

FINANTSINSPEKTSIOONI
Aastaraamat 2007

Finantsinspektsioon
Sakala 4
15030 TALLINN

Telefon +372 668 0500
Faks +372 668 0501
E-post: info@fi.ee
Veebileht: www.fi.ee

Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2007
Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2007
Põhitegevusala: Finantsjärelevalve teostamine
Juhatus: Raul Malmstein, Andres Kurgpõld, Kaido Tropp, Kilvar Kessler (alates 01.01.2008)
Audiitorkontroll: AS PricewaterhouseCoopers

Finantsinspektsiooni aastaraamat 2006
Küljendus: Katrin Leismann
Fotod: Riina Parol
Toimetaja: Malle Aleksius
Trükk: Reusner AS
ISSN: 1736-566X

Sisukord

1. Juhatuse esimehe pöördumine	2
2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus.....	4
3. Finantsinspektsiooni tegevusaruanne.....	5
3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus	5
3.2. Juhtimine ja organisatsioon.....	5
3.2.1. Nõukogu tegevus	5
3.2.2. Juhatuse tegevus	6
3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus	8
3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte	9
3.3. Järelevalvetegevus.....	10
3.3.1. Uute tegevuslubade väljastamine ja emitentide noteerimisprospektide registreerimine	10
3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring.....	12
3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll.....	14
3.3.4. Basel II ja sisemised riskihindamise meetodid	15
3.3.5. Rahapesu tõkestamine	16
3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijapoliitika	17
3.4.1. Finantsinspektsiooni prioriteedid ja tegevus tarbijate harimiseks.....	17
3.4.2. Finantsinspektsioonile esitatud tarbijate pöördumised	18
3.5. Tegevus regulatiivse keskkonna kujundamisel	20
3.5.1. Ülevaade regulatiivse keskkonna kujundamisest.....	20
3.5.2. Aruandluse ühtlustamine ja optimeerimine.....	22
3.5.3. Finantsinspektsiooni soovituslikud juhendid.....	23
3.6. Rahvusvaheline koostöö	24
3.6.1. Rahvusvaheline koostöö Euroopa Liidu finantsjärelevalve komiteedes.....	25
3.6.2. Rahvusvaheline koostöö Euroopa Keskpankade süsteemi komiteedes.....	28
3.6.3. Rahvusvaheline koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides	28
3.6.4. Rahvusvaheline koostöö rahapesu tõkestamise ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal	28
3.6.5. Koostöö välisriikide järelevalvetega	29
4. Finantsinspektsiooni 2007. aasta tulude-kulude aastaaruanne	30
5. Sõltumatu audiitori aruanne	34
6. Eesti finantsturu ülevaade.....	36
6.1. Majanduskeskkonna areng.....	36
6.2. Krediitiasutused	36
6.3. Kindlustusseltsid	42
6.3.1. Elukindlustusseltsid	43
6.3.2. Kahjukindlustusseltsid.....	44
6.4. Kindlustusvahendajad	47
6.5. Fondivalitsejad ja fondid.....	47
6.5.1. Fondivalitsejad.....	47
6.5.2. Investeeringu- ja pensionifondid	49
6.6. Investeeringuühingud	53
6.7. Investeeringuteenused.....	55
6.7.1. Väärtpaberiportfelli valitsemine	55
6.7.2. Väärtpaberite hoidmine.....	56
6.8. Emitendid.....	57
6.9. Väärtpaberituru korraldajad	58
6.9.1. Tallinna Börs.....	58
6.9.2. Eesti väärtpaberite keskregister	61
Lisa 1. Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31. detsember 2007	62

I. Juhatusesimehe pöördumine

Hea lugeja!

Finantsmaailmas toimuvad alates 2007. aasta suvest murrangu- lised sündmused. Väärtpaberiturgude stabiilne kasv ja kapitali- turgude likviidsus ning stabiilsus on asendunud turgude ebastabiilsuse ja raha hinna olulise tõusuga. Kuigi kriitilised arengud on toimunud globaalsetel turgudel, siis väikese avatud majandusena, mille finantssektor on tihedalt integreeritud Põhjamaade finantsturgudega, ei ole need sündmused ka meist mööda läinud. Kiire majanduskasv on asendumas majanduse jahtumisega, mis seab nii turuosalistele kui ka finantsjärele- valvele uusi kõrgendatuid nõudmisi. Finantsinspeksioon on teinud kõik endast oleneva, et kiiresti muutavas keskkonnas tagada Eesti finantssektori stabiilsus ja usaldusväarsus.

2007. aastal pöörasime üha suuremat tähelepanu pankade krediidi- ja likviidsusriskide analüüsile, lisaks täiendavale analüüsile suurendasime ka erinevate tugevusanalüüside (stress- testide) läbiviimise rolli nii krediitiasutuste kui ka kindlustus- seltside osas. Siinjuures tahaksin rõhutada ka seda tööd, mida on teinud suurpangad riskitundliku kapitaliadekvaatsuse raamistiku juurutamisel. Finantsinspeksiooni roll on siin hinnata nende tööd ja riskijuhtimise kvaliteeti. Sel eesmärgil oleme läbi viimas põhjalikke menetlusi ja oluliselt enam teostanud kohapealseid kontrolle. Antud töö juures on oluline rõhutada Finantsinspeksiooni üha tihedamat koostööd naaberriikide järelevalvetega, eeskätt Rootsi kolleegidega. Finantsinspekt- siooni võimekust ja kiiret arengut hindas kõrgelt ka 2008. aasta veebruaris lõppenud IMF-i missioon, mis keskendus Eesti finants- stabiilsuse raamistiku analüüsile ja hindamisele.

Jätkuvalt on meie tähelepanu pööratud rahapesu tõkestamise töö kvaliteedi tõstmisele pankades. Sellel eesmärgil oleme läbi viinud mitmeid kohapealseid kontrolle, kus oleme keskendunud eelkõige „tunne oma klienti“ põhimõtte rakendamisele madala maksumääraga piirkondades registreeritud mitteresidentidest äriühingute puhul. Riigikogu võttis uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse vastu 19. detsembril 2007 ja uue seaduse valguses kavatseme järelevalvet seaduse täitmise üle veelgi tõhustada.

2007. aastal alustasime ka finantsteenuste koondülevaate avaldamisega, mis on suunatud eelkõige turu läbipaistvuse suurendamisele. Jätkuvalt panustame tarbijahariduse edenda- misesse. Püüame arendada nii sisu kui ka vormi oma tarbija- haridusportaalis www.minuraha.ee eesmärgiga tuua keerulised küsimused inimestele lähemale ja muuta need tarbijatele arusaadavamaks. Lisaks oleme tõlkinud meie tarbijaharidus- portaali ka vene keelde, et pakkuda emakeelset tasakaalustatud ja objektiivset informatsiooni finantsteenustega seonduvast ka neile Eestimaa elanikele, kelle emakeel ei ole eesti keel, kuid kes moodustavad arvestatava osa teenuste tarbijaskonnast.

Väärtpaberituru arengu seisukohast on oluline, et vaatamata keerulisele aastale lisandus uusi emitente. Börsi kiire kasvu asendumine langusega 2007. aasta viimases kvartalis sunnib ilmselt investoreid kriitilisemalt hindama oma riskitaluvust ja investeerimise ajahorisonti. Tulevikku vaadates on ka olulise tähtsusega sündmuseks uue väärtpaberituru seaduse vastuvõtmine, millega muuhulgas harmoneeriti Euroopa Liidu finantsinstrumentide turgude direktiiv MiFID. Direktiivi eesmärgiks on suurendada kapitaliturgude läbipaistvust ja nii investori õigusi kui ka finantsteenuse pakujate hoolsuskohustust. Nimetatud seaduse rakendamise seotud küsimused jäävad meie huviorbiiti ka 2008. aastaks.

Täna tehtud hea töö eest kõiki oma kolleege!

Lugupidamisega

Raul Malmstein
juhatuse esimees

2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus

Tallinnas, 14. märtsil 2008

Käesoleva aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Käesolev aastaaruanne sisaldab Finantsinspektsiooni:

tegevusaruannet lk 5–29;

tulude-kulude aastaaruannet lk 30–32;

bilanssi lk 33;

audiitori aruannet lk 34.

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et aastaaruandes toodud faktiline informatsioon on tõene ning Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seadusega ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Raul Malmstein

Kilvar Kessler

Andres Kurgpõld

Kaido Tropp

3 • Finantsinspektsiooni tegevusaruanne

3.1. Finantsinspektsiooni lühitutvustus

Finantsinspektsioon on autonoomse pädevuse ja eelarvega finantsjärelevalve asutus, mis tegutseb järelevalve teostamisel riigi nimel ja on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu. Finantsjärelevalve tegevuse eesmärgiks on kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust. Lisaks Eesti finantssektori stabiilsuse tagamisele on Finantsinspektsiooni tegevuse eesmärgiks ka finantsvaldkonna usaldusväarsuse ja läbipaistvuse suurendamine. Samuti soovib Finantsinspektsioon aidata kaasa finantsvaldkonna efektiivsuse suurenemisele ning inspektsiooni ülesandeks on tagada tõhusa, ausa ja konkurentsivõimelise finantsturu toimimine. Oluline on finantsvaldkonna süsteemsete riskide vähendamisele ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ära kasutamise tõkestamisele suunatud töö.

2006. aasta lõpul nõukogu poolt heaks kiidetud Finantsinspektsiooni strateegia 2007–2010 seab Finantsinspektsiooni tegevuse põhieesmärkideks piiriülese järelevalvelise võimekuse tõstmise, ennetavate järelevalvemeetodite osakaalu kasvu, finantsteenuste tarbijate teadlikkuse tõstmise, avatud kommunikatsiooni ja organisatsioonikultuuri ning Eesti finantssektori rahvusvahelise konkurentsivõime tagamise läbi tegevuse efektiivsuse ja minimaalse vajaliku bürokraatia.

3.2. Juhtimine ja organisatsioon

3.2.1. Nõukogu tegevus

Finantsinspektsiooni kõrgeim juhtimis- ja järelevalveorgan on nõukogu, kelle pädevuses on inspektsiooni tegevuse kavandamine ja juhtimise kontrollimine.

Nõukogu koosseis

Finantsinspektsiooni nõukokku kuulusid seisuga 31. detsember 2007:

esimees:

- **Ivari Padar**, EV rahandusminister

liikmed:

- **Andres Lipstok**, Eesti Panga president
- **Matti Klaar**, Šveitsi aupeakonsul Eestis, kindlustustegevuse ekspert
- **Ruut Mägi**, audiitortegevuse ekspert
- **Andres Sutt**, Eesti Panga asepresident
- **Veiko Tali**, Rahandusministeeriumi finantspoliitika asekancler

3.2.2. Juhatuse tegevus

Nõukogu otsused

2007. aastal toimus neli nõukogu koosolekut ning ühisistung Eesti Panga nõukoguga.

Nõukogu kinnitas 2006. aasta aastaaruande ja eelarveaasta kasumi summas 4 007 670 krooni, mis tagastati järelevalve-subjektidele proportsionaalselt nende poolt eelarveaasta eest makstud järelevalvetasudega.

Seoses ametiaja lõppemisega 31.12.2007 otsustas nõukogu nimetada Andres Kurgpõllu ja Kaido Tropi juhatus liikmeteks ka järgmiseks kolmeks aastaks. Nõukogu otsustas suurendada juhatuse liikmete arvu ühe liikme võrra, nimetades juhatuse neljandaks liikmeks Kilvar Kessleri.

Kinnitati Finantsinspektsiooni 2008. aasta eelarve summas 60 720 973 krooni ning tehti ettepanek rahandusministrile 2008. aasta järelevalvetasu mahuosa määrade kohta.

Nõukogu juhtis inspektsiooni tegevust kavandades tähelepanu laenustandardite, krediidi- ja operatsiooniriski teemade olulisusele ning teiste riikide järelevalveasutusega koostöö tihendamise vajadusele, samuti rahapesu tõkestamise valdkonna töö tähtsusele.

Finantsinspektsiooni tegevust juhib ja korraldab neljaliikmeline juhatus, kes on samaaegselt nii juht- kui haldusorgan. Juhatuses pädevuses on kogu Finantsinspektsiooni tegevuse korraldamine ja kõigi finantsjärelevalveliste otsuste tegemine.

Juhatuses

Finantsinspektsiooni juhatusse kuulusid seisuga 31. detsember 2007:

esimees:

- Raul Malmstein (ametisse nimetatud alates 16.01.2006);

liikmed:

- Kaido Tropp (ametisse nimetatud kolmandaks ametiajaks alates 01.01.2008),
- Andres Kurgpõld (ametisse nimetatud kolmandaks ametiajaks alates 01.01.2008).

Juhatuses esimehe volituste tähtaeg on neli aastat, liikmete volituste tähtaeg kolm aastat.

Juhatuses otsused

2007. aastal toimus 57 juhatuse koosolekut ning tehti 125 haldusotsust: 7 ettekirjutust, 4 rahatrahvi määramise otsust seoses väärtegudega ja üks väärteo lõpetamise otsus. Teiste otsuste seas anti 6-le finantsasutusele tegevusluba või täiendav tegevusluba, registreeriti 45 finantsteenuse pakkuja – põhiosas investeerimisfondide – tingimused või nende muudatused ja 10 noteerimisprospekti.

Aasta vältel olid juhatuse jaoks olulisemateks teemadeks krediidi- ja likviidsusriski valdkond, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning tarbijahariduse edendamine finantsteenuste valdkonnas. Juhatuses tegevus oli suunatud inspektsiooni haldussuutlikkuse ja usaldusväarsuse suurendamisele, teenusepakkujate stabiilsuse tagamisele ning institutsiooni konkurentsivõime säilitamisele tööjõuturul.

Keskseteks küsimusteks kujunesid ka krediidasutuste sise-reitingutel põhinevate krediidiriski mudelite (IRB) ning operatsiooniriski kapitalinõuete arvutamiseks täiustatud mõõtmismudelite (AMA) loamenetlused, mida menetleti ühiselt Rootsi finantsjärelevalve asutusega.

Juhatus võttis suuna avatuma järelevalemudeli kujundamisele, mille raames avalikustati mitmed finantssektoris toimepandud väärtegusid puudutavad ja osakuomanike huvide kaitsmise eesmärgil tehtud haldusotsused.

Juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad

Alates 1. jaanuarist 2008 nimetas Finantsinspektsiooni nõukogu Finantsinspektsiooni juhatuse neljanda liikmena ametisse Kilvar Kessleri.

Juhatuse esimees **Raul Malmstein** vastutab strateegia kujundamise, üldjuhtimise ja juhatuse töö korraldamise, kogu järelevallveetegevuse koordineerimise ja tõhusa toimimise, institutsionaalse arengu ja siseriikliku koostöö koordineerimise, välis- ja avaliku suhtluse ning väliskoostöö koordineerimise, siseauditi korraldamise, töötajate koolituse korralduse ja sisekommunikatsiooni toimimise eest.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- Kommunikatsioonijuht
- Personali- ja koolitusjuht
- Siseaudiitor
- Rahvusvahelise koostöö koordinaator
- Juhatuse assistent

Juhatuse liige **Kilvar Kessler** vastutab Finantsinspektsiooni turujärelevalve ja õigusosakonna toimimise ning arengu eest, sealhulgas väärtpaperituru järelevalve, järelevalveliste õigusküsimuste koordineerimise ja vajadusel ettevalmistamise, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas või koostöös teise juhatuse liikmega ja rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkonnas.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- Turujärelevalve divisjon
- Õigusosakond

Juhatuse liige **Andres Kurgpõld** vastutab Finantsinspektsiooni kapitalijärelevalve valdkonna toimimise ja arengu eest, sealhulgas krediidasutuste, kindlustusandjate, investeerimisühingute ning muude järelevalve alla kuuluvate finantsasutuste järelevalve eest, rõhuasetusega järelevalve subjektide riskide seirele, maksevõimelisusele ja muudele kapitalijärelevalvelistele aspektidele. Turule sisenemise ja turult väljumise protsessi korralduse, samuti juhtide ning aktsionäride usaldatavusnõuete eest; finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest rõhuasetusega järelevalve subjektide kapitaliregulatsioonile; regulaarse aruandluse kogumise protsessi ja selle arengu eest ning rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkonnas.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- Kapitalijärelevalve divisjon
- Regulatsioonide ja aruandluse divisjon

Juhatuse liige **Kaido Tropp** vastutab Finantsinspektsiooni finantsteenuste järelevalve ja siseteeenuste toimimise ning arengu eest, sealhulgas finantsteenuste järelevalve, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas, piiriüleste teenuste teavitatusmenetluse korralduse, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonna, inspektsiooni eelarveprotsessi korralduse, organisatsiooni tugiteenuste toimimise ja arengu, IT teabeturbepoliitika ja selle protseduuride väljatöötamise ja rakendamise ning rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkonnas.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- Finantsteenuste järelevalve divisjon
- Siseteeenuste osakond

3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus

Finantsinspektsiooni personalipoliitika eesmärgiks on tagada Finantsinspektsiooni töö kõrge järelevalveline standard, mille aluseks on kompetentsed töötajad. Seda eesmärki silmas pidades on välja töötatud inspektsiooni motivatsioonisüsteimid, koolitus- ja värbamispoliitika.

Seisuga 31. detsember 2007 oli Finantsinspektsioonis moodustatud 70 ametikohta, millest täidetud oli 64 ametikohta. 9 töötajaga olid töösuhted ajutiselt nende lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks peatatud. Olulisi muudatusi organisatsiooni struktuuris ja töötajate koosseisus 2007. aasta jooksul ei toimunud.

Finantsinspektsioonis töötas aasta lõpu seisuga 43 naist ja 21 meest. Finantsinspektsiooni töötajate keskmine vanus on 35 aastat. Töötajaskonna keske osa moodustavad finantsanalüütikud, riskijuhid ja juristid. 98% Finantsinspektsiooni töötajatest omab kõrgharidust. 2007. aasta lõpu seisuga oli 2 töötajat omandamas bakalaureusekraadi, magistriõppes õppis 7 ja doktoriõppes 5 töötajat.

2007. aastal tööturul toimunud muutusi iseloomustab värbamise keerukamaks muutumine. Finantsinspektsioon hindab väga oma töötajaid, pakkudes neile nii motiveerivat kompensatsiooni-paketti kui ka investeerides töötajate koolitusse ja erialasesse arengusse. Finantsinspektsiooni palgapoliitika lähtub eeldusest, et töötasu keskmine suurus peab olema finantssektori tööturul konkurentsivõimeline. Lisaks palgale muutusid olulisemateks motivatsiooniteguriteks ka teised väärtused, näiteks organisatsiooni sisekliima ja institutsiooni maine, mille arendamise järelevalve üha enam panustas. Finantsinspektsioon on pidanud ja peab oma värbamispoliitika tõhustamiseks oluliseks koostööd ka tudengite ja kõrgkoolidega.

Finantsinspektsiooni kui organisatsiooni väärtused on kompetentsus, avatus ja otsustavus.

Töötajate koolitus

Koolituste planeerimisel lähtutakse iga töötaja personaalsest koolitus- ja arenguvajadusest. 2007. aastal osalesid inspektsiooni töötajad nii Eestisestel kui ka väliskoolitustel. Lisaks toimus ka erialaseid sisekoolitusi. Koolituseks kulutatud summad moodustasid ligikaudu 7% palgakulust. Koolituskulu ühe inspektsiooni töötaja kohta oli 18 892 krooni (koos lähetuskuludega). Erialastes põhivaldkondades osalesid Eesti täiendusõppe programmides valdavalt juristid. Kuna finantsaudiitorite, -analüütikute ja aktuaaride jaoks kodumaised koolitusvõimalused praktiliselt puuduvad, kasutatakse peamiselt rahvusvahelisi täienduskoolituse võimalusi.

Finantsinspektsioon peab oluliseks oma töötajate arenguvõimalusi, pakkudes neile ka stažeerimisvõimalusi välisjärelvalvetes ning teistes rahvusvahelistes finantsjärelvalvega seotud organisatsioonides.

3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte

Finantsinspektsiooni siseaudiitori ametikoht on loodud Finantsinspektsiooni seaduse alusel. Siseaudiitor allub ja annab aru juhatusele. Finantsinspektsiooni juhatuse suunab siseaudiitori tegevust, kinnitades siseaudiitori strateegilise plaani neljaks aastaks ja täpsemad tööplaanid kvartalite kaupa. Siseaudiitori missioon on aidata juhatusel saavutada organisatsiooni eesmärgid parimal võimalikul moel ja mõistlike kuludega.

Siseaudiitor juhendab oma tegevust kavandades ja läbi viies *The IIA* siseaudiitorite eetikakoodeksi põhimõtetest, kuid siseauditi rahvusvaheliste standardite põhimõtteid järgis niivõrd, kuivõrd neid on võimalik ja mõistlik järgida väikeses organisatsioonis. Nagu ka eelnevatel aastatel sai siseaudiitor oma ülesandeid täita sõltumatusena ja objektiivselt.

Siseaudiitori peamistes ülesannetes ja töökorralduses oluliselt muudatusi 2007. aastal ei toimunud ning koostöö juhatusega oli väga hea. Juhatuse arutas ja arutab siseaudiitori märgukirju ja auditite tulemusi vastavalt nende laekumisele, tegevuse aruannet ja ülevaadet olulisematest riskidest kord kvartalis.

Siseaudiitori siseauditi ala tegevust suunas peamiselt strateegiline plaan aastateks 2007–2010, millest tulenevalt auditeeris siseaudiitor 2007. aastal peamiselt kahte valdkonda: inspektsiooni põhitegevust ehk tegevust finantsjärelevalve korraldamisel ning organisatsiooni siseelu ja töökorraldust. Inspektsiooni põhitegevuse valdkonna auditite olulisemad teemad olid krediitdialutuste ja kindlustusseltside loataotluste menetluste hindamine, inspektsiooni ja välisriikide finantsjärelevalvete teabevahetuse korralduse, kohapealse kontrollitegevuse, õiguskaitseorganitega koostöö ning järelevalvesubjektide tegevust suunavate soovituslike juhendite hindamine. Organisatsiooni siseelu ja töökorralduse valdkonna auditite tähtsamad teemad olid eetikakoodeksi järgimise, kommunikatsiooni ja teabevahetuse korralduse, arenguestluste ja töötajate rahulolu tagasiside korralduse hindamine, õigusloomeprotsessi riskide ja infotehnoloogia alase töökorralduse hindamine.

Siseaudiitor ei avastanud 2007. aastal organisatsiooni siseelu ja töökorralduse valdkonna auditite ja menetluste käigus ühtegi olulist raiskamise või väärkasutuse juhtumit ega eelarvedistsipliini olulist rikkumist. Inspektsiooni juhtimis- ja kontrollisüsteem toimis olulisel ulatusel põhjendatud ootuste kohaselt. Nõukogu ja juhatuse otsuste ning juhatuse esimehe käskkirjade täitmise distsipliin oli hea. Siseaudiitori hinnangul toetas juhatuse 2007. aastal jätkuvalt tegevusi inspektsiooni maine ja usaldusvääruse tõstmiseks ning konkurentsivõime tugevdamiseks tööjõuturul.

Huvidelise konflikti ennetamise meetmed toimusid seaduses sätestatud nõuete kohaselt, Finantsinspektsiooni ametnikud suhtusid huvidelise konflikti ennetamisse küllaldase vastutustundega. Siseaudiitori kuueaastane töökogemus kinnitab samas, et õigusselguse ja õiguskindluse huvides on vaja muuta huvidelise konflikti juhtumite ennetamist ja avastamist puudutavat õigusnormistikku.

Siseaudiitor soovib inspektsioonil 2008. aastal keskenduda muuhulgas õigusaktide mõju analüüsi kvaliteedi tõstmisele õigusaktide eelnõude väljatöötamisel ja kooskõlastamisel ning soovituslike juhendite väljatöötamisel. Samuti õiguskaitseorganitega tehtava koostöö tõhustamisele finantskuritegude ennetamisel, avastamisel, menetlemisel ja haldussunni rakendamisel. Lisaks soovib siseaudiitor tähelepanu pöörata finantsüsteemi eriolukordade ennetamisele koostöös Rahandusministeeriumi ja Eesti Pangaga.

3.3. Järelevalvetegevus

3.3.1. Uute tegevuslubade väljastamine ja emitentide noteerimisprospektide registreerimine

Tegevuslubade väljastamine

2007. aastal andis Finantsinspektsioon loa tegevuse alustamiseks neljale uuele subjektile. Lisaks laiendasid pakutavate finantsteenuste ringi kaks turuosalist.

2007. aastal andis Finantsinspektsioon AS-ile Seesam Elu-kindlustus loa ühinemiseks Lätis ja Leedus tegutsevate samasse kontserni kuuluvate kindlustusseltsidega. Ühinemise tulemusena moodustati Euroopa äriühing peakontoriga Tallinnas uue nimega Seesam Life Insurance SE (lühend ladinakeelsetest sõnadest *Societas Europaea*).

Euroopa äriühingu moodustab emaettevõtja, kellele kuuluvad filiaalid ühes või mitmes liikmesriigis. Euroopa äriühingu põhierinevus võrreldes tavalise filiaale omava ettevõttega on õigus muuta väheste regulatiivsete piirangutega äriühingu emaettevõtja juriidilist asukohta.

Seesam Life Insurance SE on järjekorras teine Finantsinspektsiooni järelevalve all olev Euroopa äriühing SE Sampo Life Insurance Baltic kõrval.

Tabel 1. Tegevuslubade väljastamine 2007. a

Valdkond	Tegevusloa omandaja
Investeeringusühing	AS SEB Enskilda
Investeeringusühing	GILD Financial Advisory Services (täiendav tegevusluba)
Fondivalitseja	AS Trigon Alternative Funds
Fondivalitseja	AS GILD Property Asset Management
Fondivalitseja	AS GILD Fund Management
Kindlustusandja	AS Hansa Varakindlustus (täiendav tegevusluba)

Filiaalide asutamisevabaduse load

Euroopa Liidu (EL) liikmesriikide finantsasutuste filiaalid võivad pakkuda Eestis kõiki oma koduriigis pakutavaid finantsteenuseid, milleks neil on olemas tegevusluba. EL liikmesriikide finantsasutuste filiaalide järelevalvekorraldus põhineb vastastikuse usalduse põhimõttel. Filiaali järelevalve eest vastutab päritoluriigi järelevalveasutus. Filiaalile ei rakendu kohalikust seadusandlusest tulenevad kapitalipõhised normatiivid ja piirangud. Samas peab filiaal järgima kõiki Eesti seadusi, Finantsinspektsiooni juhendeid ja avaliku huvi nõudeid.

Finantsinspektsioon kogub sellele vaatamata kõikidelt väliskrediitiasutuste filiaalidelt järelevalvelist aruandlust eesmärgiga analüüsida, kuidas filiaalide tegevus võib mõjutada Eestis väljastatud tegevusloa alusel tegutsevaid turuosalisi.

2007. aasta jooksul asutasid teistes EL liikmesriikides registreeritud finantsasutused Eestis kolm filiaali.

Eestis tegevusluba omavatest finantsasutustest asutasid kaks turuosalist filiaalid teistes Euroopa riikides. Neist üks, Seesam Life Insurance SE asutas filiaalid Euroopa äriühingu moodustamise käigus.

Tabel 2. Filiaalide asutamine 2007. a

Valdkond	Filiaalid Eestis
Krediitiasutus	Allied Irish Bank PLC filiaal Eestis
Krediitiasutus	Bank DnB Nord filiaal Eestis
Kahjukindlustusselts	QBE Insurance (Europe) Ltd filiaal Eestis

Tabel 2a. Filiaalide asutamine 2007. a

Valdkond	Filiaalid teistes Euroopa riikides
Krediitiasutus	Balti Investeeringute Grupi Pank AS filiaal Leedus
Kindlustusandja	Seesam Life Insurance SE filiaalid Lätis ja Leedus

Tabel 3. Oluliste osaluste omandamine 2007. a

Valdkond	Subjekt	Osaluse omandamist taotlenud isik
Börsikorraldaja	AS Tallinna Börs	Borse Dubai Ltd (<i>kaudne osalus</i>)
Börsikorraldaja	AS Tallinna Börs	Nasdaq Stock Market Inc (<i>kaudne osalus</i>)
Fondivalitseja	ERGO Varahalduse AS	ERGO Elukindlustuse AS
Fondivalitseja	ERGO Varahalduse AS	ERGO Lietuva Gyvybes Draudimas
Fondivalitseja	AS Avaron Asset Management	OÜ Avaron Capital
Krediidiasutus	AS Sampo Pank	Danske Bank A/S
Krediidiasutus	AS SBM Pank	Marfin Popular Bank Ltd
Väärtpaberite keskregister	AS Eesti Väärtpaberikeskus	Borse Dubai Ltd (<i>kaudne osalus</i>)
Väärtpaberite keskregister	AS Eesti Väärtpaberikeskus	Nasdaq Stock Market Inc (<i>kaudne osalus</i>)

Olulise osaluse menetlused

Isikud, kes soovivad omandada olulist osalust Eestis tegevusloa alusel tegutsevas finantsasutuses, peavad vastama seadusega kehtestatud usaldusväärse kriteeriumitele. Olulisemateks nõueteks on isiku laitmatu ärialane reputatsioon, läbipaistvad ärisidemed ja võime tagada ettevõtte usaldusväärne juhtimine. Finantsinspektsioonil on õigus keelata olulise osaluse omandamine kui isik Finantsinspektsiooni hinnangul nimetatud nõuetele ei vasta.

2007. aasta jooksul viis Finantsinspektsioon läbi üheksa olulise osaluse menetlust seitsme isiku suhtes. Seitsmest taotlejast olid kaks Eesti residentid, kolm EL-i residentid ning kaks olid pärit muudest riikidest. Kõikides menetlustes langetas Finantsinspektsioon positiivse otsuse.

Piiriülene teenuste pakkumine

Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides tegevusloa omavad finantsasutused ei pea Eestis finantsteenuste pakkumiseks Finantsinspektsioonilt tegevusloa taotlema. Piiriüleste teenuste osutamist võib alustada peale seda, kui välisriigi järelevalveorgan on Finantsinspektsiooni finantsasutuse soovist pakkuda Eestis teenuseid teavitanud ning edastanud Finantsinspektsioonile seaduses nõutud andmed.

2007. aastal jätkus kiire piiriüleste teenuste pakujate arvu kasv, mis oli eriti märgatav investeerimisteenuste valdkonnas.

Tabel 4. Piiriüleste teenuste pakujad Eestis

	Arv seisuga 31.12.2006	Arv seisuga 31.12.2007
Kindlustusagendi teenused	974	1082
Kindlustusmaakleri teenused	495	615
Investeerimisteenused	62	367
Kahjukindlustusteenused	215	272
Pangateenused	128	183
Elukindlustusteenused	58	64
Investeerimisfondid	46	58
Fondivalitsemisteenused	7	9
E-raha teenused	4	7

Tabel 5. 2007. a lisandunud piiriüleste teenuste pakujad Euroopa Liidus

Valdkond	Järelevalve- subjekt	Osub teenuseid
Fondivalitseja	AS Avaron Asset Management	Lätis
Investeerimisühing	AS Evli Securities	Lätis
Investeerimisühing	AS GILD Financial Advisory Services	Lätis, Leedus, Soomes, Suurbritannias ja Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigis
Krediidiasutus	AS Hansapank	Poolas
Krediidiasutus	AS SEB Eesti Ühispank	Poolas
Kindlustusandja	AS IF Eesti Kindlustus	Rootsis, Rumeenias ja Bulgaarias
Kindlustusandja	Ergo Kindlustuse AS	Lätis ja Leedus

Kindlustusvahendajate nimekirja kandmine

Eestis tegutsevad kindlustusvahendajatena kindlustusmaaklerid ja -agendid. Kindlustusmaakler esindab kindlustusvõtja huve. Kindlustusagent, kes vahendab ühe konkreetse kindlustusandja teenuseid, esindab kindlustusseltsi huve.

Seisuga 31. detsember 2007 tegutses Eestis 20 kindlustusmaaklerit ja 1131 kindlustusagenti.

2007. aastal kanti kindlustusmaaklerite nimekirja 3 kindlustusmaaklerit ning kustutati nimekirjast 3 kindlustusmaaklerit. Ühe taotleja puhul keeldus Finantsinspektiooni ettevõtte kandmisest kindlustusmaaklerite nimekirja.

2007. aastal kanti kindlustusmaaklerite nimekirja:

Tabel 6. 2007. a nimekirja kantud kindlustusmaaklerid

Kindlustusmaakler	CHB Kindlustusmaakler OÜ (nimi taotluse ajal ECE Kindlustusmaakler)
Kindlustusmaakler	Lõuna Kindlustusmaakler OÜ (nimi taotluse ajal E.W.R. Kindlustusmaakler)
Kindlustusmaakler	Krooni Kindlustusmaaklerid OÜ

Kindlustusagendi kannab kindlustusagentide nimekirja kindlustusselts, keda agent esindab. Kindlustusagentide nimekiri on kättesaadav Finantsinspektiooni veebileheküljel www.fi.ee

Noteerimisprospektide registreerimine

2007. aastal registreeris Finantsinspektioon kümme noteerimisprospekti:

Arco Vara AS, Balti Investeeringute Grupi Pank AS, AS Ekspress Grupp, OÜ Manutent, OÜ Manutent võlakirjade programm, AS Otepää Golf, PTA Grupp AS (uue nimega AS Silvano Fashion Group), Saaremaa Golfi AS, UAB E-Energia, AS Viisnurk.

3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring

Pangad

Efektiivsel krediidasutuste järelevalvel on oluline roll Eesti finantsüsteemi stabiilsuse tagamisel. Krediidasutuste riskianalüüs viidi 2007. aastal läbi tavapärase kuu- ja kvartalialanalüüsi tsüklitena ja see hõlmab kõiki Eestis tegevusloa alusel tegutsevaid krediidasutusi ning osaliselt ka väliskrediidasutuste filiaale.

Analüüsi käigus hinnatakse keskkonna- ja turuarengute monitooringu kõrval krediidasutuste olulisemaid riskivaldkondi – krediidi-, operatsiooni-, likviidsus-, turu- ja muid riske, tuginedes nii kvantitatiivsele kui ka kvalitatiivsele informatsioonile. Lisaks sellele jälgitakse pankade kasumlikkust ning normatiivide täitmist. Analüüsitulemused on alati olnud oluliseks sisendiks järelevalvetegevuse planeerimisel.

Majanduskeskkonna ja kinnisvaraturu arenguid arvestades oli Finantsinspektiooni jätkuva tähelepanu all kinnisvaralaenude monitooring. Monitooringu käigus jälgitakse eluasemelaenude mahtude ning väljastamistingimuste muutusi pankades, äri-kinnisvara ning arendusprojektide finantseerimist, samuti kinnisvaralaenude kvaliteeti. Selleks, et kinnisvaratagatisel väljastatud laenudega seonduvaid riske paremini hinnata, viis Finantsinspektioon 2007. aastal läbi valdkonna täiendava analüüsi.

Kindlustusseltsid

Kindlustussektori järelevalves pöörati jätkuvalt tähelepanu eelkõige kindlustus- ja tururiski analüüsimisele ning vastava meetodika arendamisele inspektsioonisiseses kapitalijärelevalvelises analüüsiprotsessis.

Elukindlustuse valdkonna kiire kasvu ning sellega kaasnevate tehniliste eraldiste ja finantskohtuste katmiseks vajalike investeeringute mahu suurenemise, samuti ka investeerimisportfellide mitmekesistumise tõttu pöörati elukindlustussektori järelevalves jätkuvalt tähelepanu varade ja kohustuste vastavuse hindamisele. Selleks töötati juba 2006. aastal välja vastav meetodika – tugevusanalüüs ehk *stresstest*. Kõikumised maailma finantsturgudel muutsid äärmiselt oluliseks tugevusanalüüsi kordamise – analüüs viidi läbi nii poolaasta kui aastalõpu seisuga. Tugevusanalüüsi ehk *stresstesti* eesmärgiks on hinnata finantsturgude languse mõju kindlustusandjale.

2007. aastal filiaalidele kehtestatud aruandluse tulemusena paranes oluliselt ülevaade Eesti kahjukindlustusturust, mis omakorda võimaldas paremini hinnata konkurentsist tulenevaid riske kindlustussektoris.

Kindlustusvahendajad

Kindlustusvahendajate järelevalves keskenduti eelkõige kindlustusmaakleri kutsestandardi kujundamisele, et tagada kindlusvõtja kindlustushuvi väljaselgitamine maakleri poolt ja kindlustuslepingute sõlmimiseks sõltumatu nõuanne.

Investeerimisfondid

Investeerimisfondide järelevalves keskendus Finantsinspektsioon investeerimis- ja pensionifondide investeerimispiirangute täitmise kontrollimisele. Fondivalitsejate poolt igakuiselt inspektsioonile esitatavate aruannete põhjal kontrollitakse regulaarselt investeeringute vastavust õigusaktides ja fondi tingimustes sätestatud investeerimispiirangutele. Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondide arvel on tehtud kokku ligikaudu 3229 investeeringut. 2007. aastal ei tuvastanud Finantsinspektsioon ühtegi õigusaktide ja fondi tingimuste rikkumist.

Endiselt on Finantsinspektsiooni terava tähelepanu all investeerimis- ja pensionifondide kohta esitatav teave, sh fondide reklaamis ja fondivalitsejate veebilehekülgedel esitatud informatsioon.

2007. aastal registreeris Finantsinspektsioon 17 uue investeerimisfondi tingimused ja 37 investeerimisfondi tingimuste muudatused, millest 20 olid pensionifondide tingimuste muudatused. Tingimuste muudatuste käigus kontrollis Finantsinspektsioon tingimuste sätete täielikkust, selgust ja kooskõla õigusaktidega.

Investeerimisühingud

Investeerimisühingute järelevalves keskenduti 2007. aastal põhiliselt kapitaliregulatsiooni normatiivide täitmise kontrollile ning muutuste analüüsile investeerimisühingute tegevusprofiilis. Suuremate ja aktiivsemate turuosaliste puhul toimub täiendav igakuine riskimonitoring, mis loob eelduse õigeaegseks riskide või õigusaktide rikkumiste avastamiseks.

3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll

Väärtpaberiturg

2007. aastal lisandus Tallinna väärtpaberibörsile 3 uut aktsia-emitenti. Finantsinspektsioon edastas väärtpaberituruseaduse alusel esmakordselt 2 aktsiaemitendi – Olympic Entertainment Group AS-i ja Arco Vara AS-i avaliku pakkumise ja kauplemise prospektid Poola Vabariiki, kus nimetatud emitentide väärtpaberid võeti kauplemisele Varssavi börsil.

Väärtpaberituru järelevalve tegevust märkis 2007. aastal eelkõige uue väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse redaktsiooni jõustumine 19.11.2007, mille tähtsamate muudatustena võeti üle finantsinstrumentide turgude direktiivi (2004/39/EÜ), ülevõtmispakkumiste direktiivi (2004/25/EÜ) ja läbipaistvusdirektiivi (2004/109/EÜ) nõuded. Direktiivide ülevõtmine tõi kaasa uute infotehnoloogiliste rakenduste ja spetsifikatsioonide väljatöötamise vajaduse, millest suurimaks projektiks on tehinguaruandluse teavitussüsteemi sisulise ja tehnilise lahendi väljatöötamine ja sellega kaasnev turuosaliste koolitus. Tehinguaruandluse teavitussüsteem võimaldab osaleda üleeuroopalises tehinguraportite vahetamise süsteemis ja moodustab tulevikus osa Finantsinspektsiooni poolt väljatöötatavast automaatse turukuri-tarvituste tuvastamise järelevalvesüsteemist.

2007. aastal keskenduti Hea ühingujuhtimise tava (HÜT) nõuete täitmise kontrollimisele, mida teostati emitentide poolt esmakordselt koos 2006. aasta majandusaasta aruandega esitatud HÜT aruannetes avaldatud informatsiooni hinnates. Seoses aruannete ebaühtlase tasemega on HÜT nõuete täitmise hindamine üheks prioriteediks ka järgmisel aastal.

Finantsaruandluse osas oli 2007. aastal põhirõhk emitentide segmendiaruandluse kontrollimisel, suuri muudatusi aruannete kvaliteedis võrreldes 2006. aastaga ei olnud. Finantsinspektsiooni poolt varasemalt esitatud märkustega olid emitendid üldjoontes arvestanud. Finantsinspektsiooni eesmärgiks finantsaruandluse osas jääb jätkuvalt aruannetes esitatud andmete kvaliteedi tõstmine, mis lõppkokkuvõttes aitab kaasa väärtpaberituru läbipaistvuse ja usaldusväarsuse suurendamisele.

Pangad

2007. aastal viis Finantsinspektsioon läbi kohapealsed kontrollid AS-is Hansapank, AS-is Sampo Pank ja AS-is SEB Eesti Ühispank.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati:

- rahapesu tõkestamise protseduuride täitmist;
- protseduure suhete loomisel mitteresidentidest klientidega;
- isikuandmete töötlemist;
- probleemide ja intsidentide haldust;
- talitluspidevuse tagamist
- krediidiriski ja operatsiooniriski sisemisi hindamissüsteeme.

Kõrgendatud tähelepanu pöörati infotehnoloogia, sealhulgas isikuandmete töötlemisega seotud valdkondadele. Samuti rahapesu tõkestamise protseduuride täitmisele, kus Finantsinspektsiooni huviorbiidis oli vastavate sisemiste protseduuri-reeglite asjakohasuse hindamine ning suhted kõrgema riskiprofiilliga klientidega. Viimased on eelkõige madala maksu-määraga piirkondades registreeritud mitteresidentidest äriühingud. Peamiseks hindamisvaldkonnaks olid selliste klientide tegeliku majandustegevuse, lõplike kasusaajate ja tehingutesse kaasatud vahendite päritolu selgitamiseks rakendatud meetmete efektiivsuse hindamine.

Kindlustusseltsid

2007. aastal viidi kohapealsed kontrollid läbi järgmistes kindlustusseltsides: AS Salva Kindlustus, Inges Kindlustus AS ja AS Hansa Varakindlustus.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati:

- kindlustuskahjude käsitlemist;
- isikuandmete töötlemist;
- infotehnoloogia valdkonna korraldust;
- sisekontrollikeskkonda ja siseauditi funktsiooni toimimist.

Kohapealsete kontrollide käigus hinnati ka kindlustusandja rahuldamata nõuete eraldise arvutamise põhimõtteid ja adekvaatsust.

3.3.4. Basel II ja sisemised riskihindamismeetodid

Kindlustusvahendajad

2007. aastal teostas Finantsinspektsioon kohapealsed kontrollid Balti Kindlustusmaakleri OÜ-s ja SEB Ühisliisingu Kindlustusmaakler AS-is.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati:

- kindlustushuvi väljaselgitamise kohustuse täitmist;
- isikuandmete töötlemist.

Fondivalitsejad, investeerimisfondid ja investeerimisühingud

Finantsinspektsioon 2007. aastal fondivalitsejates, investeerimisfondides ja investeerimisühingutes kohapealseid kontrolle läbi ei viinud. Investeerimisühingutes toimusid järelevalve teostamise eesmärki silmas pidades kohtumised juhtkonnaga ning samuti jätkus regulaarne finantsandmete monitooring.

2007. aastal jätkas Finantsinspektsioon aktiivselt ettevalmistusi üleminekuks uuele kapitali adekvaatsuse raamistikule, mis põhineb Baseli Pangajärelevalve Komitee poolt väljatöötatud rahvusvahelisel kapitali adekvaatsuse standardil (tuntud Basel II nime all). Basel II eesmärgiks on viia nõuded finantsasutuste kapitalile senisest suuremasse vastavusse nende tegeliku riskitasemega, et tagada finantsüsteemi maksimaalne stabiilsus ja usaldusvärsus. Samuti asetab Basel II suurt rõhku heade riskijuhtimistavade edendamisele, kuna just riskijuhtimine on nõ esimene kaitseliin klientide varade kaitsel.

Eestis toimub krediidasutuste ja investeerimisühingute üleminek Basel II põhimõtetele 2008. aasta jooksul. Ka kindlustusandjatele on hetkel väljatöötamisel sarnane senisest riskitundlikum raamistik (tuntud Solvensus II nime all). Basel II rakendamisega kaasnevad olulised muudatused on muuhulgas kapitalinõude arvutamise kohustus operatsiooniriski katteks ja täpsemate sisemiste riskihindamismeetodite kasutamise võimaldamine kapitalinõuete arvutamisel.

Kuna sisemiste riskihindamismeetodite kasutamine kapitalinõuete arvestamisel on lubatud vaid Finantsinspektsiooni loal, alustas Finantsinspektsioon 2007. aastal krediidasutuste taotluste läbivaatamist üleminekuks krediidiriski ja operatsiooniriski sisemistele hindamissüsteemidele. Selle käigus teostati mitmeid kohapealseid kontrolle, millest võtsid osa ka Rootsi ja teiste Balti riikide järelevalveasutused. Muuhulgas hinnati krediidasutuste poolt kasutada kavandatud sisemiste riskihindamismeetodite (mudelite) ülesehituse usaldusvärsust, nende aluseks olevate aegridade piisavust ja mudelite prognoosivõimet.

3.3.5. Rahapesu tõkestamine

2007. aastat iseloomustab Euroopa Parlamendi ja Nõukogu poolt 26. oktoobril 2005. a vastu võetud direktiivi 2005/60/EÜ Rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (nn kolmas rahapesu tõkestamise direktiiv) rakendamine Eesti õigussüsteemis. Finantsinspektsiooni esindajad osalesid aktiivselt nimetatud direktiivi alusel uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse väljatöötamiseks loodud töögrupi tegevuses. Seaduse eelnõu esitati Riigikogule 2007. aasta lõpus. Riigikogu võttis uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse vastu 19. detsembril 2007.

Endiselt oli päevakorral e-raha ja muude sarnaste instrumentide edasimüügiga tegelevate asutuste tegevuse õiguspärasuse hindamine. 2007. aastal alustati Finantsinspektsiooni kaebusest tulenevalt Riigiprokuratuuris menetlust tuvastamaks, kas äriühingud, mille põhitegevus on e-raha asutusena e-raha teenuste osutamine, tegelevad ebaseadusliku majandustegevusega, kuivõrd neil puudub Finantsinspektsiooni poolt antav tegevusluba. 2007. aastal menetlus koosseisu puudumise tõttu lõpetati.

Finantsinspektsiooni juhatuse liige ning Finantsinspektsiooni rahapesu tõkestamise valdkonna juht osalesid regulaarselt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise küsimuste koordineerimiseks loodud valitsuskomisjoni töös. Komitee liikmetele tutvustati rahapesu tõkestamise alast tegevust ja kohapealsete kontrollide käigus tuvastatud tüüpilisi probleeme. Lisaks toimusid regulaarsed kohtumised Prokuratuuri, Kesk-kriminaalpolitsei ja Rahapesu andmebüroo töötajatega. Kohtumiste eesmärk oli seisukohtade selgitamine ja ühiste prioriteetide kaardistamine. Lisaks osalevad Finantsinspektsiooni töötajad Eesti Pangaliidu rahapesu tõkestamise toimkonna tegevuses.

3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijapoliitika

3.4.1. Finants- inspektsiooni prioriteedid ja vahendid tarbijate harimiseks

Finantsinspektsiooni üheks strateegiliseks eesmärgiks on finantsteenuse tarbija teadlikkuse tõstmine. Vajadus tarbijate haritust tõsta tuleneb üha enam arenenud finantsteenuste turust, kuhu tekib pidevalt juurde uusi tooteid ja teenuseid, mis omavahel põimuvad ning mille tarbimine on kaasajal vältimatu. Finantsteenuseid tundev tarbija sõlmib lepingu teadlikumalt, mis vähendab hilisemaid vaidlusi finantsteenuse osutajatega. Tarbija suutlikkus lepingu sõlmimisel asjatundlikult kaasa rääkida on suureks lisaväärtuseks turu efektiivse toimimise tagamisel.

2007. aastal arendas Finantsinspektsioon edasi www.minuraha.ee veebikeskkonda, muutes seda praktilisemaks. Samuti avati www.minuraha.ee vene keelne versioon. 2007. aasta jooksul suurenes www.minuraha.ee külastatavus aasta algusega võrreldes ligikaudu 3 korda, seejuures huvitus portaali kasutaja enim laenu-, investeerimis- ja reisikindlustuse teenustest. Portaali külastatavuse suurendamiseks on Finantsinspektsioon alustanud koostööd turuosalistega, kes jagavad informatsiooni portaali olemasolu kohta oma jaotuskanalites. Täiendavalt viidi koostöös Vikerraadioga läbi finantsteenuse tarbijat ja www.minuraha.ee portaali tutvustav saatesari. Tarbijaveebi tulevikuvision on suunatud lisaks finantsteenuste tarbimise algteadmiste andmisele ka aktiivse suhtluskeskkonna loomisele ning pidevalt uuenevale aktuaalsele infole.

2008. aastal eraldab Finantsinspektsioon senisest enam ressursi veebikeskkonna www.minuraha.ee ja muude tarbijahariduse alaste tegevuste arendusse, luues sel eesmärgil kaks uut töökohta.

Finantsteenuste läbipaistvusest

2007. aastal alustas Finantsinspektsioon finantsteenuste koondülevaate avaldamist, mille eesmärgiks on anda ülevaade Eestis osutatavate finantsteenuste mahtudest ja turuosadest. Aruandes käsitletakse eelkõige jaeturule suunatud panga-, fondi-, investeerimis- ja kindlustusteenuseid. Ülevaates tuuakse välja muuhulgas Eesti residentidest tarbijate osakaalud erinevate finantsteenuste lõikes. Finantsteenuste aruanne suurendab oluliselt Eesti finantsteenuste turu läbipaistvust, andes seeläbi turuosalistele ja klientidele parema aluse, mille põhjalt oma otsuseid kujundada. Poolaasta baasil koostatav finantsteenuste koondülevaade avaldatakse Finantsinspektsiooni veebilehel.

Nõuded kindlustusvahendusega tegelemiseks

Finantsinspektsiooni üheks eesmärgiks kindlustusvaldkonnas on tagada kindlustusteenuse selgus. 2007. aastal kehtestas Finantsinspektsioon soovitusliku juhendi Nõuded kindlustusvahendusega tegelemiseks, mis täpsustab kindlustusmaaklerite ja kindlustusagentide kindlustustegevuse seadusest tulenevaid nõudeid. Juhendis antud juhiste peamine eesmärk suunata teenuse osutajat välja selgitama kindlustusvõtja kindlustushuvi, et klient saaks endale valida ja kindlustusvahendaja pakuks kliendile sobivaimat kindlustuslepingut. Juhend jõustus 1. veebruaril 2008.

3.4.2. Finantsinspektionile esitatud tarbijate pöördumised

Finantsinspektiooni tegevuse alused ja pädevus on reguleeritud Finantsinspektiooni seaduses ja kindlustusseltside, krediidasutuste, fondivalitsejate ja investeerimisühingute tegevust reguleerivates õigusaktides. Finantsinspektionil ei ole pädevust lahendada finantsteenuste klientide kaebuseid sisuliselt, st teha vaidluste pooltele täitmiseks kohustuslikke ettekirjutusi. Finantsinspektion saab anda sõltumatu hinnangu tekkinud olukorrale ning vajadusel algatada vastavalt õigusaktides sätestatud järelvalvemenetluse panga, kindlustusseltsi või mõne muu finantsteenuse osutaja suhtes eesmärgiga tagada finantsteenuste turu usaldusväarsus, läbipaistvus ja teenuseosutaja siseprotseduuride asjakohasus. Finantsinspektionil on heameel märkida, et olulises osas turuosalisel Finantsinspektiooni seisukohtadega tarbija-vaidluste lahendamisel arvestavad.

Tarbijate pöördumiste registreerimise ja süstematiseerimise põhjal saab Finantsinspektion ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidlustest ning nende esinemissagedusest teenuseosutajate ja klientide vahel.

2007. aasta andmeid 2006. aasta andmetega võrreldes on näha kindlustusega seotud vaidluste osakaalu suurenemist. Kindlustusvaldkonnaga seotud pöördumiste arv on 2006. aastaga võrreldes ligikaudu kahekordistunud. Kokku esitati Finantsinspektionile 2007. aasta jooksul 82 kaebust, millest 56 puudutasid kindlustusteenust. 2006. aasta jooksul esitati Finantsinspektionile 72 kaebust.

Kõige suurem arv 2007. aasta jooksul Finantsinspektionile esitatud pöördumistest oli seotud vabatahtliku sõiduki-kindlustuse (kaskokindlustuse) ja varakindlustusega (sh eelkõige koduvarakindlustusega). Panga- ja investeerimisteenuseid puudutavate pöördumiste osakaal oli oluliselt väiksem. Investeerimis- ja pensionifondide tegevuse kohta kaebusi ei laekunud. Kindlustusvaldkonnas põhjustas vaidlusi peamiselt kindlustustingimuste erinev tõlgendamine lepingu poolte poolt või kliendi pealiskaudne tutvumine poolte õiguste ja kohustustega enne kindlustuslepingu sõlmimist. Lisaks nimetatutele olid kliendi ja kindlustusseltsi vahelised vaidlused seotud ka kahju hüvitamise tähtajast kinnipidamisega kindlustusandja poolt ning kahju hüvitamisest keeldumisega.

Pangateenuste tarbimisel esilekerkinud probleemid tulenesid peamiselt laenulepingute tingimuste erinevast tõlgendamisest lepingu poolte poolt või oli klient poolte õiguste ja kohustustega enne laenu- või krediidilepingu sõlmimist tutvunud pealiskaudselt. Arveldusteenuste puhul olid probleemid seotud sularahaautomaatides tehingute tegemisega, igapäevaste arvelduste ja pankade teenustasude läbipaistvuse tagamise temaatikaga.

Finantsinspektsioonile 2007. aastal esitatud pöördumiste arv teenuseliikide lõikes:¹

Tabel 7

Teenuse liik	Pöördumiste arv
Kaskokindlustus	17
Varakindlustus	13
Liikluskindlustus	10
Laen/krediit	9
Reisikindlustus	8
Investeermisteenus	8
Arveldused	6
Elukindlustus	6
Liising	2
Hoiused	1
Pensionikindlustus	1
Tsiviilvastutuskindlustus	1
Kokku	82

Finantsinspektsioonile 2007. aastal esitatud pöördumiste arv teenusosutajate lõikes:

Tabel 8

Teenuse pakkuja	Pöördumiste arv	Turuosad oma sektoris ²
AERGO Kindlustuse AS	13	23,0%
Seesam Rahvusvaheline Kindlustus AS	11	14,0%
AS Hansapank	9	52,0%
AS IF Eesti Kindlustus	8	31,0%
AS SEB Eesti Ühispank	8	22,6%
Parex Kindlustus Eesti filiaal	6	3,0%
AS Hansa Elukindlustus	4	45,0%
Balti Investeeringute Grupi Pank AS	4	0,8%
Salva Kindlustuse AS	3	9,0%
QBE Kindlustuse Eesti AS	3	3,0%
AS SEB Ühispanga Elukindlustus	2	30,0%
AS Inges Kindlustus	2	4,0%
AS E-Kindlustus Kindlustusmaakler	2	23,0%
AS SEB Ühisliising	1	N/A
AS Eesti Krediidipank	1	1,4%
AS Sampo Pank	1	11,4%
AS Hansa Varakindlustus	1	10,0%
BTA Kindlustuse AS	1	2,0%
Tallinna Äripanga AS	1	0,5%
AS Sampo Liising	1	N/A
Kokku	82	

Tarbijate pöördumiste dünaamika:

Tabel 9

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pangad	-	-	26	12	16	28	36	24
Kindlustus	232	86	49	29	41	42	30	56
Muud	-	-	-	5	1	4	6	2
Kokku	232	86	78	46	58	74	72	82

¹ Elukindlustusseltside turuosa suuruse arvutamisel ei ole arvestatud filiaalide andmeid.

² Turuosad seisuga 31.12.2007. Turuosad on esitatud ümardatuna, kindlustuses turuosad kindlustusmaksete alusel, panganduses varade mahu järgi.

3.5. Tegevus regulatiivse keskkonna kujundamisel

3.5.1. Ülevaade regulatiivse keskkonna kujundamisest

Finantsinspektsiooni ülesandeks õiguskeskkonna kujundamisel on eeskätt teha ettepanekuid finantssektorit ja selle järelevalvet puudutavate seaduste ja muude õigusaktide kehtestamiseks ja muutmiseks ning osaleda vastavate eelnõude väljatöötamisel. Samuti anda hinnanguid nii kehtivate seaduste muudatuste kui ka uute väljatöötatavate määruste eelnõudele. Finantsinspektsiooni seaduse kohaselt kooskõlastatakse Finantsinspektsiooniga need õigusaktide eelnõud, mis reguleerivad finantsjärelevalve subjekti või Finantsinspektsiooni tegevust või mõjutavad muul viisil finantsjärelevalve eesmärgi saavutamist.

Krediidiasutused ja hoiu-laenuühistud

2007. aastal jätkus Finantsinspektsiooni ja Rahandusministeeriumi koostöös hoiu-laenuühistu seaduse ja krediidiasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamine eesmärgiga kaasajastada hoiu-laenuühistu seaduse regulatsiooni ning täiendada krediidiasutuste seaduses sätestatud ühistupanga asutamise ja liikmete suhtes kehtiva korra kohta sätestatud. Peamiste probleemidena kerkisid esile hoiu-laenuühistu seadusesse sisseviidavate muudatuste kooskõla tulundusühistu seadusega, hoiu-laenuühistu liikmeskonna suurus ning teenuste pakkumine kolmandatele isikutele.

Hoiu-laenuühistu seaduse ja krediidiasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu läbinud vajalikud kooskõlastusringid ning esitatud Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks.

Koostöös Eesti Pangaga töötati välja järgmised 2007. aastal ja 2008. aasta alguses jõustunud Eesti Panga presidendi määrused:

- Eesti Panga Presidendi määrus nr 4 Krediidiasutuse ja krediidiasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide aruanded;
- Eesti Panga presidendi määrus nr 9 Krediidiasutuse konsolideerimisgrupi täiendava aruandluse kehtestamine;
- Eesti Panga presidendi määrus nr 16 Krediidiasutuse bilansi välise aruandluse kehtestamine;
- Eesti Panga presidendi määrus nr 20 Krediidiasutuse riskijuhtimise, omavahendite ja kapitali adekvaatsuse kohta avalikustatav teave ning täiendavad aruanded.

Samuti täpsustati ja ajakohastati mitmeid varemkehtinud määrusi.

Lisaks avaldas Finantsinspektsioon arvamust Eesti Pangaliidu 12. jaanuari 2007. aasta pöördumisele Riigikogu Põhiseaduskomisjoni poole seoses isikuandmete kaitse seaduse muutmise eelnõuga. Finantsinspektsioon on seisukohal, et finantsteenuste osutamise lepingus tuleb selgelt ning ammendavalt määratleda kõik isikud, kellele edastatakse või tehakse kättesaadavaks kliendi või lepingu kohta käivad andmed, et klient saaks otsustada, millisel määral ta enda kohta andmeid teistele isikutele kättesaadavaks teha soovib.

Kindlustustegevus

1. jaanuaril 2008 jõustus kindlustustegevuse seaduse, Finantsinspektsiooni seaduse ja isikuandmete kaitse seaduse muutmise seadus. Kindlustustegevuse seadust täiendati seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/68/EÜ ülevõtmisega. Täiendused puudutasid edasikindlustusandja tegevust ja usaldatavusnõudeid, kuid põhiregulatsiooni osas jäadi kehtiva lahenduse juurde, mille kohaselt kohaldatakse kindlustustegevuse seaduses kindlustusandja suhtes sätestatud ka edasikindlustusandja suhtes, kui seadusest ei tulene teisiti. Samuti muudeti kindlustustegevuse seadust seoses nõukogu direktiivi 2004/113/EÜ ülevõtmisega meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega. Lisaks direktiividest tulenevatele muudatustele tehti kindlustustegevuse seadusesse muudatused ka kliendi mõiste osas ja täpsustati isikuandmete töötlemise eesmärgi ja töödeldavate isikuandmete ulatust kindlustustegevuse raames.

2. novembril 2007 jõustus liikluskindlustuste seaduse, kindlustustegevuse seaduse ja liiklusseaduse muutmise seadus. Muudatuste sisseviimise tingis uus Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2005/14/EÜ, millega muudetakse Nõukogu direktiive 72/166/EMÜ, 84/5/EMÜ, 88/357/EMÜ ja 90/232/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2000/26/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse kohta (nn V liikluskindlustuse direktiiv). Samuti korrigeeriti mõningaid liikluskindlustuse lepingu sõlmimise ja kahjude hüvitamisega seotud sätteid, kaasajastati terminoloogiat ja sõnastusi ning täpsustati Garantii-fondi regulatsiooni.

Finantsinspektsioonil on oluline roll kindlustusandjate tegevust puudutavate määruste väljaandmisel. 2007. aastal muudeti koostöös Rahandusministeeriumiga rahandusministri 13. aprilli 2005. a määrust nr 33 Kindlustusandja järelevalvelise raamatu-pidamisaruandluse kehtestamine ning vahearuanete koostamise ja avalikustamise nõuded ning rahandusministri 13. aprilli 2005. a määrust nr 34 Kindlustusandjate aruannete vormide ning nende sisu ja esitamise tähtaegade kehtestamine. Samuti töötati välja rahandusministri määrus nr 20 Lepinguriigi kindlustusandja Eesti filiaali aruannete koostamise ja esitamise kord. Loetletud määrused reguleerivad kindlustusandja ja välisriigi kindlustusandja filiaali aruannete sisu, vormi ja koostamise aluseid ning esitamise ja avalikustamise korda ja tähtaegasid.

Väärtpaberiturg

19. novembril 2007. aastal jõustusid väärtpaberituru seaduse, Finantsinspektsiooni seaduse, audiitortegevuse seaduse, investeerimisfondide seaduse, krediitiasutuste seaduse ja äriseadustiku muudatused. Nimetatud seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamist alustati 2006. aastal eesmärgiga harmoneerida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/39/EÜ (finantsinstrumentide turgude direktiiv – MiFID), selle rakendusdirektiiv 2006/73/EÜ ja 2004/109/EÜ (läbipaistvusdirektiiv – TD), selle rakendusdirektiiv 2007/14/EÜ ning võtta üle Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (uus kapitalinõuete direktiiv) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/25/EÜ ülevõtmispakkumiste kohta (ülevõtmispakkumiste direktiiv).

Seoses väärtpaberituru seaduse muudatuste jõustumisega, kehtestati 14. novembril 2007 rahandusministri määrus nr 52 Väärtpaberitehingutest Finantsinspektsiooni teavitamise kord ja määrus nr 51 Klientidele teabe ja aruannete esitamise nõuded seoses investeerimisteenuste osutamisega. Määrusega nr 52 kinnitati väärtpaberituru seaduse § 91 lõike 8 alusel täpsem meetodika ja tehniline kord väärtpaberitehingutest Finantsinspektsiooni teavitamisele, lubatud andmekandjatele ja ülekandmisviisidele ning tehingute täitmise kohta esitatud andmete korrigeerimisele. Väärtpaberituru seaduse § 92 alusel kehtestatud määruses nr 51 nähti ette täpsustavad nõuded klientidele esitatavale teabele ning aruannetele seoses investeerimis- või investeerimisega seotud teenuste osutamise või nende pakkumisega.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine

Kuni 28. jaanuarini 2008 kehtis Eestis 1999. aastal jõustunud ja 2004. aastal oluliselt täiendatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus. 2007. aastal koostati uus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus, eesmärgiga harmoneerida Eesti õigusesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ning terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta. Samuti eesmärgiga harmoneerida direktiivi 2005/60/EÜ rakendusdirektiiv 2006/70/EÜ rakendusmeetmete kehtestamise kohta seoses mõistega riikliku taustaga isik ning kliendi suhtes lihtsustatud nõuetekohaste hoolsuse menetluste ja harva või väga piiratud mahus teostatud finantstegevuse alusel tehtud erandite tehniliste kriteeriumite kohta.

Uues, 2008. aasta jaanuari lõpust kehtima hakanud seaduses (vastu võetud 19. detsembril 2007) on põhiosas säilitatud eelneva seaduse põhimõtted ja lahendused ning rahapesu ja terrorikuritegude rahastamise raamistik, kuid neid on eelnimetatud direktiividest lähtuvalt olulisel määral täiendatud. Näiteks muudeti ja laiendati rahapesu mõistet, finantseerimis-asutuse mõistet ja määratleti tegeliku kasusaaja mõiste. Seadusega reguleeriti täpsemalt kohustatud isikud, kes peavad kontrolli teostama ning olukorrad, mille puhul tekib kontrolli ja isikusamasuse tuvastamise vajadus. Laienes isikute ring, kes on kohustatud rakendama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse nõudeid. Seadus reguleerib ka varasemast täpsemalt kohustatud isikute tegevusi kliendi tuvastamisel ja kontrollimisel.

Direktiivide kõrval lähtuti uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse väljatöötamisel ka rahapesu toimkonna – FATF-i³ 40 soovitusel ja 9 erisoovitusega. Nimetatud soovitude rakendamist tagatakse FATF-i, IMF-i⁴ ja FATF-i regionaalsete esinduste, s.h – MONEYVAL-i⁵ (Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee rahapesu tõkestamise meetmete hindamise ekspertide erikomisjoni) kohapealsete hindamistega. MONEYVAL-i hindamisviisi Eestisse toimus veebruaris 2008.

Muudatused äriseadustikus

15. detsembril 2007 jõustus äriseadustiku ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus. Äriseadustiku, kommertsandisidatuse seaduse, krediidiasutuste seaduse, väärtpaberituruse seaduse, investeerimisfondide seaduse, kindlustustegevuse seaduse, e- raha asutuste seaduse ja töötajate üleühenduselise kaasamise seaduse muutmise tingis vajadus tuua Eesti õigusaktidesse sisse ettevõtete piiriülese ühinemise regulatsioon tuginedes Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2005/56/EÜ piiratud vastutusega äriühingute piiriülese ühinemise kohta. Seadusemuudatuse kohaselt võib Eesti äriregistrisse kantud aktsiaselts või osuühing ühineda teise Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi õiguse alusel asutatud piiratud vastutusega äriühinguga, mille registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht asub lepinguriigis ning mis vastab nimetatud direktiivi artiklis 2 punktis 1 sätestatud nõuetele.

Finantsinspektsiooni tegevust puudutav regulatsioon

2007. aastal täiendati Finantsinspektsiooni seaduse paragrahvi 54, mis reguleerib kontrollimisandmete salastatust. Muudatusettepanek lisati eelnõusse Finantsinspektsiooni ettepanekul, arvestades nii avalikkuse kui ka turuosaliste huvi. Kontrollimisandmete salastatuse üldreeglit tehti erand, sätestades, et inspektsioonil on õigus avalikustada finantsjärelevalve subjektilt saadud statistilisi andmeid.

2007. aastal jätkus Justiitsministeeriumi poolt väljatöötatud korraaitseaduse eelnõu täiendamine, milles on plaanis kajastada Finantsinspektsiooni korraaitseorganina.

3.5.2. Aruandluse ühtlustamine ja optimeerimine

2007. aastal jätkus uute aruandluspõhimõtete ning aruandevormide väljatöötamine. Pankade jaoks kehtestati uued bilansi ja kasumiaruande vormid 2007. aasta suvel ning need võeti kasutusele 2008. aasta alguses. Investeerimisühingutele on uued bilansi ja kasumiaruannete vormid kavandatud 2008. aastal ja võtta need kasutusele alates 2009. aasta jaanuarist.

Uute bilansi ja kasumiaruande vormide kasutuselevõtt muudab finantssektori ettevõtete aruandluskoormust vähemalt kahes aspektis. Esiteks jälgivad uued bilansi ja kasumiaruande vormid rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite (edaspidi IFRS⁶) nõudeid. Kuna raamatupidamise seaduse kohaselt on IFRS-i kasutamine raamatupidamisaruannete koostamisel finantsasutustele kohustuslik, vabanevad finantsjärelevalve subjektid kohustusest esitada samu andmeid erinevatele institutsioonidele erinevas vormis. Teiseks on uute vormide väljatöötamisel aluseks võetud CEBS⁷-i poolt välja pakutud finantsaruannete vormid, mis on kasutusel paljudes Euroopa Liidu liikmesriikides. See omakorda võimaldab rahvusvahelistel pangagrupidel kasutada sarnaseid vorme üle kogu Euroopa ning hõlbustab nii ettevõtete omavahelist kui ka järelevalvete vahelist andmete vahetust.

³ Financial Action Task Force

⁴ International Monetary Fund

⁵ The Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures

⁶ IFRS – International Financial Reporting Standards

⁷ Committee of European Banking Supervisors

3.5.3. Finantsinspektsiooni soovituslikud juhendid

Seoses ettevalmistustega lõplikuks üleminekuks uuele kapitali adekvaatsuse raamistikule Basel II 2008. aastal alustati pangandussektoris uute usaldatavusnormatiivide aruannete testimist. Ka usaldatavusnormatiivide aruanded tuginevad CEBS-i poolt välja pakutud ühtsetele aruandevormidele ning peaksid seetõttu oluliselt hõlbustama aruannete koostamist ja esitamist eelkõige rahvusvahelistesse gruppidesse kuuluvates pankades. Uued usaldatavusnormatiivide aruanded jõustusid pankadele lõplikult 2008. aasta alguses, investeerimisühingud võtavad uued aruandevormid kasutusele 2008. aastal. 2008. aastal on lisaks investeerimisühingute aruannetele plaanis ajakohastada ka fondivalitsejate aruanded.

Oluline samm aruandluskoormuse vähendamisel on ka asjaolu, et alates 2008. aastast on pankadel lubatud raamatupidamise vahearuanded ja raamatupidamise aastaaruanne avalikustada vabalt valitud vormis lähtudes IFRS nõuetest. Siiani pidid pangad nimetatud aruandeid avalikustama etteantud vormis, mis tõi mitmetel juhtudel kaasa nõ topeltaruannete koostamise vajaduse, sest samu andmeid oli vaja esitada erinevatele sihtgruppidele erinevas vormis. Kuna nüüd avalikustatava teabe vormi valikul täiendavad piirangud puuduvad, siis sellist vajadust enam ei ole.

Finantsinspektsiooni soovitusliku iseloomuga juhendite eesmärgiks on selgitada finantsvaldkonna tegevust reguleerivate õigusaktide sätteid ning suunata finantsjärelevalve subjekte õigusaktidest tulenevate nõuete kohaselt käituma. Lisaks sellele, et soovituslike juhenditega selgitatakse õigusnorme ja suunatakse finantsjärelevalve subjekte, vähendatakse nende kaudu ka regulatiivseid konkurentsieelseid ning turuosaliste õigusriski oma käitumise kujundamisel ja kujundatakse head tava finantssektoris.

2007. aastal kehtestas Finantsinspektsioon järgmised soovituslikud juhendid:

Tabel 10

Juhend	Jõustub
Nõuded sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi korraldamisele	1. jaanuar 2008
Üldnõuded kindlustuslepingutele (muudatused)	1. veebruar 2008
Nõuded kindlustusvahendusega tegelemiseks	1. veebruar 2008

- **Soovituslik juhend: Nõuded sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi korraldamisele**

2007. aastal töötas Finantsinspektsioon välja krediidasutustele ja investeerimisühingutele suunatud soovitusliku juhendi Nõuded sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi korraldamisele, mis jõustus 2008. aasta 1. jaanuaril. Soovituslik juhend kehtestati Basel II raames eesmärgiga suurendada kapitaliregulatsiooni riskitundlikkust tuginedes senisest oluliselt enam krediidasutuse või investeerimisühingu enda sisemistele hinnangutele oma riskide ja kapitalivajaduse kohta. Juhend sisustab krediidasutuste seaduse § 63¹ ja väärtpaberituruse seaduse § 82² ning suunab krediidasutusi ja investeerimisühinguid sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi väljatöötamisel ja rakendamisel.

Finantsinspektsiooni hinnangul peab sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi toetama ühingujuhtimise heade tavade järgimine, piisavate sisekontrollimehhanismide olemasolu ja ennekõike riskijuhtimise heade tavade rakendamine.

• **Soovituslik juhend: Üldnõuded kindlustuslepingutele**

1. veebruaril 2008 jõustusid Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendi Üldnõuded kindlustuslepingutele muudatused. Algne juhend kehtestati 1. novembril 2006. Juhendisse 2007. aastal sisse viidud muudatused käsitlesid kindlustusvõtja kindlustushuvi väljaselgitamist ja kindlustusvõtjale piisava teabe esitamist kindlustuslepingu sõlmimisel. Juhendiga soovib Finantsinspektsioon kaitsta kindlustusvõtjate huve läbi soovituslike juhiste andmise kindlustusandjatele kindlustuslepingute väljatöötamisel ja avaldamisel.

• **Soovituslik juhend: Nõuded kindlustusvahendusega tegelemiseks**

Finantsinspektsiooni üheks eesmärgiks kindlustusvaldkonnas on tagada kindlustusteenuse selgus. 2007. aastal kehtestas Finantsinspektsioon soovitusliku juhendi Nõuded kindlustusvahendusega tegelemiseks, mis täpsustab kindlustusmaaklerite ja kindlustusagentide kindlustustegevuse seadusest tulenevaid nõudeid.

Juhiste peamine eesmärk suunata teenuseosutajat välja selgitama kindlustusvõtja kindlustushuvi, et klient saaks endale valida ja kindlustusvahendaja pakuks kliendile kõige sobivama kindlustuslepingu. Kindlustusvahendajate kohustuste selgitamine loob eeldused teenuse läbipaistvuse suurenemiseks ning aitab tarbijatel paremini mõista kindlustusvahenduse olemust. Samuti on juhend abiks kindlustusvahendusega tegelevatele isikutele kindlustustegevuse seaduses ja võlaõigusseaduses sätestatud nõuetest ühetaolisel arusaamisel. Juhend jõustus 1. veebruaril 2008.

2007. aastal jõustusid 2006. aastal kehtestatud Finantsinspektsiooni soovituslikud juhendid:

- Nõuded finantsjärelevalve subjekti talituspidevuse protsessi korraldamiseks
- Üldnõuded kindlustuslepingutele
- Nõuded finantsjärelevalve subjekti poolt tegevuse edasandmisele (*outsourcing*)

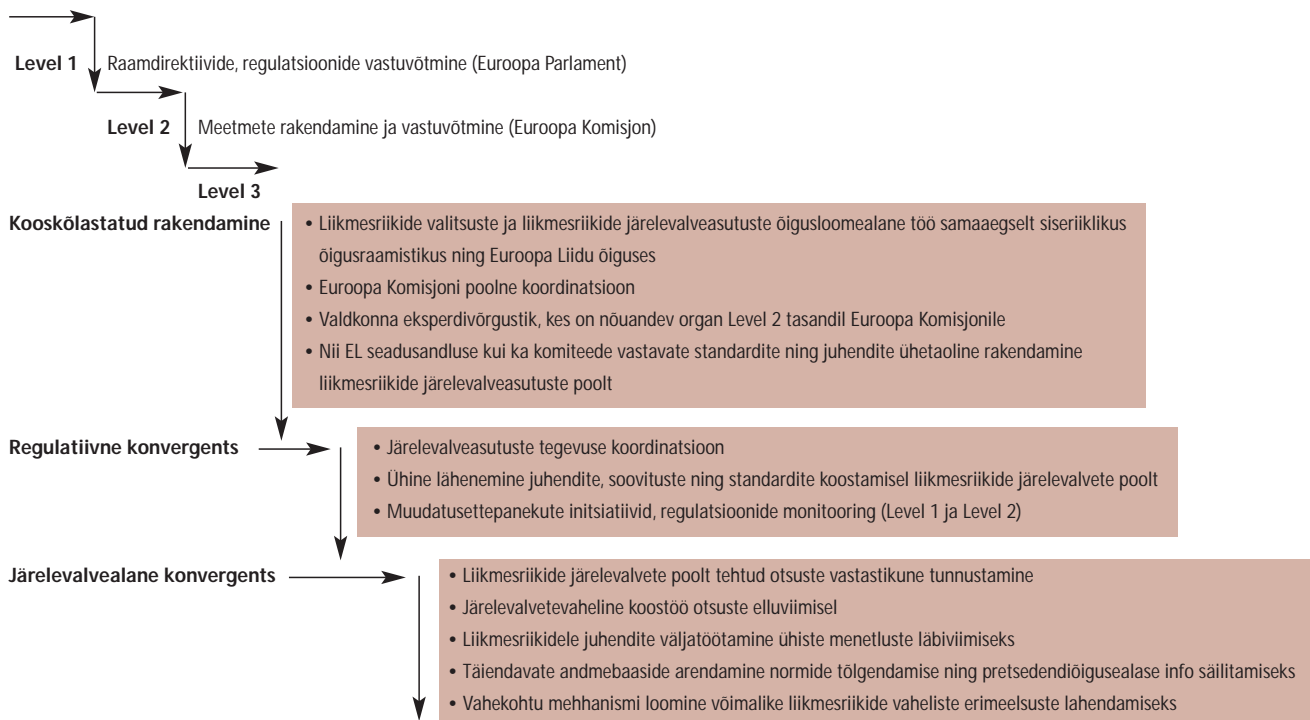
3.6. Rahvusvaheline koostöö

Euroopa Liidu (EL) liikmesriigina on Eesti finantssektor Euroopa ühtse finantsteenuste turu osa, mis tähendab olulise tähelepanu pööramist rahvusvahelise järelevalvelise koostöö arendamisele. Eesti finantsstabiilsus sõltub kõige otsesemalt järelevalvemeetodite ühtlustamisest ja tõhusast infovahetusest teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega. Arvestades, et Eestis tegutsevad pangad on lõviosas Skandinaavia panganduskonsernide tütar-ettevõtted, on võtmeküsimuseks koostöö ja infovahetuse korraldamine Rootsi ja Soome järelevalveasutustega. Koostöös saavad ka heakskiidu mudelid, mille alusel annavad pangad hinnangu võetud riskidele ja nende katmiseks vajaliku kapitali suurusele.

Rahvusvahelise järelevalvelise tava ja poliitika kujundamist Eesti finantsturu jaoks vastuvõetavas suunas saab Finantsinspektsioon mõjutada osaledes EL finantssektori järelevalve komiteede töös. Seejuures on põhiohk tegevusel Euroopa Liidu järelevalveasutuste *Level 3* komiteedes: Euroopa Väärtpaberituru Järelevalveasutuste Komitees CESR, Euroopa Kindlustus- ja Pensionijärelevalveasutuste Komitees CEIOPS ja Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitees CEBS. Euroopa Komisjoni initsiatiivil on võimalikult suur otsustusõigus viidud ja viimisel nimetatud komiteede tasandile.

Nn Lamfalussy raamistiku (vt joonis 1) loomine 2001. aastal käivitas laialdase järelevalvealase koostöö Euroopa Liidus eesmärgiga seadusloome protsessi tervikpildis korrastada ja tõhustada. Lamfalussy protsessi kolmas tasand ehk *Level 3* hõlmab EL järelevalveasutuste esindajate komiteesid erinevates finantsvaldkondades, komiteede tegevuse peaeesmärgiks on järelevalvetavade ühtlustamine.

Joonis 1

3.6.I. Rahvusvaheline koostöö

Euroopa Liidu finantsjärelevalve komiteedes

Finantsinspektsioon osales 2007. aastal kahekümne CEBS-i, CEIOPS⁸-i, CESR⁹-i, ja töögrupi töös. Finantsinspektsioon on piiritletud oma osaluse ainult nende tööruhmadega, mille kaudu me saame avaldada tegelikku mõju Eesti finantsturu jaoks olulistel küsimustel. 2007. aastal oli tööruhmade tegevuses osalemise aktiivsus sarnane võrreldes 2006. aastaga.

- **Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitee CEBS** jätkas 2007. aastal tööd kolmes põhilises valdkonnas. Koostöös Euroopa Komisjoniga panustati kapitalinõuete direktiivi (Basel II/CRD *Capital Requirements Directive* 2006/48/EC ja 2006/49/EC) harmoniseeritud tõlgendamisse ja rakendamisse. Teiseks tegeleti ühtse järelevalvelise avalikustamise raamistiku väljatöötamisega ning kolmandaks ka grupijärelevalvete seotud küsimustega ning vastava koostöövõrgustiku toetamisega. CEBS-i kuuest koostööorganist osales Finantsinspektsioon 2007. aastal aktiivsemalt neist kolme suurema töös: EGCR (*Expert Group on Capital Requirements*), EGFI (*Expert Group on Financial Information*) töögrupid ning kapitalijärelevalve praktika ühtlustamisega tegelev *Groupe de Contact* (GdC).

Kapitali adekvaatsuse direktiivi rakendamisega tegeleva töögrupi *Expert Group on Capital Requirements* töös jätkus 2007. aastal pankade uue kapitali adekvaatsuse raamistiku (Basel II) rakendamisega seotud tehniliste küsimuste lahendamine. Raamistiku eesmärgiks on tagada senisest riskitundlikum kapitalinõuete arvutamise meetodika ning ühtlustada kapitalijärelevalve praktikat liikmesriikide vahel. Töö peamiseks eesmärgiks on tagada kapitali regulatsiooni ühetaoline rakendamine liikmesriikides.

Expert Group on Financial Information on raamatupidamise ja auditeerimise teemadele keskendunud töögrupp, mille on analüüsida raamatupidamisarvestuses ja auditeerimistegevuses toimivate rahvusvaheliste arengute mõju pangandussektorile. Ühtlasi osaletakse vastavate arengute kujundamisel. Samuti on raamatupidamise ja auditeerimise töögrupil juhtiv roll järelevalvelise aruandluse ühtlustamisel.

⁸ Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors

⁹ Committee of European Securities Regulators

2007. aasta olulisemad teemad olid jätkuvalt aruandluse ühtlustamist ning järelevalvelist avalikustamist puudutavad küsimused. Läbiviidud küsitluste põhjal on töögrupp kaardistanud liikmesriikide aruandluse hetkeseisu.

CEBS-i peamise alamtöögrupina tegutseva *Groupe de Contact* töö on keskendunud kapitalijärelevalvelise praktika ühtlustamisele ja informatsiooni vahetamisele järelevalvete vahel. 2007. aastal osales Finantsinspektsioon *GdC* töös varasemast intensiivsemalt – inspektsiooni esindaja on nimetatud kolme alamtöögruppi, mis tegelevad järelevalvelise hinnangu konvergentsi, järelevalvelise delegeerimise ning grupijärelevalve koostöövõrgustiku teemadega. 12.–13. juulil 2007 korraldas Finantsinspektsioon Tallinnas *Groupe de Contact* kahepäevase plenaaristungi. Ka osaleb Finantsinspektsioon *Delegation drafting Task Force* töögrupis, mille tegevuse eesmärk on lahendada pangandusjärelevalvelise tegevuse ja vastutuse delegeerimisega seotud küsimusi kodu- ja asukohariikide (*home-host*) järelevalvete vahel

- **Euroopa Kindlustus- ja Pensionijärelevalvete Komitee CEIOPS** kõige olulisemaks tööks nii elu- kui ka kahjukindlustuses on olnud uue kapitali adekvaatsuse raamistiku – Solventsus II direktiivi ettevalmistamine. 2007. aasta juulis jõudis Solventsus II raamdirektiivi eelnõu esialgne versioon Euroopa Nõukokku. Kindlustusvaldkonnas oluliselt muudatusi kaasa toova uue kapitali adekvaatsuse raamistiku Solventsus II väljatöötamine ning rakendamine on CEIOPS-i tegevuse seni kõige nõudlikum protsess. Direktiiv peaks jõustuma 2009. aastal ning lõplik ülevõtmistähtaeg liikmesriikidele on 18 kuud peale direktiivi vastuvõtmist.

Finantsinspektsioon osaleb nelja Solventsus II raamistiku väljatöötamisega seotud ekspergrupi töös: *Financial Requirements Expert Group*; *Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group*; *Internal Models Expert Group* ning *Insurance Groups Supervision Committee*. CEIOPS-i töögruppide peamiseks ülesandeks on nõuande ettevalmistamine Euroopa Komisjonile Solventsus II raamdirektiivi järelevalveliste tehniliste meetmete rakendamise osas. Finantsinspektsiooni üheks oluliseks ülesandeks on jälgida, et uus regulatsioon arvestaks ka Eesti kui väikese turu eripäraga.

Vajalike tehniliste meetmete väljatöötamiseks on turuosaliste seas läbi viidud neli kvantitatiivse mõju uuringut (*Quantitative Impact Study*; QIS). 2007. aasta novembris avalikustati kolmanda uuringu raport (QIS 3). 2007. aasta lõpuks valmistasid Solventsuse töögrupid ette järjekorras neljanda uuringu (QIS 4) lähteülesande. QIS 4 lähteülesandes on olulisel kohal lihtsustuste kriteeriumide testimine tehniliste eraldiste ja solventsuskapitali miinimumnõuete jaoks.

Financial Requirements Expert Group tegeles peamiselt Solventsus II standardsete kapitalinõuetega seonduvate küsimustega nagu näiteks standardnõuete väljatöötamisega tehniliste eraldiste hindamiseks nii kahju- kui ka elukindlustuses. Töögrupp on andnud põhilise panuse QIS 3 mõjuanalüüsi läbiviimisesse ning ka QIS 4 spetsifikatsiooni ettevalmistamisse.

Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group tegeleb kindlustusandjate juhtimisele seatavate kvalitatiivsete nõuete, järelevalve aruandluse ja avalikustamise nõuete väljatöötamisega ning ühtse järelevalvelise tava kujundamisega. 2007. aastal töötas töögrupp välja järelevalvelise aruandluse ja avalikustamise sisu ja vormi ühtlustamise põhimõtted.

Internal Models Expert Group on 2007. aastal loodud töögrupp, mille ülesandeks on Solventsus II raamistikus ette valmistada üldised ning spetsiifilised nõuded sisemudelitele solventsusnõuete arvutamisel.

Insurance Groups Supervision Committee on kindlustusgruppide järelevalvete tegelev töögrupp, mis on keskendunud konsolideerimisgrupi järelevalvelistele küsimustele olemasolevas õiguslikus raamistikus ning vajadusel teeb vastavasisulisi muudatusettepanekuid kehtivate direktiivide osas. Töögrupi peamine eesmärk on kindlustusgruppide kodu- ja asukohariikide järelevalvete vahelise koostöö tõhustamine ning praktikate ühtlustamine.

- **CESR ehk Euroopa Väärtpaberijärelevete Komitee** on 2007. aastal tegelenud peamiselt viie erineva direktiivi – Finantsinstrumentide turgude direktiivi MiFID (*The Markets in Financial Instruments Directive 2004/39/EC*), läbipaistvusdirektiivi (*Transparency Directive 2004/109/EC*), prospektidirektiivi (*Prospectus Directive 2003/71/EC*), turukuritarvituste direktiivi (*Market Abuse Directive 2003/6/EC*) ja nn eurofondide (UCITS – *Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities 85/611/EC*) direktiivi rakendamisega seotud küsimustega. Nimetatud direktiivide rakendamise ja tõlgendamise seotud küsimustega tegelevad alalised ning ajutised CESR-i töögrupid. Finantsinspektsioon osales 2007. aastal aktiivsemalt seitsme ekspertgrupi töös.

Kõige olulisemad olid 2007. aastal Euroopa Väärtpaberijärelevete komitee jaoks finantsinstrumentide turgude direktiivi MiFID rakendamisega seonduvad küsimused. Finantsinstrumentide turgude direktiivi ülevõtmistähtaeg liikmesriikide jaoks oli 2007. a 1. november. MiFID-i eesmärgiks on kehtestada ühtne terviklik režiim väärtpabereid puudutavate korralduste täitmiseks ja tehingute tegemiseks, et suurendada konkurentsi väärtpaberite kauplemisskekkondade ja tehingute tegemise meetodite osas. Samuti parandada Euroopa Liidu väärtpaberiturgude läbipaistvust ja investorite informeeritust läbi ühtsete miinimumstandardite kehtestamise perioodilise ja muu olulise teabe avaldamisel. Direktiiv on aluseks uute väärtpaberite kauplemissüsteemide loomisele.

CESR-i MiFID-i töögrupi kõige olulisemaks teemaks olid 2007. aastal investeerimisühingute registreerimise ja andmete säilitamiskohustusega seonduvad juriidilised ning rakenduslikud küsimused. Kehtestati soovituslik säilitamist vajavate kirjete miinimumloetelu. Ka tegeleti 2007. aastal ühise üleeuroopalise väärtpaberitehingutest raporteerimise süsteemi (*Transactions Reporting Exchange Mechanism; TREM*) käivitamise ettevalmistamisega eesmärgiga tõhustada turukuritarvituste avastamist.

CESR-i prospektitöögrupp *Prospectus Contact Group* tegeleb prospektimenetlust reguleeriva seadusandluse tõlgendamise ning rakendamise küsimustega. Töögrupi tegevuse eesmärk on kujundada liikmesriikide ühised seisukohad ja nende baasil juhised avalikustamiskoostööte osas väärtpaberite pakkumiseks avalikkusele või väärtpaberite reguleeritud turul kauplemisele lubamiseks.

CESR-i *Investment Management (IM)* ekspertgrupp nõustab Euroopa Komisjoni UCITS direktiivi ehk nn avatud investeerimisfonde ehk eurofonde käsitleva direktiiviga seonduvates küsimustes. Mais 2007 võeti vastu kontseptsioonipaber (*Inducement under MiFID*) selle kohta, kuidas tagada investeerimistegevusega seotud tasude läbipaistvus investoritele. Eesmärgiks on määratleda tasud (eelkõige fondi ja vahendajate vahel), mis ei anna investorile jaoks tootele lisaväärtust ega ei ole seega tarbija huvides ning tagada tasude ja kulude läbipaistvus. 2007. aasta lõpuks valmisid IM ekspertgrupi ettepanekud Euroopa Komisjonile, mis puudutavad lihtsustatud prospektile kehtestatud nõuete ühtlustamist erinevates liikmesriikides.

CESR-POL ning selle alamtöögrupid koordineerivad CESR-i liikmete koostööd regulatsioonide jõustamisel. CESR-POL-i tegevus keskendub ühtlasi ka turukuritarvituste direktiivi mõjusale rakendamisele ja liikmesriike hõlmava ühtse turukuritarvituste andmebaasi loomisele. Läbipaistvusdirektiivi rakendussätete väljatöötamiseks on loodud läbipaistvustöögrupp (*Transparency working group*). Moodustamisel on üleeuroopaline elektrooniline emitentide teabevõrgustik OAM (*Officially Appointed Mechanism*). Läbipaistvusdirektiivi kohaselt peab liikmesriikide turgudel kaubeldava väärtpaberiemitendi poolt avalikustatav teave olema kõikide liikmesriikide investoritele lihtsalt kättesaadav ja võrreldav. OAM töögrupp töötab välja vastavad ühtsed standardid ja ühtlustab arusaamad selles osas, milline on finantsjäreleva roll süsteemi üle järeleva teostamisel.

CESR-FIN-i rolliks on järelevaepoliitika koordineerimine ning Euroopa väärtpaberialaste aruandlusstandardite (IAS/IFRS) ühetaoline rakendamise tagamine liikmesriikides. Üheks ülesandeks on ka tagada reguleeritud väärtpaberiturul kaubeldavate väärtpaberite emitentide finantsaruandluse standardite (IFRS-i) ühetaoline rakendamine kolmandate riikidega.

3.6.2. Rahvusvaheline koostöö Euroopa Keskpankade süsteemi komiteedes

Koos Eesti Pangaga osaleb Finantsinspektsioon Euroopa Keskpanka juures tegutseva pangajärevalve komitee *Banking Supervision Committee* (BSC) töös. Osalemine Euroopa Liidu finantsstabiilsuse analüüsi – ja infovahetuse protsessis on oluline Finantsinspektsiooni analüüside koostamisel ning koostöö arendamisel järelevälvete ning keskpankadega kriisijuhtimise valdkonnas. BSC juurde loodud viiest ekspertgrupist osaleb Finantsinspektsioon kahe – *Working Group on Developments in Banking* (WGDB) ja *Working Group on Macroprudential Analysis* (WGMA) töös.

WGMA hindab Euroopa Liidu finants- ning pangandussüsteemi stabiilsust läbi iga liikmesriigi panganduse koondandmetel baseeruva makroanalüüsi. 2007. aastal olid ekspertgrupi peamisteks teemadeks Euroopa Liidu finantsstabiilsus ning likviidsusnäitajad.

WGDB eesmärgiks on eelkõige Euroopa Liidu pangandussektori struktuursete muudatuste analüüsimine ning hindamine. 2007. aastal olid peamised diskussioonid seotud üldise majanduskeskkonna muutustega.

3.6.3. Rahvusvaheline koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides

2007. aastal osales Finantsinspektsioon kaudselt ka selliste ülemaailmsete organisatsioonide nagu *International Association of Insurance Supervisors* (IAIS), *Bank of International Settlements* (BIS), sealhulgas BIS-i Kesk- ja Ida Euroopa Regionaalgrupp *Group of Banking Supervisors from Central and Eastern Europe* (BSCEE) ja *International Organization of Securities Commission* (IOSCO) töös. Finantsinspektsiooni esindajad võtsid osa IAIS aastakonverentsist Ameerika Ühendriikides ning BSCEE aastakonverentsist Budapestis.

3.6.4. Rahvusvaheline koostöö rahapesu tõkestamise ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal

Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee poolt 1997. aastal asutatud rahapesu tõkestamise ekspertkomitee – MONEYVAL-i¹⁰ sekretariaat edastas 2007. aasta novembris Eestile küsimustiku rahapesu ja terrorismi tõkestamise meetmete hindamiseks. Küsimustiku vastused koos vastavate viidetega õigusaktidele ja tegevust kajastavale statistikale moodustavad ühe osa MONEYVAL-i hindamismetoodikast.

MONEYVAL hindab rahapesu tõkestamise meetmete rakendamist FATF¹¹ metoodikat kasutades nendes Euroopa Nõukogu riikides, mis ei ole FATF-i liikmed. MONEYVAL-i tegevuses osalev Finantsinspektsiooni esindaja valiti 2007. aasta detsembris Strasbourgis toimunud plenaaristungil komitee tegevust juhtiva büroo liikmeks.

2007. aastal koondati erinevate Euroopa finantsjärelevälve asutuste rahapesu tõkestamisega seonduvate küsimuste arutelu pangajärelevälvega tegeleva komitee CEBS¹² juurde, mille töös osaleb alates 2007. aastast Finantsinspektsiooni esindaja. Ühe olulise teemana oli CEBS-i päevakorras Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. a. määruse nr 1781/2006 Raha ülekandmisel edastatava maksjaga seotud teabe kohta rakendamisega seotud ühtse tegevuspraktika kujundamine. Lisaks oli CEBS-i päevakorras füüsiliste isikute isikusamasuse tuvastamiseks ja vastavate andmete õigsuse kontrolliks¹³ ning piiriüleste teenuste¹⁴ puhul rakendatavate hooldusmeetmete analüüs.

¹⁰ *The Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures*

¹¹ *Financial Action Task Force*

¹² *Committee of European Banking Supervisors*

¹³ *Questionnaire on Identification and verification of customers (natural persons)*

¹⁴ *Questionnaire on Customer Due Diligence cross border issues*

3.6.5. Koostöö välisriikide järelevalvetega

Finantsinspektsioon kohtub regulaarselt ning vahetab informatsiooni Skandinaavia ja Baltimaade finantsjärelevalve asutustega. Kindlustussektori järelevalves peab Finantsinspektsioon eelkõige oluliseks koostööd Läti ning Leedu finantsjärelevalve asutustega, et leppida kokku koduriigi ja asukohariigi (*home-host*) järelevalveprintsiipides muutunud olukorras, kus Eesti on kindlustusandjate koduriigiks.

2007. aastal oli prioriteediks koostöö Rootsi finantsjärelevalve asutusega. Aasta alguses alanud krediidasutuste taotluste läbivaatamise raames üleminekuks krediidiriski ja operatsiooni-riski sisemistele hindamissüsteemidele toimus aktiivne koostöö lisaks Rootsi järelevalveasutusele ka Läti ja Leedu järelevalvetega.

Infovahetuses Rootsi järelevalvega oli Finantsinspektsiooni eesmärgiks muuhulgas saada ülevaade maailma finantsturgudel toimunud sündmuste mõjust Eesti krediidasutuste emapankadele. Ühe olulise teemana käsitleti riikidevahelist järelevalvelise koostöö raamistikku pangagruppide järelevalves. Kindlustusriskide kaardistamise raames osaleti mitme ülepiirilise kindlustusgrupi riskihindamisprotsessis.

2007. aastal toimus ühisseminare, mitmeid kohtumisi ja infovahetust Venemaa Keskpanga, Soome finantsjärelevalve, Soome kindlustusjärelevalve, Taani finantsjärelevalve, Läti finantsjärelevalve, Leedu Keskpanga, Leedu kindlustusjärelevalve, Hollandi Keskpanga ja Austria finantsjärelevalve, Saksamaa finantsjärelevalve, Rumeenia väärtpaberijärelevalve ja Ameerika Ühendriikide väärtpaberijärelevalve esindajatega, mille raames oli aruteluobjektideks koostööraamistik, finantssektori arengud ja riskid, riskihinnangute tegevuskavade kooskõlastamised, litsentseerimisega seonduv, Euroopa äriühingute moodustamisega seotud ühinemisprotsessid, automatiseeritud turumonitoringu süsteemi arendamine ning võimalik turu-manipulatsiooni kahtlus.

Koostöökokkulepped

Finantsinspektsioon sõlmis 2007. aastal pangandusjärelevalve alased koostöölepped Hollandi Keskpanga ning Küprose Keskpangaga. Lõpp-etapis on koostööleppede sõlmimine Venemaa Keskpangaga.

Finantsinspektsiooni juhatus kiitis heaks Euroopa liikmesriikide keskpankade ja järelevalvete vahel sõlmitud maksesüsteemide järelevalve ning kriisijuhtimise koostöömemorandumite muudatused.

Välismissioonid

2007. aastal valmistuti mitmeks oluliseks missiooniks. Veebruaris 2008 külastas Eestit Rahvusvahelise Valuutafondi IMF¹⁵ ja Maailmapanga delegatsioon, et finantssektori hindamise programmi (*Financial Sector Assessment Program*, FSAP) raames analüüsida Eesti finantssektori olukorda. Oktoobris 2007 toimus eelmissioon. Viisi eesmärgiks oli tutvuda Eesti finantssüsteemi struktuuri ja järelevalve korraldusega, samuti on määratleti missiooni sõlmküsimumused. Missiooni liikmed tundsid huvi tugevusanalüüside (*stress-testide*) erinevate stsenaariumide osas ning tegid ettepanekuid 2008. a missiooni silmas pidades. 2007. aasta lõpus vastati missiooni raames mahukale küsimustikule, vastused moodustavad olulise osa IMF FSAP hindamisprogrammist.

Samuti valmistuti 2007. aastal ette 2008. a veebruaris toimunud MONEYVAL¹⁶-i Eesti hindamismissiooniks, mis tähendas eelneva mahuka hindamisküsimustiku täitmist, milles osalesid mitmed Finantsinspektsiooni töötajad.

Finantsinspektsiooni spetsialistid osalesid ka IMF-i artikkel IV missiooni raames toimuvatel kohtumistel, mille käigus anti ülevaade Eesti finantssektori olulisematest arengutest ja regulatiivsetest meetmetest. Samuti osalesid Finantsinspektsiooni esindajad reitinguagentuuri Fitch Ratings missiooni raames toimunud kohtumisel, kus peateemadeks olid hinnangu andmine finantssektorile, järelevalvelised tegevused kiire laenukasvu tingimustes ja tugevusanalüüside (*stress-testide*) võimalikud stsenaariumid.

¹⁵ *International Monetary Fund*

¹⁶ *The Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures*

4 • Finantsinspektsiooni 2007. aasta tulude-kulude aastaaruanne

Arvestuspõhimõtted

Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspektsiooni seadusest ja rakendatud arvestuspõhimõtetest. Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Finantsinspektion tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud. 1. maist 2004 kehtima hakanud käibemaksuseaduse § 21 tulenevalt on Finantsinspektion registreeritud piiratud käibemaksukohuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Ühenduse siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Finantsinspektsiooni tulud ja kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Tulude-kulude aastaaruanne on koostatud tuhandetes kroonides, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

Tulude-kulude aastaaruande lisad

LISA 1

Järelevalvetasu (tuhandetes kroonides)

	Makstud järelevalvetasud 2007	Osatähtsus %	Makstud järelevalvetasud 2006	Osatähtsus %
Krediitiasutused	29 828	64,6%	27 850	64,4%
Kahjukindlustusandjad	5 500	11,9%	5 421	12,5%
Fondivalitsejad	4 793	10,4%	4 115	9,5%
Elukindlustusandjad	2 642	5,7%	1 990	4,6%
Investeeringühingud	1 519	3,3%	1 712	4,0%
Kindlustusmaaklerid	1 902	4,1%	2 096	5,0%
Kokku	46 184	100%	43 184	100%

Tulude-kulude aruanne (tuhandetes kroonides)

	Lisa	2007	2006
TULUD			
Järelevalvetasud	1	46 184	43 184
Muud tulud	2	510	479
Tegevustulud kokku		46 694	43 663
KULUD			
Tööjõukulud	3	29 036	24 768
Mitmesugused tegevuskulud	4	16 854	15 029
Muud kulud	5	773	503
Tegevuskulud kokku		46 663	40 300
Põhitegevuse kasum		31	3 363
Finantstulud ja -kulud	6	3 029	645
Aruandeaasta kasum		3 060	4 008

Finantsinspektiooni finantseerimise põhimõtted on sätestatud Finantsinspektiooni seadusega. Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti minimaalsest (neto)omavahendite, omakapitali või aktsiakapitali summast; mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspektiooni nõukogu ettepanekul kehtestatud protsendiga järelevalvesubjekti varast, kindlustusmaksete kogusummast, arvestusvarast või komisjonitasude kogusummast.

Järelevalvetasu mahuosa määrade kehtestamisel erinevatele järelevalvesubjektide gruppidele arvestatakse nende tegevuse mahtusid ja kasumlikkust ja hinnatakse nende järelevalve kuluvat ressursi ning lähtutakse eeldusest, et järelevalvetasu ei oleks subjekti jaoks ülemäära koormav.

Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspektionile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse 30. septembriks.

Eelarveaastal jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

LISA 2

Muud tulud (tuhandetes kroonides)

	2007	2006
Menetlustasud	458	261
Muud tulud	52	218
Kokku	510	479

Vastavalt Finantsinspektiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspektionilt taotluse läbivaatamist või toimingut sooritamist Finantsinspektionile menetlustasu.

Muud tulud kirje kajastab tulu koolituskulu hüvitamisest.

LISA 3

Tööjõukulu (tuhandetes kroonides)

	2007	2006
Palk	21 433	18 246
Maksud	7 171	6 162
Nõukogu tasud	432	360
Kokku	29 036	24 768

Palgakulus sisalduvad peamiselt palgakulu, lisatasud, juhatuse liikmete tasud ja Finantsinspektiooni töötajate arvestuslik puhkusekohustuse suurenemine kasutamata puhkuste osas koos sotsiaalmaksuga summas 241 445 krooni.

Finantsinspektiooni spetsialisti keskmine palk oli 2007. aasta lõpus 22 556 krooni kuus, 2006. aastal oli spetsialisti keskmine palk vastavalt 21 597 krooni. Divisjoni juhi keskmine palk oli 2007. aasta lõpu seisuga 41 667 krooni, 2006. aastal oli see 39 400 krooni kuus. 2007. aastal oli Finantsinspektiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele väljamakstud tasu kogusuurus 3 280 tuhat krooni. Töötajatele makstud lisatasud kokku moodustasid 13,3% palgakulust.

LISA 4

Mitmesugused tegevuskulud (tuhandetes kroonides)

	2007	2006
Kinnisvara rent	4 466	4 466
IT süsteemid ja arendus	2 233	2 472
Töölähetus	2 471	1 923
Bürookulu	2 639	1 587
Koolitus	1 378	1 079
Liikmemaksud	1 465	1 053
Raamatupidamise teenus	780	780
Põhivara rendikulu	401	518
Tarbijateavitus ja reklaam	418	373
Teabeagentuurid	168	295
Personalioosing	237	205
Õigusabi ja konsultatsioon	95	195
Audiitorikontrolli kulu	94	83
Kokku	16 854	15 029

Tegevuskulud

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt renditud büroopinda üldpinnaga 1 399 m², hinnaga 266 krooni m² kuus, milles sisalduvad kõik büroo haldamisega seotud kulud.

Kulu IT Süsteemid ja arendus kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 30 000 krooni üks kasutaja ja Finantsinspektiooni IT arendusprojektide kulu.

Töölähetusena käsitletakse Finantsinspektiooni esindamisega ja järelevalvelise koostööga seotud lähetusi. Töölähetused olid eelkõige seotud CESR-i, CEIOPS-i, CEBS-i komitee ja alamkomiteede koostumistega ja koostöö arendamisega Euroopa Liidu ja kolmandate riikide järelevalveasutustega. Töölähetuste kuludes kajastatakse ka Eestis registreeritud järelevalve-subjektide välisriigis asuvate tütarettevõtjate järelevalve teostamisega seotud kulusid. Kokku toimus Finantsinspektioonis 192 töölähetust.

Bürookulu sisaldab Finantsinspektiooni perioodika ja raamatute kulu, tõlketööde, kontoritarvete, nõupidamiste ja esinduskulu, kõnekulu ja transpordikulu.

Koolituskuluna käsitletakse Finantsinspektiooni töötajate osalemist sise- ja välisriiklikel koolitustel, sh koolituslähetuste kulu. 2007. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu 12 871 krooni ja riigisese koolituse kulu 5 192 krooni. Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid kapitaliregulatsiooni arendamine pangandus- ja kindlustussektoris (Basel II, Solvency II), väärtpaberituru järelevalve, juriidilise kompetentsi arendamine ja oluliselt on edendatud ka töötajate keeleõpet.

Liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspektiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele: CESR, IAIS, BSCEE, CEIOPS, CEBS, IOSCO tasutud liikmemakse.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, palgaarvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspektiooni poolt makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspektiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsiooni määraga. Põhivara soetusmaksumuse määraks on 50 000 krooni.

Tarbijateavituse ja reklaami kulu hõlmab Finantsinspektiooni tarbijaveebi www.minuraha.ee väljatöötamise ja lansseerimise kulu, tarbijatele suunatud infomaterjalide väljaandmise ning Finantsinspektiooni aastaraamatu kulu.

Teabeagentuuride kulu sisaldab teabeagentuuride kasutustasu ning Finantsinspektiooni interneti kodulehe kulu.

Personaliotsing sisaldab Finantsinspektiooni töötajate värbamiskulu.

Õigusabi ja konsultatsioonid kirjel kajastatakse Finantsinspektiooni kulusid ekspertide kaasamisele, erakorralistele audititele, õigusarvamustele ja õigusabile seoses Finantsinspektiooni järelevalvetegevusega.

Audiitorkontrolli kulu kajastab Finantsinspektiooni tulude ja kulude aruande auditeerimise kulu. Finantsinspektiooni seaduse § 51 lõike 3 kohaselt auditeerib Finantsinspektiooni tulude-kulude aruannet Eesti Panga audiitor.

LISA 5

Muud kulud (tuhandetes kroonides)

	2007	2006
Hüvitised ja soodustused	389	307
Kultuur ja sport	384	196
Kokku	773	503

Hüvitised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamiseks ning sportimisega seotud kulusid. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspektiooni töötajatele osaluspensioni maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

Kultuur ja sport kirjel kajastatakse Finantsinspektiooni töötajale suunatud ürituste kulu.

LISA 6

Eesti Pank maksab intressi Finantsinspektiooni arvelduskonto keskmise jäägi alusel ja intressimääraks on eelmise kvartali Eesti Panga välisvaluutareservi tootlus.

BILANSS (tuhandetes kroonides)

VARAD	31.12.2007	31.12.2006
Raha ja pangakontod	92 098	79 731
Järelevalvetasude nõuded	1 519	2 073
Varad kokku	93 617	81 804
KOHUSTUSED JA RESERV		
Võlad töövõtjale	3 027	2 603
Maksuvõlg	1 146	828
Mitmesugused võlad	7 870	6 805
Tulevaste perioodide tulud	53 844	42 890
Kohustused kokku	65 887	53 126
Reserv	24 670	24 670
Aastaaruande kasum	3 060	4 008
Reserv ja aastaaruande kasum kokku	27 730	28 678
Kohustused, reserv ja aastaaruande kasum kokku	93 617	81 804

Selgitused 2007. aasta bilansi kohta

Raha ja pangakontodel on kajastatud arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Järelevalvetasu nõuded on Finantsinspektioonile laekumata 2008. aasta järelevalvetasu ettemaksed summas 1 519 tuhat krooni.

Võlad töövõtjale sisaldab palgavõlga ja puhkusekohustust.

Palgavõlg hõlmab Finantsinspektiooni töötajatele väljamaksmata palgakulu summas 1 807 tuhat krooni. Puhkusekohustust kajastab Finantsinspektiooni arvestuslik puhkusekohustust töötajate kasutamata puhkuste osas on summas 1 220 tuhat krooni.

Maksuvõlg kajastab Finantsinspektiooni maksukohustust.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2007. aastal kaetud Finantsinspektiooni kulusid, mille Finantsinspektioon kompenseerib Eesti Pangale 2008. aastal. Finantsinspektiooni kulud kajastatakse aastaaruandes tekkepõhiselt.

Tulevaste perioodide tulude all kajastatud 2008. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

Reserv – Tulenevalt Finantsinspektiooni nõukogu märtsi 2007. aasta otsusest määrati 2006. aasta kasum summas 4 008 tuhat krooni täies ulatuses tagasimaksmisele mistõttu reserv jäi samaks.

Aruandeaasta kasum 2007. aastal oli 3 060 tuhat krooni..

5 • Sõltumatu audiitori aruanne

Finantsinspektsiooni nõukogule:

Oleme auditeerinud kaasnevat Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruannet, mis sisaldab 31. detsember 2007 lõppenud aruandeaasta tulude-kulude aruannet, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muid selgitavaid lisasid.

Juhatuse kohustused tulude-kulude aastaaruande osas

Juhatuse kohustuseks on tulude-kulude aastaaruande koostamine ning õige ja õiglane esitamine kooskõlas Finantsinspektsiooni seadusega ja kaasnevas tulude-kulude aastaaruandes kirjeldatud „Arvestuspõhimõtetega”. Selle kohustuse hulka kuulub asjakohase sisekontrollisüsteemi kujundamine ja töös hoidmine, mis tagab tulude-kulude aastaaruande korrektse koostamise ja esitamise ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta; asjakohaste arvestuspõhimõtete valimine ja rakendamine; ning antud tingimustes põhjendatud raamatupidamishinnangute andmine.

Audiitori kohustused

Meie kohuseks on avaldada auditi põhjal arvamust tulude-kulude aastaaruande kohta. Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me oleme vastavuses eetikanõuetega ning et me planeerime ja viime auditi läbi omandamaks põhjendatud kindlustunnet, et tulude-kulude aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

Audit hõlmab tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad audiitori otsustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et tulude-kulude aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab audiitor nende riskihinnangute tegemisel arvesse õige ja õiglase tulude-kulude aastaaruande koostamiseks ning esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja tulude-kulude aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Meie arvates kajastab tulude-kulude aastaaruanne olulises osas õigesti ja õiglaselt Finantsinspektsiooni finantstulemust 31. detsember 2007 lõppenud aruandeaastal kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja kaasnevas tulude-kulude aastaaruandes kirjeldatud „Arvestuspõhimõtetega”.

Urmas Kaarlep
AS PricewaterhouseCoopers
14. märts 2008

Stan Nahkor
Vannutatud audiitor

6. Eesti finantsturu ülevaade

6.1. Majanduskeskkonna areng

2007. aastal suurenesid väliskeskkonnast tulenevad riskid. Eesti majanduskasv aeglustus, kuid oli siiski üks Euroopa Liidu kiirematest: 7,1%. Eestist kiiremini kasvasid Läti, Slovakkia ja Leedu majandused. Rahandusministeeriumi andmetel ulatus Euroopa Liidu majanduskasv aasta kokkuvõttes 2,6%-ni.

Majanduskasv pidurdus sisenõudluse ning kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi kasvu aeglustumise tõttu, seda eriti aasta teisel poolel. Sisenõudluse kasv aeglustus 9,3%-ni võrrelduna 16,1%-lise kasvuga 2006. aastal. Eelmise aastaga võrreldes kasvas eksport vaid 1,5% ja import 2,8%. Rahandusministeeriumi 2008. aasta kevadprognoosi kohaselt aeglustub Eesti majanduskasv 2008. aastal 3,7%-ni. Ilmselt jätkub ka erinevate majandusharude ärikonjunktuuri halvenemine ja tarbijate kindlustunde vähenemine.

2007. aastal inflatsioonitempo kiirenes: aasta keskmine tarbijahindade kasv oli 6,6% (2006. aastal 4,4%). Tarbijahindade kasvu mõjutasid peamiselt eluasemekulutuste suurenemine ning toidu kallinemine. Aasta oli tööturule jätkuvalt hea. Eelmise aastaga võrreldes suurenes tööga hõivatud inimeste arv 9 000 inimese võrra. Aasta kokkuvõttes langes tööpuuduse määr 4,7%-ni, mis on viimase viieteistkümne aasta madalaim näitaja. Palgakasv jätkus 2007. aastal kiires tempos: aasta keskmiseks kasvu- numbriks kujunes 20,4%. Seoses majanduskasvu aeglustumisega on 2008. aastal oodata palgakasvu aeglustumist, tööhõive kasvu peatumist ja töötuse määra mõningast tõusu.

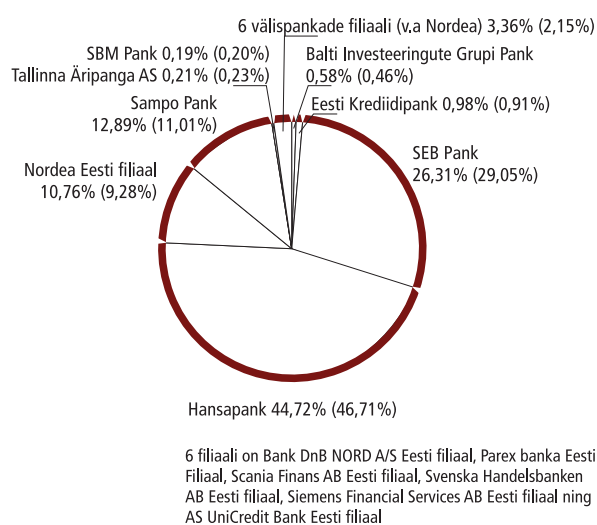
6.2. Krediidiasutused

Seisuga 31. detsember 2007 tegutses Eestis seitse krediidiasutust tegevusloa alusel ja kaheksa väliskrediidiasutuste filiaali. Neist viimasena registreeriti 2007. aasta lõpus Allied Irish Banks PLC (AIB) Eesti filiaal. AIB omandas Eestis tegutseva eluaseme-laenude pakkuja AmCredit Eesti AS-i ning kujundas selle ümber krediidiasutuse filiaaliks. Filiaali asutamisega muutus AmCredit'i seni vaid eluaseme-laenude väljastamisele keskendunud tegevus laiemapõhjaliseks, lisaks hakatakse kaasama hoiuseid ning pakkuma pangateenuseid ka äriklientidele.

Konkurents laenuurul on jätkuvalt tihe

2007. aastal oli konkurents pankade laenuurul¹⁷ jätkuvalt tihe. Turuosa on tugevdanud AS Sampo Pank, Nordea Bank Finland PLC Eesti filiaal ning hiljuti Eestis tegevust alustanud väiksemad väliskrediitiasutuste filiaalid. Turuosa on suurendatud suurimate pankade – AS-i Hansapank ja AS-i SEB Pank arvelt (vt *joonis 1*). Nimetatud kahe suurima panga osakaal moodustas 2007. aasta lõpus laenuurul kokku 71% ning nende turuosa on võrreldes eelmise aastaga vähenenud ligikaudu 5 protsendi võrra. Suuremate pankade laenupoliitika on varasemaga võrreldes muutunud konservatiivsemaks ja seda eeskätt kinnisvarasektori finantseerimisel. Eeldatavalt tugevas konkurentsivõitluses jätkavad välispankade filiaalid laienemise ja turuosa agressiivse haaramisega.

Joonis 1. Pankade turuosad mittefinantssektorile väljastatud laenude järgi seisuga 31.12.2007 (sulgudes seisuga 31.12.2006)

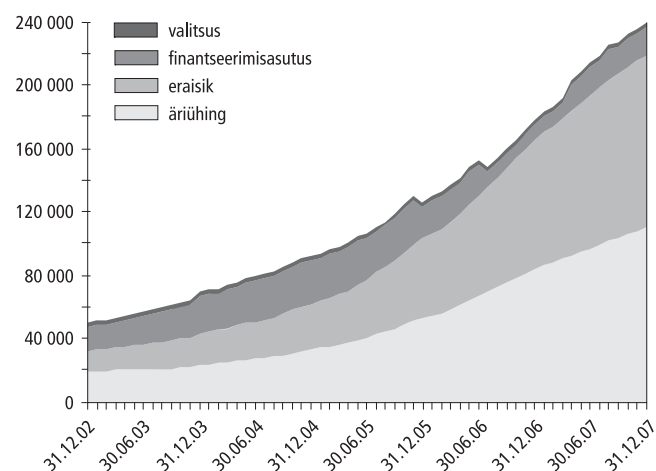

Eraisikute ja äriühingute finantseerimise kasv aeglustub

2007. aastal suurenesid pankade koguvarad 34% ning nende maht seisuga 31. detsember 2007 moodustas 320,6 miljardit krooni. Peamiselt mõjutas bilansimahu suurenemist klientide laenuportfelli kasv 35% võrra. Võrdluseks: 2006. aastal kasvas laenuportfell 42%. 2007. aasta lõpus moodustas pankade koondlaenuportfell 239,2 miljardit krooni ehk 75% koguvaradest.

2007. aasta lõpu seisuga moodustasid pankade koondlaenuportfelliga 46% äriühingute, 45% eraisikute, 7% finantseerimis- asutuste ja 1% valitsussektori laenud (vt *joonis 2*). Äriühingutele väljastati 2007. aastal laene 110,2 miljardi ja eraisikutele 108,6 miljardi krooni ulatuses. Pankade nõuded finantseerimis- asutustele moodustasid 17,2 miljardit krooni ning valitsus- sektorile 3,2 miljardit krooni.

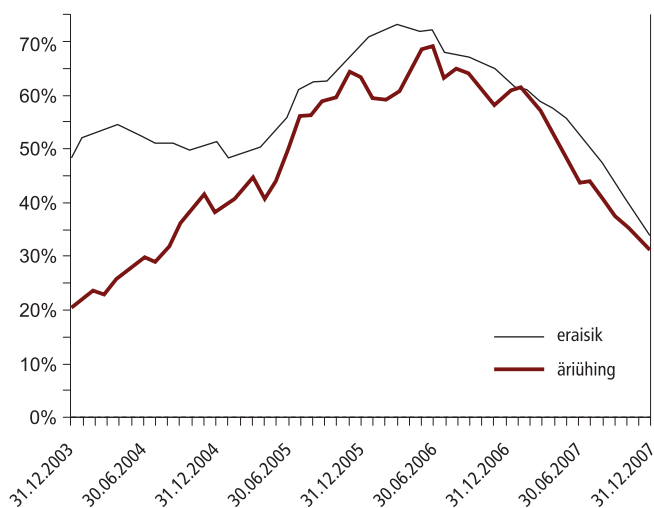
Joonis 2. Pankade laenuportfelli struktuur olulisemate kliendigruppide lõikes (mln kr)

¹⁷ Ei sisalda laene krediitiasutustele ja muudele finantseerimisasutustele.

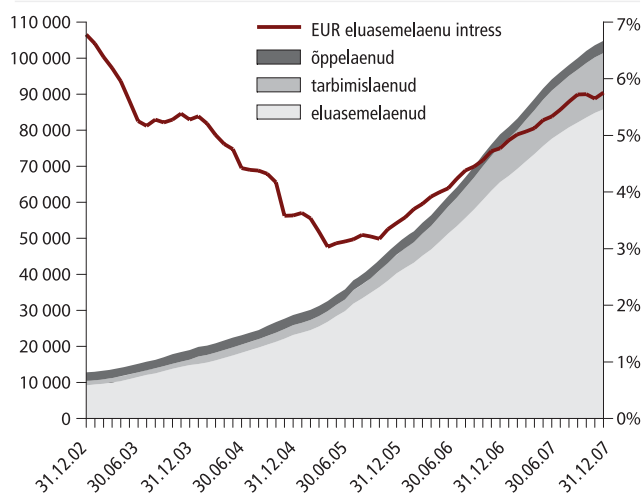
2007. aastal pidurdus nii eraisikute kui ka äriühingute finantseerimise kasv, sealhulgas ka nii eluasemelaenude kui ka äripindade finantseerimise kasv. Kui 2005. aastal kasvasid eraisikute laenud 69% ja 2006. aastal 63%, siis 2007. aasta lõpuks oli eraisikute finantseerimise kasv aeglustunud 33%-ni (vt joonis 3). Sama suundumus puudutab äriühingute finantseerimise kasvu, mis oli 2005. aastal 63%, 2006. aastal 60% ja mis 2007. aasta lõpuks on aeglustunud 31%-ni. Kasv aeglustus eeskätt eluasemelaenude ning äripindade finantseerimise kasvu pidurdumise tõttu.

Joonis 3. Eraisikute ja äriühingute laenude aastakasv (%)

2007. aastal aeglustus nii eluaseme- kui tarbimislaenude kasv. Sarnaselt varasemate aastatega oli eraisikutele antud laenude mahu suurenemise taga endiselt eelkõige eluasemelaenude kasv, mille tempo küll aeglustus. Kui 2005. aastal oli kasv 74% ja 2006. aastal 63%, siis 2007. aasta lõpuks on kasv pidurdunud 31%-ni. 2006. aastaga võrreldes on mõnevõrra aeglustunud ka tarbimislaenude kasv: 2006. aastal vastavalt 94% ja 2007. aastal 56%. Kasvu aeglustumine nii eluaseme- kui ka tarbimislaenude osas on osaliselt seletatav ka tarbijate kindlustunde langusega, mis mõjutab inimeste laenukäitumist. Euros väljastatud eluasemelaenu keskmine intress, millega on seotud valdav enamus Eesti inimeste poolt võetud eluasemelaene, jätkas 2007. aastal tõusu. Detsembri lõpuks oli keskmine intressimäär jõudnud 5,76%-ni võrrelduna aastataguse 4,77%-ga.

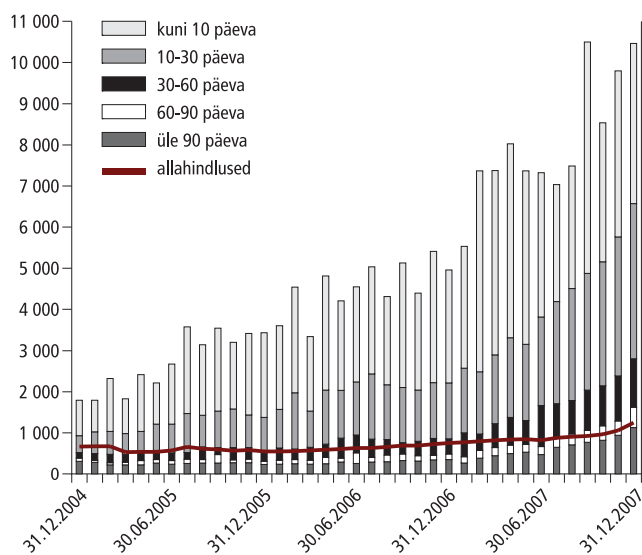
Joonis 4. Eraisikute laenud (mln kr) ja euros väljastatud eluasemelaenu intress

Laenuportfelli kvaliteet on seni veel hea

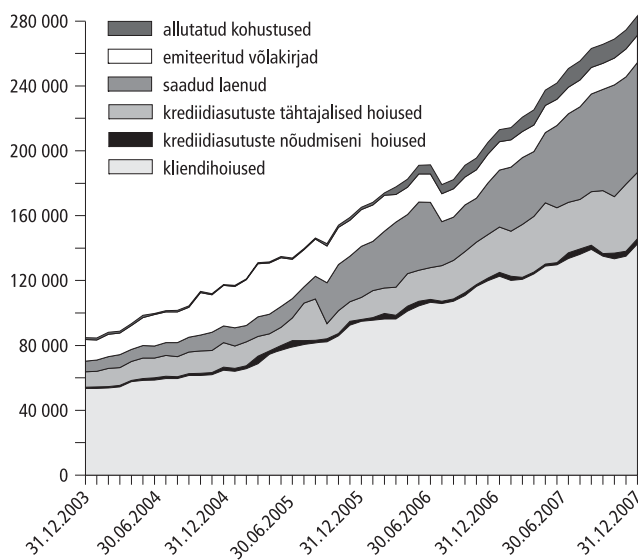
Pangandussektori koondlaenuportfelli kvaliteet püsis hea. Samas on aga seoses majanduskeskkonna muutumisega hakanud kasvama viivises olevad laenud ja seda nii absoluutmahult kui ka osakaaluna laenuportfelist. Üle 60 päeva viivises olevate laenude osakaal kogu mittefinantssektorile väljastatud laenudest moodustas 2007. aasta lõpus 0,7%. Aasta tagasi oli see näitaja 0,3%. Viivislaenude tugevast kasvust tulenevalt on aastaga halvenenud ka nende kaetus allahindlustega. Kui 2006. aasta lõpus olid üle 60 päeva viiviste kaetus 152%, siis 2007. aasta detsembri lõpuks on see kahanenud 77%-ni. Koondlaenuportfelist oli 87% klassifitseeritud 'korras'¹⁸ klassi laenudeks. "Kahtlased", "kardetavad" ja "lootusetud" laenud kokku moodustasid 3% (2006. aastal 2%). 2008. aastal on ilmselt oodata viivislaenude kasvu jätkumist ning ka allahindluste suurenemist.

Joonis 5. Pankade viivislaenu ja allahindlused (mln kr)

Pangad toetuvad üha enam emapankadest saadud vahenditele 2007. aasta lõpuks ulatus pankade koguressursside maht 233 miljardi kroonini, kasvades aastaga 29%. Veidi üle poole ressursibaasist moodustasid endiselt kliendihoiused, kuid nende osakaal on aastaga märgatavalt langenud. Pangad saavad oma tegevuse finantseerimisel üha kasvavat tuge emapankadest. Ressursid emapankadest on tulnud eeskätt laenude, tähtajaliste hoiuste ning allutatud kohustuste näol (vt joonis 6). Hoiuste kasv jäi endiselt laenukasvule tugevalt alla. 2007. aasta lõpuks on laenude-hoiuste suhe märgatavalt laenude kasuks kasvanud, jõudes aasta lõpuks 168%-ni (aasta tagasi 145%). Kuna Eesti pankade likviidsusriski juhtimine toimub emapanga grupi tasandil, sõltub riski realiseerumine otseselt ühe või teise emapanga võimest oma kohustusi rahaturgudel refinantseerida ja täiendavaid ressursse kaasata.

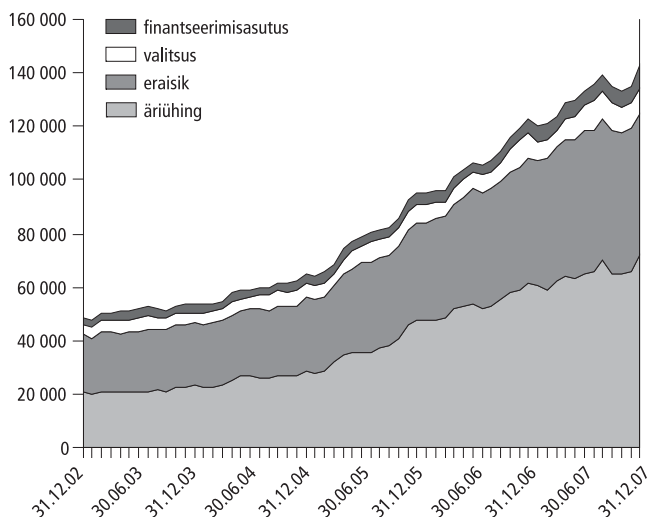
Joonis 6. Pankade ressursibaas (mln kr)

¹⁸ Klassifitseerimine vastavalt Eesti Panga presidendi 27.06.2000. a määrusele nr 9.

Kliendihoiuste maht pankades oli 2007. aasta lõpu seisuga 143 miljardi krooni, kasvades aastaga ligikaudu 20 miljardi krooni ehk 16% võrra. Suurima osa hoiustest moodustasid äriühingute hoiused – 50% kogumahuga 72 miljardit krooni (vt *joonis 7*). Eraisikutele kuulus 38% hoiustest kogumahuga 54 miljardit krooni. Valitsussektori hoiuste maht oli 9 miljardit krooni, mis moodustas 6% kõikidest hoiustest. Ligikaudu sama suur oli ka finantseerimisasutuste hoiuste osakaal, nende kogumaht oli aasta lõpu seisuga 8 miljardit krooni.

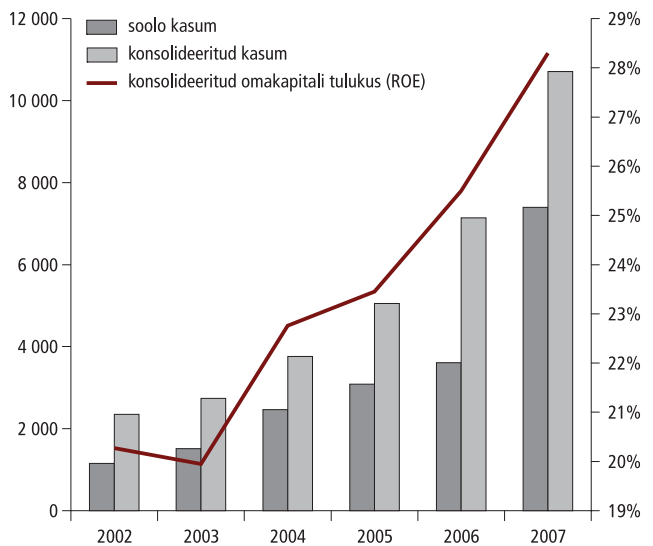
Joonis 7. Pankade poolt kaasatud hoiuste struktuur olulisemate kliendigruppide lõikes (mln kr)

Pankade kasumlikkus suurenes ligi kaks korda

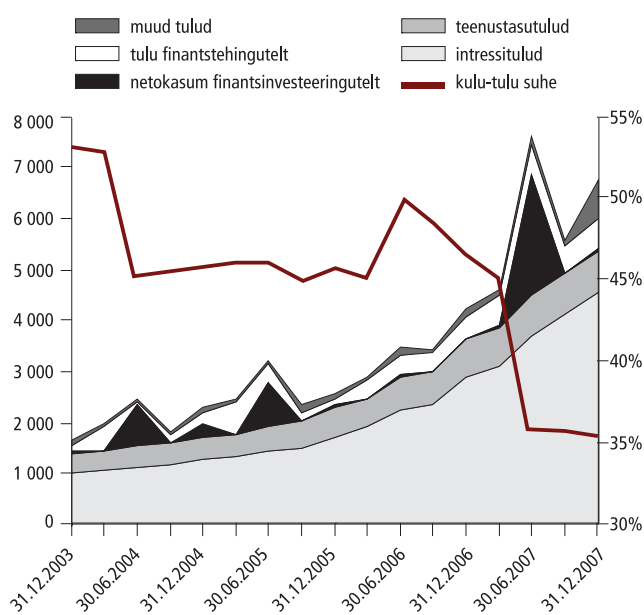
2007. aastal oli pankade kasumlikkus jätkuvalt väga hea ja seda nii soolo kui ka konsolideeritud baasil. 2007. aastal said pangad soolo baasil 7,4 miljardit krooni puhaskasumit, mida on ligikaudu 2 korda enam kui eelmisel aastal. 2006. aastal teenisid pangad soolo baasil ligi 3,6 miljardit krooni puhaskasumit. Kõrgetena püsisid olulisemad efektiivsuse suhtarvud. Näiteks omakapitali tulukuse (ROE) koondnäitaja jõudis 2007. aasta lõpuks 28,3%-ni (2006. aasta lõpus 25,5%).

Joonis 8. Pankade kasumid (mln kr) ja ROE

Nii nagu eelmisel aastal, said ka 2007. aastal pangad tulu peamiselt traditsioonilisest pangategevusest ehk laenude väljastamisest. Intressitulud osakaal kogutuludest moodustas 2007. aasta lõpu seisuga endiselt üle 60%, kuid osakaal on aasta jooksul langenud. Tulude struktuuri mõjutas 2007. aastal kõrge netokasum finantsinvesteeringutelt, mida II kvartal is oma tütarettevõtelt sai dividendituluna AS Hansapank. See avaldas omakorda mõju ka olulisemate efektiivsuse suhtarvude paranemisele soolo arvestuses. Näiteks on kulu-tulu suhe teinud märgatava hüppe allapoole, jõudes 2007. aasta lõpuks 35,1%-ni. Järgmisel aastal võib oodata kasumlikkuse kasvu aeglustumist, eeldusel, et laenukasv aeglustub veelgi, allahindluskulud suurenevad ning ressursi hind kallineb.

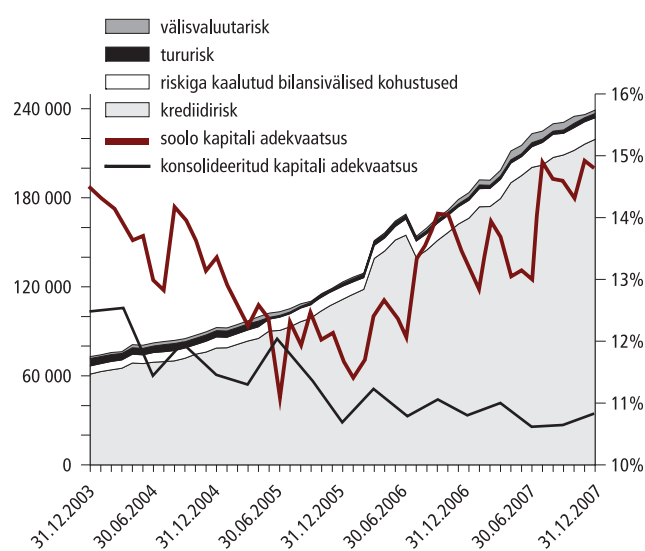
Joonis 9. Pankade tulud kvartalite lõikes (mln kr) ja kulu/tulu suhe

Pankade kapitaliseeritus on tugev

Seisuga 31. detsember 2007 moodustas pankade kapitali adekvaatsuse koondnäitaja soolo arvestuses 14,78%. Aasta tagasi oli vastav näitaja 13,14%. Kapitali adekvaatsuse heal tasemel hoidmiseks suurendasid pangad aktsiakapitali ning kaasasid omavahendite koosseisu kasumeid ning allutatud laene. Konsolideeritud tasemel vaadatuna moodustas 2007. aasta lõpus pangagruppide kapitali adekvaatsus 10,84% (2006. aasta lõpus 10,79%). Krediidiriskiga kaalutud varade osakaal oli kõigist riskivaradeks konverteeritud positsioonidest jätkuvalt üle 90% tasemel (vt joonis 10).

Joonis 10. Pankade riskivarad (mln kr) ja kapitali adekvaatsus

6.3. Kindlustusseltsid

2007. aastal tegutses tegevusloa alusel kindlustusandjana kaheksa kahjukindlustusseltsi, viis elukindlustusseltsi ning kindlustusandjana piiri- ja edasikindlustuse alal Eesti Liikluskindlustuse Fond. Lisaks pakkus viis välisriigi kindlustusseltsi kahjukindlustusteenuseid oma filiaalide kaudu. Piiriülese kindlustusteenuse pakujate registrisse on kantud 272 kahjukindlustus- ja 64 elukindlustusteenuse pakkujat.

2007. aastal kasvas kindlustusturg varasemast kiiremini. 2006. aastaga võrreldes oli kasv 37,8%. 2006. aastal oli kasv eelneva aastaga võrreldes 19,6%. Kindlustusseltsid kogusid kindlustusmakseid kokku 6,5 miljardit krooni, millest 56,9% moodustasid kahjukindlustuse ja 43,1% elukindlustuse maksed. Nõudeid (sh ka elukindlustuslepingute tagasiostud) maksti kindlustusvõtjatele välja 2,4 miljardi krooni ulatuses.

Moodustatud on kaks Euroopa äriühingut

2007. aastast tegutseb Eesti kindlustusturul kaks elukindlustusseltsi Euroopa äriühinguna (*Societas Europaea*, SE). Sampo Gruppi kuuluvate Baltikumis tegutsevate elukindlustusettevõtete ühendamise moodustati 2006. aastal äriühing SE Sampo Life Insurance Baltic. Nimetatud Euroopa äriühingu peakontor asub Eestis ja filiaalid Lätis ning Leedus. Seesam Elukindlustuse AS ostis 2007. aastal oma emaettevõttelt Läti ja Leedu tütarettevõtete aktsiad ning ühendas ettevõtte Euroopa äriühinguks. Seesam Life Insurance SE peakontor asub samuti Eestis ning filiaalid Lätis ja Leedus.

AS Hansa Varakindlustus sai täiendava tegevusloa

2006. aastal tegevust alustanud AS Hansa Varakindlustus sai täiendava tegevusloa õnnetusjuhtumite kindlustuse, haiguskindlustuse, finantskahjude kindlustuse ja mootorsõidukite valdaja vastutuskindlustuse pakumiseks.

Mitteresidentide osakaal kindlustusseltside aktsiakapitalis ei muutunud

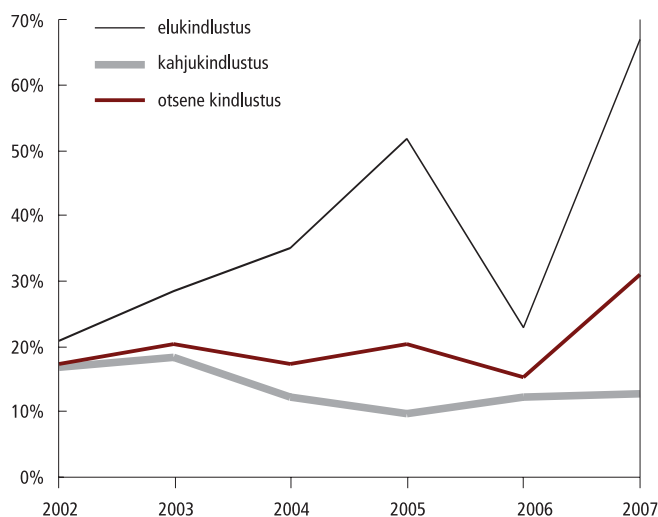
Aktsiakapitali tõtsid 2007. aastal kolm kahjukindlustusseltsi, lisaks suurenes SE Sampo Life Insurance Baltic aktsiakapital SE moodustamise tulemusel. AS Inges Kindlustuse omanikestruktuuris toimus muudatus, kus osaluse võõrandanud mitteresidenti arvel suurenes juba varem olulist osalust omanud residendi osakaal aktsiakapitalis. Muudatuste mõju tervikuna oli aga minimaalne ning mitteresidentide otsene osalus aktsiakapitalis püsis muutumatuna – 72%.

Mitteresidentide poolt otseselt kontrollitav osa 2007. aasta kindlustusmaksete alusel oli kahjukindlustuses 82% ja elukindlustuses 44%. Ülejäänud 56% elukindlustusturust kuulub Eesti kindlustusseltsidele, mille omanikud on Rootsi investorite poolt otseselt kontrollitavad kaks Eesti suurpanka.

Elukindlustuse osakaal suurenes

Elukindlustuse kindlustusmaksete maht kasvas 2007. aastal 73,9% ja kahjukindlustuse maksete maht 19%. Otsese kindlustuse, st elu- ja kahjukindlustuse turujaotus muutus aasta jooksul 9% võrra elukindlustuse kasuks. Viimase osakaal suurenes 43,1%-ni. Arvestades, et 2007. aastal kasvas tarbijahinnaindeks 6,6%, on otsese kindlustuse reaalkasvaks 31,2%, 2006. aastal oli see näitaja 15,2% (vt. joonis 11).

Joonis 11. Kindlustusmaksete reaalkasv, 2002–2007

6.3.1. Elukindlustus- seltsid

2007. aastal kogusid elukindlustusandjad kindlustusmaksleid 2,8 miljardit krooni, kindlustusmaksete maht kasvas 74%. Hüvitisi (sh ka tagasiostud) maksti välja 633,1 miljoni krooni eest.

Elukindlustusturu kasvu tagas Euroopa äriühingute moodustamine

Elukindlustusturu hüppeline kasv on tingitud eelkõige Euroopa äriühingute moodustamisest, kus kahe seltsi kindlustusportfelli lisandusid Läti ja Leedu filiaalide lepingud. Jätkuvalt edukas oli ka investeerimisriskiga elukindlustuse müük. Investeerimisriskiga elukindlustuse maksed kasvasid 2007. aastal enam kui kaks korda (1,1 mld krooni võrra), investeerimisriskiga elukindlustuse investeeringute maht suurenes aastaga 2,2 miljardilt kroonilt 4,5 miljardi kroonini. Traditsiooniliste elukindlustuslepingute¹⁹ kindlustusmaksed kasvasid 16,1% (102 mln krooni võrra), 2006. aastal oli kasv 9,1%.

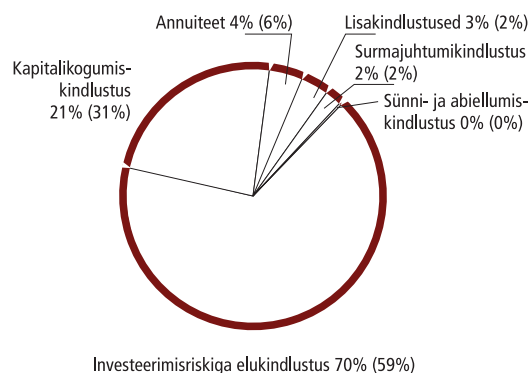
2007. aasta lõpu seisuga oli Eesti elukindlustusseltsidel jões 267 393 põhilepingut ja 175 607 lisakindlustuslepingut kogusummas²⁰ 64,1 miljardit krooni ja annuiteetide aastasummaga ligikaudu 0,5 miljardit krooni. Kasv võrreldes möödunud aastaga oli põhilepingute puhul vastavalt 27,6% ja lisakindlustuslepingute puhul 43,2%.

Lepingute arvu järgi on liidripositsioonil endiselt kapitalikogumiskindlustus, mis hõlmas 46,8% kõikidest aasta lõpul jões olnud põhikindlustuslepingutest. 2006. aastaga võrreldes on kapitalikogumiskindlustuse lepingute osakaal vähenenud 13,7%. Samal ajal on suurenenud investeerimisriskiga elukindlustuslepingute osakaal 17,1%-lt 29,2%-ni. 2007. aastal sõlmitud uutest põhikindlustuslepingutest moodustasid uued investeerimisriskiga elukindlustuslepingud koguni 47,9%.

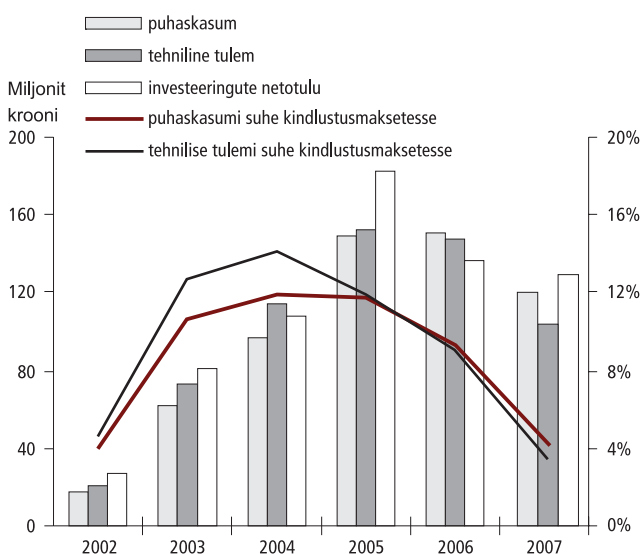
Investeerimisriskiga elukindlustuse kindlustusmaksete osakaal on veelgi kasvanud

Kindlustusmaksete maht suurenes 2007. aastal kõikides kindlustusliikides peale abiellumis- ja sünnikindlustuse. Kindlustusmaksete alusel oli populaarseimaks kindlustusliigiks jätkuvalt investeerimisriskiga elukindlustus. Investeerimisriskiga elukindlustuse kindlustuslepingutele on üldjuhul iseloomulik keskmisest kõrgem kindlustusmaks, seetõttu isegi suhteliselt väiksema lepingute arvu korral moodustavad siin kindlustusmaksed 70% kõikidest kogutud maksetest (seisuga 31. detsember 2007).

Joonis 12. Elukindlustusliikide turuosad kindlustusmaksete alusel 2007 (sulgudes 2006)

Joonis 13. Elukindlustusseltside kasum (tehniline tulem) ja kasumimarginaal (tehnilise tulemi marginaal), 2002–2007

¹⁹ Kindlustus surmajuhutumiks, kapitalikogumiskindlustus, sünni- ja abiellumiskindlustus ning pensionikindlustus.

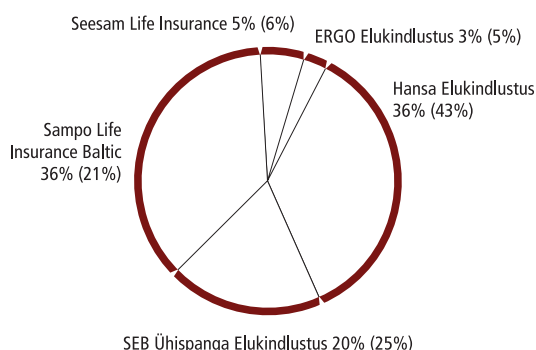
²⁰ Aasta jooksul maksimaalselt väljamakstavad kindlustussummad (ei sisalda annuiteetmaksetena makstavaid summasid).

Kolm suurimat elukindlustusseltsi kogusid 92% kindlustusmaksetest

Euroopa äriühingute moodustamise käigus toimusid muutused ka turuosades. 2006. aasta turuliider AS Hansa Elukindlustus jagab kindlustusmaksete järgi liidrikohta nüüd SE-ga Sampo Life Insurance Baltic. Mõlema elukindlustusseltsi turuosa on 36%. AS-i SEB Ühispanga Elukindlustus turuosa langes 20%-le, Seesam Life Insurance SE 5%-le ja Ergo Elukindlustuse AS-i turuosa 3%-le (vt joonis 14).

AS-i Hansa Elukindlustus, AS-i SEB Ühispanga Elukindlustus ja SE Sampo Life Insurance Baltic poolt kogutud kindlustusmaksed moodustasid kokku 92% kõikidest kindlustusmaksetest.

Joonis 14. Elukindlustusandjate turuosad kindlustusmaksete alusel 2007 (sulgudes 2006)

Elukindlustussektori puhaskasum vähenes

Auditeerimata andmetel lõpetasid oma tegevuse 2007. aastal kasumiga neli seltsi viiest. Elukindlustusandjate summaarne auditeerimata kindlustustehniline kasum aastal 2007 oli 101,9 miljonit krooni ja puhaskasum 118,2 miljonit krooni. Võrreldes 2006. aastaga vähenes kasum 21,5%.

Elukindlustusseltside varad kasvasid aastaga 60%

Elukindlustusseltside varad suurenesid aastaga 60,1% ja ulatusid 2007. aasta lõpuks 8,4 miljardi kroonini. Seltside kohustused kindlustusvõtjate ees ehk kindlustustehnilised eraldised ja garanteeritud finantskohustused kasvasid aasta jooksul 27,8% ning ulatusid aasta lõpuks 2,9 miljardi kroonini. Investeeringute (ilma investeerimisriskiga elukindlustuse investeeringuteta) ning raha ja rahaekvivalentide kogumaht oli 3,9 miljardit krooni. Kõik elukindlustusseltsid täitsid kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale.

6.3.2. Kahjukindlustusseltsid

Kahjukindlustusseltside poolt kogutud kindlustusmaksete maht 2007. aastal oli 3,7 miljardit krooni, kasvades aastaga 19%. 2006. aastal oli kasv eelneva aastaga võrreldes 16,1%. Hüvitisi maksti 2,1 miljardi krooni ulatuses, 25,5% enam kui 2006. aastal.

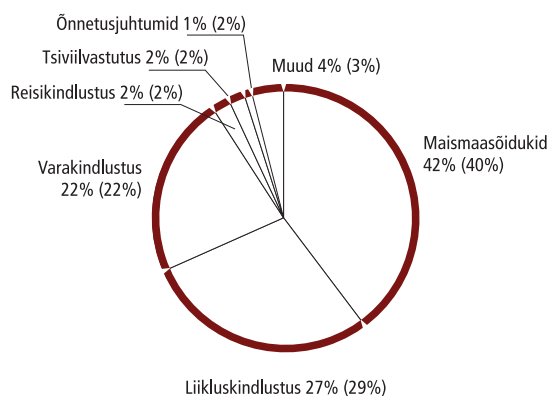
Konkurents on tihenenum

2006. aastal tegevust alustanud Hansapanga Gruppi kuuluv AS Hansa Varakindlustus on 2007. aasta lõpuks saavutanud märkimisväärse 10%-lise turuosa. Lisaks Eesti tegevusloa alusel tegutsevatele seltsidele pakuvad kahjukindlustusturul konkurentsi ka välismaiste kahjukindlustusseltside filiaalid, eelkõige AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal, BTA Eesti filiaal ning ka 2007. aasta lõpus tegevust alustanud Codan Forsikring A/S Eesti filiaal.

Peamiseks kindlustusliigiks on jätkuvalt maismaasõidukite kindlustus

Kahjukindlustusturul domineerivad jätkuvalt sõidukitega seotud kindlustusliigid. Maismaasõidukite kindlustuse ja liikluskindlustuse kindlustusmaksete maht moodustab üle 2/3 kahjukindlustusturu mahust. Kolmas suurim kindlustusliik on varakindlustus. Ülejäänud kindlustusliikide osatähtsused jäävad vahemikku 1–3% (vt joonis 15). Kindlustusliikide lõikes kasvas maismaasõidukite kindlustuse osakaal 2007. aastal veelgi. Kindlustusturu kasv toetub eelkõige kaasnevale kohustustusele kindlustada laenu ja liisingu abil soetatud sõiduk või eluase.

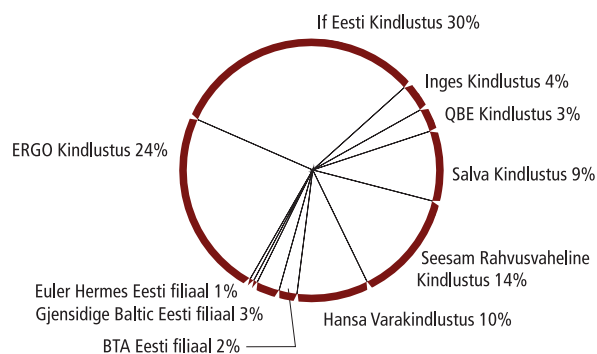
Joonis 15. Kahjukindlustusliikide turuosad otsese kindlustuse kindlustusmaksete alusel 2007 (sulgudes 2006)

Kolm suurimat kahjukindlustusseltsi kontrollivad 73% kahjukindlustusturust

Kindlustusandjate turuosades toimusid 2007. aastal olulised muutused. Turuliider on jätkuvalt AS If Eesti Kindlustus, kuid kindlustusseltsi turuosa 2007. aastal kahanes. Järgnevad ERGO Kindlustuse AS, Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS ja AS Hansa Varakindlustus. Turuosade muutuse peamiseks põhjuseks on uutest turule tulijatest tingitud tihenev konkurents, sealjuures on järjest olulisemaks muutumas välisriikide kindlustusandjate filiaalide tegevus. Välisriikide kindlustusandjate filiaalid moodustasid 2007. aastal 6% koguturu mahust.

Joonis 16. Kahjukindlustusandjate turuosad 2007. aastal

Edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes vähenes 2007. aasta andmete alusel varieerub väljamineva edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetest seltsiti 2,7%-st 77,2%-ni. Turul tervikuna vähenes 2007. aastal edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes 14%-ni võrrelduna 2006. aasta 14,6%-ga.

Kahjukindlustuse kahjusuhte, kulusuhte ja kombineeritud suhte näitajad

Tihenev konkurents avaldub ka seltside kindlustustegevust iseloomustavates suhtarvudes. Kahjusuhte²¹ bruto näitaja oli 2007. aastal 63,8%. (2006. aastal 57,8%). Kahjusuhte kasv toimus ka netoarvestuses. 2007. aastal oli neto kahjusuhte 66%, 2006. aasta vastav näitaja oli aga 60,2%. Kahjususe kasvule avaldas kahtlemata olulist mõju negatiivne tulem liikluskindlustuses.

Kasvav konkurents on sundinud kahjukindlustusseltse tegutsema kuluefektiivsemalt. Kahjukindlustusseltside 2007. aasta bruto ja neto kulusuhted²² olid vastavalt 22,7% ja 23,6%.

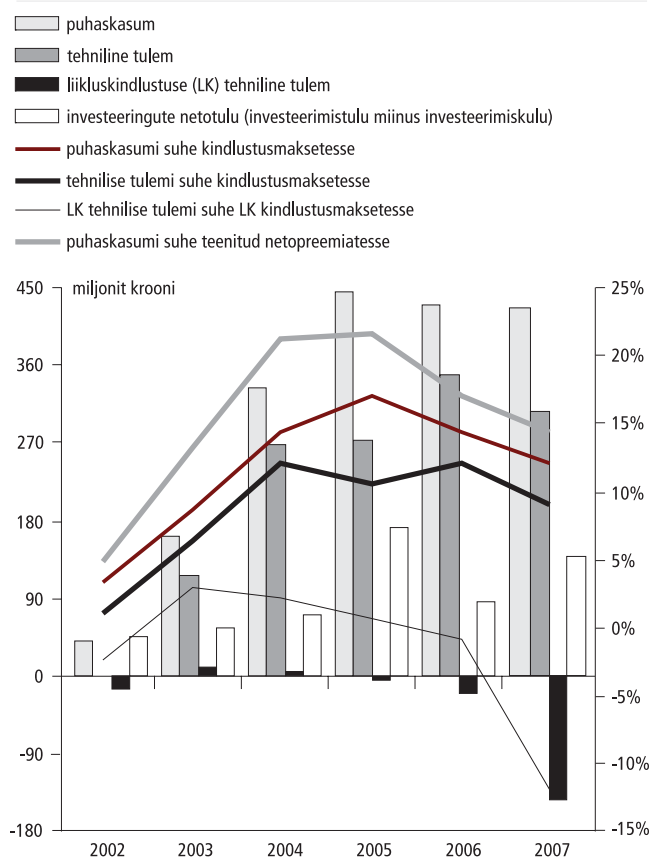
Kahjukindlustusseltside 2007. aasta bruto kombineeritud suhteks²³ kujunes 86,5% ja seltside enda kasumlikkust iseloomustav neto kombineeritud suhe oli 89,6%, mis on kõrgemad kui 2006. aasta vastavad näitajad.

Kahjukindlustusseltside puhaskasum jäi samale tasemele 2007. aastal teenisid kahjukindlustusseltsid investeeringutest tulu 140,4 miljonit krooni.

2007. aasta kindlustustehniliseks kasumiks kujunes 304 miljonit krooni, mis jääb mõnevõrra eelmise aasta tulemusele alla. Kindlustustehniline tulem oli positiivne viiel kahjukindlustusseltsil. Kahjukindlustusseltside summaarseks auditeerimata puhaskasumiks kujunes 2007. aastal 422,5 miljonit krooni.

Kõige teravamalt avaldus hinnakonkurents liikluskindlustuses, kus 2007. aasta tegevuse tulemusel oli auditeerimata kindlustustehniline kahjum kindlustusseltside jaoks kokku 137,6 miljonit krooni.

Joonis 17. Kahjukindlustusseltside kasum (tehniline tulem) ja kasumi marginaal (tehnilise tulemi marginaal), 2002–2007

Kahjukindlustusseltside varad kasvasid 20% võrra

Kahjukindlustusseltside varade maht oli 2007. aasta lõpus 4,9 miljardit krooni. Kahjukindlustusseltside kindlustustehnilised eraldised (netona edasikindlustusest) moodustasid 2007. aasta lõpus 2,1 miljardit krooni, osakaal bilansimahust 42,5%. Investeeringute ning raha ja rahaekvivalentide kogumaht ületas 2007. aasta lõpus kindlustustehniliste netoeraldiste mahtu 2,1 korda.

²¹ Kahjusuhte = esinenud kahjunõuete suhe kindlustusmaksetesse (bruto näitaja sisaldab edasikindlustuse osa).

²² Administratiivkulude ja periodiseeritud sõlmimiskulude suhe kindlustusmaksetesse.

²³ Kombineeritud suhe = kahjusuhte + kulusuhte (bruto näitaja sisaldab edasikindlustuse osa).

6.4. Kindlustusvahendajad

Seisuga 31. detsember 2007 oli kindlustusvahendajate nimekirja kantud 22 Eestis registreeritud kindlustusmaaklerit, ligi 600 piiriülest kindlustusmaaklerit ning ligi 1100 piiriülest kindlustusagenti, kellel on õigus Eesti kindlustusvahenduse turul tegutseda.

Kindlustusmaaklerite poolt Finantsinspeksioonile esitatud teabe põhjal kasvasid 2007. aastal nii maaklerite käibed kui kasumid.

2007. aastal kasvas maaklerite käive 2006. aastaga võrreldes keskmiselt ligi 20-35%, vahendustasude (komisjonitasud) mahu kasv jäi erinevatel maakleritel reeglina vahemikku 20-40%, olles üksikutel juhtudel ka kõrgem. Viimase paari aasta jooksul turule tulnud kindlustusmaaklerid on oma koha kindlustusvahenduse turul leidnud ja ka nende käibed ning vahendustasude maht on aasta-aastalt kasvanud.

Kahjukindlustusseltsid maksid 2007. aastal vahendatud lepingute eest (sh varasematel aastatel vahendatud lepingud) Eesti kindlustusmaakleritele 203,5 miljonit krooni. Teiste riikide kindlustusmaakleritele maksti vahendustasusid 2,1 miljonit krooni.

Elukindlustuses on kindlustusmaaklerite kasutamine vahendajatenä harvaesinev. Elukindlustusseltsid maksid 2007. aastal vahendatud lepingute eest Eesti kindlustusmaakleritele ligi 750 tuhat krooni. Teiste riikide kindlustusmaakleritele maksti vahendustasusid ligi 3,2 miljonit krooni.

Aasta-aastalt suureneb Euroopa Liidu liikmesriikidest saadetud piiriüleste kindlustusteenuste vahendamise teadete hulk, kuid täna ei ole piiriüleste kindlustusvahendajate tegevuse mõju siinsele kindlustusvahenduse turule veel märkimisväärne. Kindlasti on oodata kasvu välisriikidest vahendatud kindlustuslepingute osas nende kindlustusliikide puhul, millele on siinselt kindlustusturult soovidele vastavat kindlustustoodet raske leida.

6.5. Fondivalitsejad ja fondid

6.5.1. Fondivalitsejad

Seisuga 31. detsember 2007 tegutses Eestis 11 fondivalitsejat.

2007. aastal täienes Eestis tegutsevate fondivalitsejate nimekiri kolme uue fondivalitseja võrra. Tegevusloa said AS Trigon Alternative Funds, AS GILD Property Asset Management ning AS GILD Fund Management. AS Trigon Alternative Funds sai ka õiguse osutada väärtpaberiportfelli valitsemise teenust. AS GILD Property Asset Management on kinnisvarafondide valitsemiseks loodud ettevõtte ning AS GILD Fund Management on suunatud riskikapitalifondide valitsemisele.

Fondivalitsejate suurenenud tulud töid suurema kasumi

Fondivalitsejate koondbilansi maht kasvas aastaga 43%, ulatudes 2007. aasta lõpuks 1,2 miljardi kroonini. Bilansimahu kasvu taga on fondivalitsejate omakapitali kasv, mis omakorda suurenes fondivalitsejate kasumi arvelt ning uute turuosaliste poolt aktsiakapitali nõude täitmise läbi. Aasta lõpus moodustas fondivalitsejate omakapital 92% koondbilansist ehk 1,1 miljardit krooni.

Fondivalitsejate 2007. aasta puhaskasum oli kokku 364 miljonit krooni. (Võrdluseks: 2006. aasta puhaskasum oli 213 miljonit krooni). Kasumi suurenemise peamiseks põhjuseks oli eelkõige mahtude kasvust tingitud valitsemistasudest laekunud tulude kasv.

Investeeringufondide mahu kiire kasv kasvatas fondivalitsejate äritulusid aastaga 55% – 948 miljoni kroonini (2006. aastal 611 miljonit krooni). Äritulude struktuur püsib stabiilsena: suurim osa ärituludest ehk 79% saadi investeerimisfondide valitsemisteenuse osutamisest, 13% osakute väljalaske- ja tagasivõtmistasudest, 7% klientide väärtpaberiportfelli valitsemisest ning 1% muudest teenustest (peamiselt nõustamine väärtpaberitesse investeerimisel).

Fondivalitsejate ärikulud suurenesid aastaga 49% ja moodustasid 623 miljonit krooni (2006. aastal 418 miljonit krooni). Ärikulude kasv on tingitud pakutavate teenuste mahu kasvust.

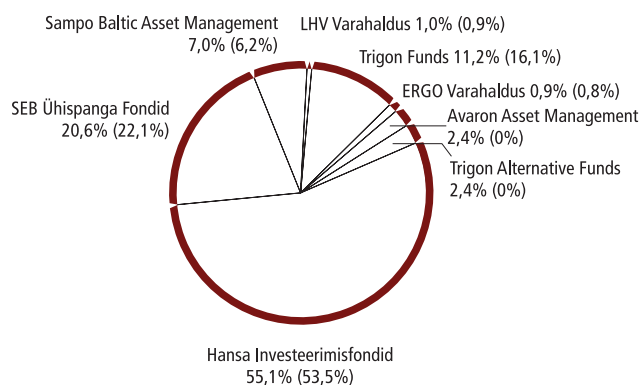
Enim on suurenenud fondivalitseja tegevusega seotud teenustasukulud, eelkõige fondiosakute ja väärtpaberiportfelli valitsemise vahendustasud. Teenustasukulud moodustasid 75% ärikuludest. Tööjõukulud moodustasid ärikuludest 13%, muud administratiivkulud (sh reklaamikulud) 10% ning muud tegevuskulud 2%.

Fondituru kontsentratsioon on kõrge

Eesti fonditurgu iseloomustab kõrge kontsentratsioon. 2007. aasta lõpus kuulus kolmele suurimale fondivalitsejale kokku 87% fonditurust²⁴ (2006. aastal 92%).

Üle poole fonditurust kuulub AS-ile Hansa Investeeringufondid – 55,1%. AS-ile SEB Varahaldus kuulub 20,6%, AS-ile Trigon Funds – 11,2% turust. Uutele fondivalitsejatele – nii Avaron Asset Management'ile kui ka AS-ile Trigon Alternative Funds kuulus 31. detsembri 2007 seisuga 2,4% fonditurust (vt *joonis 18*).

Joonis 18. Fondivalitsejate turuosad vastavalt valitsetavate investeerimisfondide mahtudele 31.12.2007 (sulgudes 31.12.2006)

Valitsetavate varade kogumaht on märgatavalt suurenenud

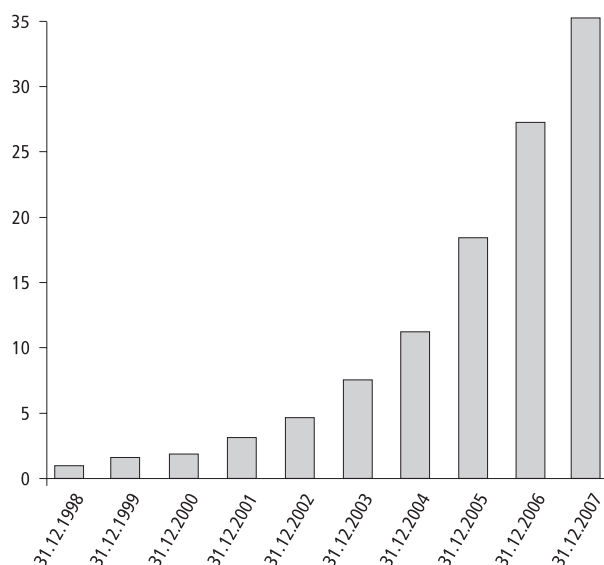
Fondivalitsejate poolt valitsetavate varade kogumaht on aastaga märgatavalt suurenenud, ulatudes 2007. aasta lõpuks 41,6 miljardi kroonini (2006. aastal 31,6 miljardit krooni), millest 35 miljardit krooni moodustasid valitsetavad investeerimisfondid ning 6,6 miljardit krooni klientide väärtpaberiportfelliid. Väärtpaberiportfelli valitsemise teenust pakkus viis fondivalitsejat.

²⁴ 2007. aasta teisel poolel fondivalitseja tegevusloa saanud AS GILD Property Asset Management ja AS GILD Fund Management ei olnud seisuga 31.12.2007 veel fondiosakute pakkumist alustanud.

6.5.2. Investeerimis- ja pensionifondid

Investeerimisfondide, sh pensionifondide varade puhasväärtus kasvas aastaga 29%, ulatudes aasta lõpuks 34,6 miljardi kroonini.

Joonis 19. Investeerimisfondide (sh pensionifondide) vara puhasväärtuse dünaamika 1998–2007 (miljardites kroonides)

2007. aastal ei arenenud fondid ühtlaselt. Kui aasta esimesel poolel fondide varade maht kasvas jätkuvalt kiiresti, siis aasta teisel poolel aktsiaturgude korrigeerimise mõjul fondide varade kasv aeglustus. Oktoobri lõpus saavutas fondide varade maht 36,4 miljardi krooniga rekordtaseme, vähenedes seejärel detsembri lõpuks 34,6 miljardi kroonini.

2007. aastal lisandus Eestis registreeritud investeerimisfondide hulka kümme uut aktsiafondi (sh aktsiastrateegiaga fondid) ning kaks uut võlakohustuse fondi. Kokkuvõttes ulatus 2007. aasta lõpuks Eestis registreeritud investeerimisfondide arv 57-ni, nende hulgas oli 27 aktsiafondi (2006: 18), 8 võlakohustuse fondi (6), 15 kohustuslikku pensionifondi (15) ja 7 vabahtlikku pensionifondi (7).

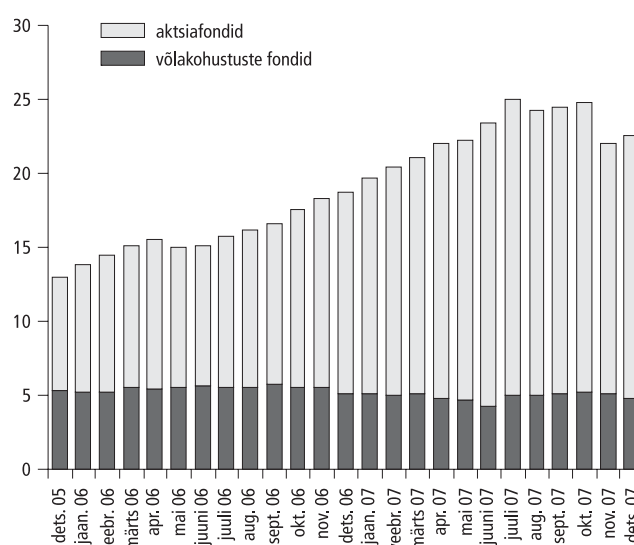
Aktsiafondide varade mahu kasv aeglustus

Kinnisvaraalaenudega seotud kriis USA-s tekitas usalduskriisi finantssektoris tervikuna, mis tõi maailma aktsiaturgudel kaasa olulisi korrigeerimisi. Sündmused globaalsetel aktsiaturgudel mõjutasid ka Eesti investeerimis- ja pensionifondide arengut.

Seni kogu Eesti fondisektori kasvumootoriks olnud aktsiafondide varade mahu kasv 2007. aasta teisel poolel peatus, läbides languse aasta viimastel kuudel. Tänu kiirele kasvule esimesel poolaastal aktsiafondide varade maht kokkuvõttes 2007. aastal suurenes 30%, kasvades aasta alguse 13,6 miljardilt kroonilt aasta lõpuks 17,7 miljardi kroonini. Aktsiafondide varade mahu kasvu toetas olulisel määral uute, aasta lõpu seisuga 2,3 miljardi kroonise kogumahuga aktsiafondide turuletulek.

Võlakohustuste fondide (rahaturu- ja intressifondid) varade maht vähenes aastaga 5%, moodustades 2007. aasta lõpus 4,8 miljardit krooni. Suuremat langust aitasid vähendada uued võlakohustuse fondid varade koondmahuga 0,6 miljardit krooni (aasta lõpu seisuga).

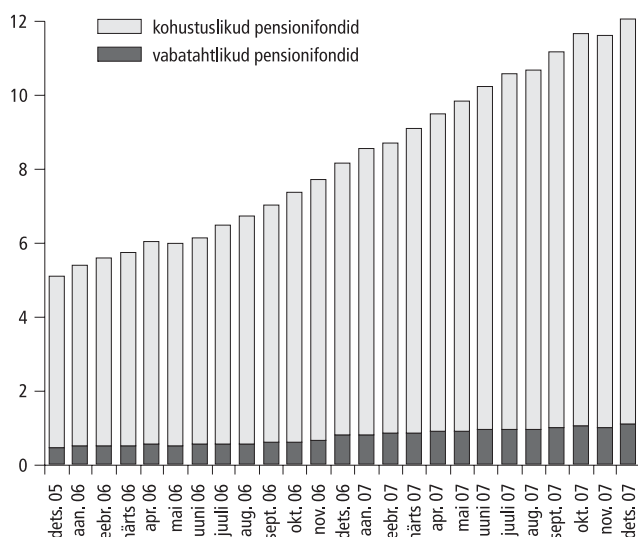
Joonis 20. Investeerimisfondide varade maht (mlrd kr)

Pensionifondide vara mahu kasv oli jätkuvalt kiire

Jätkuvalt kiire kasvu tulemusena ületas 2007. aasta lõpus Eestis registreeritud pensionifondide varade koondmaht 12 miljardi krooni piiri (vt *joonis 21*). Kohustuslike pensionifondide maht suurenes aastaga 48%, kasvades 7,4 miljardilt kroonilt 11 miljardi kroonini. Vabatahtlike pensionifondide varade maht suurenes aastaga 45% ehk 0,8 miljardilt kroonilt 1,1 miljardi kroonini.

Joonis 21. Pensionifondide varade maht (mlrd kr)

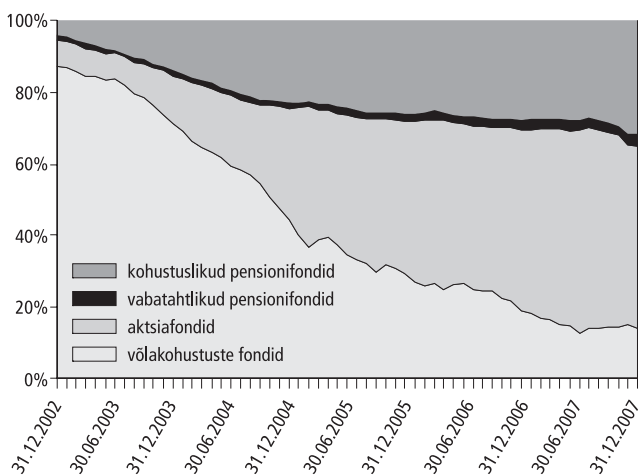

Aktsiafondid domineerivad endiselt

Aktsiafondide varade kasvu peatumise tõttu 2007. aasta teisel poolel jäi aktsiafondide osakaal fondituru kogustruktuuris aastaga muutumatuks, jäädes 51%-le tasemele turu kogumahust. Samas on aktsiafondid ikkagi suurim fondiliik Eesti fonditurul. Võlakohustuste fondide osakaal jätkuvalt vähenes, moodustades aasta lõpuks vaid 14% turu kogumahust (2006. aasta lõpus 19%).

Kohustuslike pensionifondide osakaal on aastaga suurenenud, moodustades aasta lõpus 32% turu kogumahust (2006: 28%). Vabatahtlike pensionifondide osakaal püsib stabiilselt 3% tasemel.

Joonis 22. Erinevat tüüpi fondide osakaalud kogu fondituru mahust 31.12.2002–31.12.2007

Otseinvesteeringute osakaal vähenenud

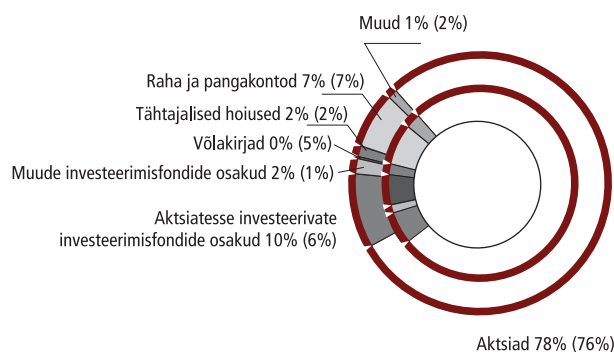
Suurimaks muutuseks investeerimis- ja pensionifondide koondportfelli struktuuris 2007. aastal võib pidada otseinvesteeringute osakaalu vähenemist ning nn kaudsete investeeringute (läbi teiste investeerimisfonde tehtavate investeeringud) suurenemist.

Eelkõige puudutab see kohustuslike pensionifonde, kus otseinvesteeringute aktsiatesse ja võlakirjadesse vähenemise arvelt kasvas teiste investeerimisfondide osakute osakaal kogu investeeringutest aastaga 37%-lt 51%-ni.

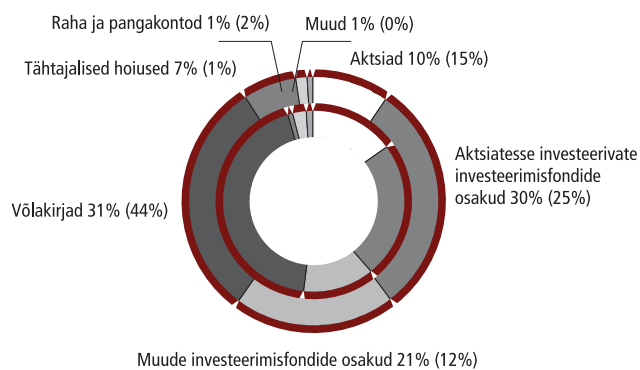
Peamiseks muudatuseks aktsiafondide koondportfelli struktuuris 2007. aastal oli aktsiariski kandvate instrumentide osakaalu suurenemine 82%-lt 88%-ni. Investeeringud intressikandvate instrumentidesse on vähenenud 7%-lt 2%-ni.

Kohustuslike pensionifondide investeeringute struktuuris jäi aktsiariski kandvate instrumentide osakaal aastaga muutumatuks 40%-le tasemele. Samas intressikandvate instrumentide osakaal vähenes 56%-lt 52%-ni, tähtjaliste hoiuste osakaal aga suurenes 1%-lt 7%-ni.

Joonis 23. Aktsiafondide varade struktuur seisuga 31.12.2007
(sulgudes 31.12.2006)

Joonis 24. Kohustuslike pensionifondide varade struktuur seisuga 31.12.2007
(sulgudes 31.12.2006)

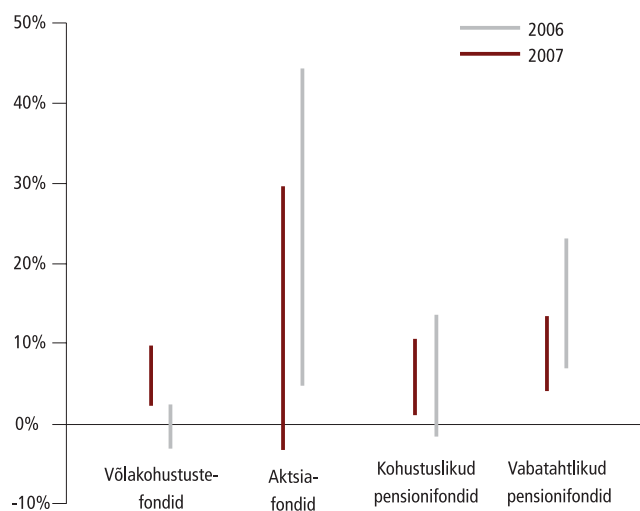

Võlakohustuste fondide tootlus suurenenud

Maailma finantsturgudel toimunud arengud peegeldusid ka Eestis registreeritud investeerimis- ja pensionifondide tootluse näitajates. 2007. aastal aktsiainstrumentidesse investeerivate fondide tootlus vähenes, võlainstrumentidele suunatud fondide tootlus aga suurenes.

Aktsiafondid tagasid tootluse vahemikus -3% kuni +30%, kohustuslikud pensionifondid vahemikus +1% kuni +11%, vabatahtlikud pensionifondid vahemikus +4% kuni +13%, võlakohustuste fondid vahemikus +2% kuni +10% (vt *joonis 25*).

Joonis 25. Aastatootluse vahemikud eriliigiliste fondide lõikes

Investeeringud Lääne-Euroopa riikidesse on suurenenud

Eesti fondiinvestorite jaoks on kõige olulisemaks investeerimispiirkonnaks saanud Lääne-Euroopa, kuhu 2007. aasta lõpu seisuga oli investeeritud 30% investeerimis- ja pensionifondide varadest (2006. aastal 24%). Investeeringud Kesk- ja Ida-Euroopasse on mahuliselt küll vähe muutunud, kuid nende osakaal vähenes, moodustades 22% (29%). Investeeringud Eestisse on endiselt 22% tasemel.

Pensionifondide investorite arv kasvas

Kohustusliku kogumispensioniga (II samba pensioniga) liitunute arv kasvas 2007. aastal 519 726-lt inimeselt 554 353 inimeseni.

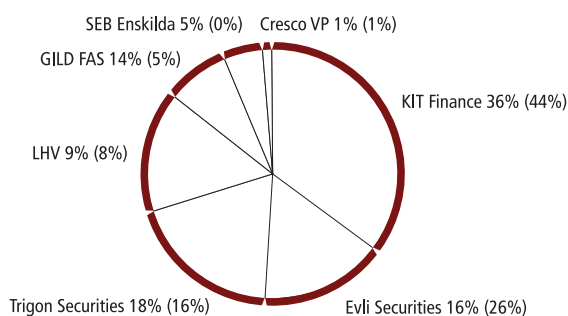
Jõudsalt kasvas ka vabatahtlike kogumispensioni klientide arv – 25 107 inimeselt 2006. aasta lõpus enam kui 42 000 inimeseni 2007. aasta lõpus.

6.6. Investeeringisühingud

2007. aastal sai tegevusloa uus investeeringisühing AS SEB Enskilda, AS SEB Panga tütarettevõtja. AS SEB Enskilda on esimese kahe kvartaliga jõuliselt hõivanud turgu nõustamisteenuste turul, ettevõtte osatähtsus selles turusegmendis suurenes aasta lõpuks 54%-ni.

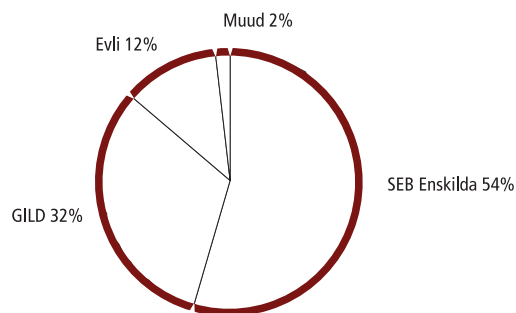
Varade mahult suurim investeeringisühing on jätkuvalt Venemaa investeeringispanga tütarettevõtte AS KIT Finance Europe. Aastaga on oma osatähtsust sektori varades suurendanud ka AS GILD Financial Advisory Services ning seda suuresti tänu erakorraliselt suurele kasumile. Aasta lõpu seisuga tegutses Eesti turul kolm pangagrupidesse kuuluvat investeeringisühingut: Evli Securities, AS KIT Finance Europe ja AS SEB Enskilda, mis hõlmavad üle poole sektori varade mahust (vt joonis 26). Kuna investeeringisteenuste osutamine ei ole enamasti kapitalimahukas tegevus, siis ka suhteliselt väikese bilansimahuga pangagrupidest sõltumatud investeeringisühingud omavad mitmes turusegmendis märkimisväärset turuosa (vt joonised 27–29).

Joonis 26. Turuosad bilansimahu järgi 31.12.07 (31.12.06)

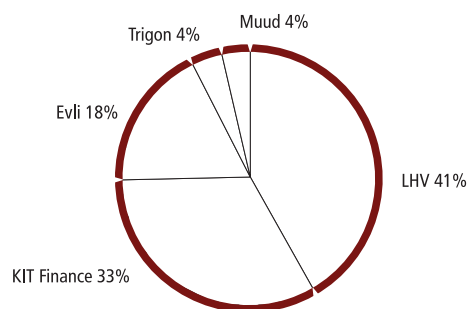

Investeeringisühingute turuosad teenustasude järgi 2007

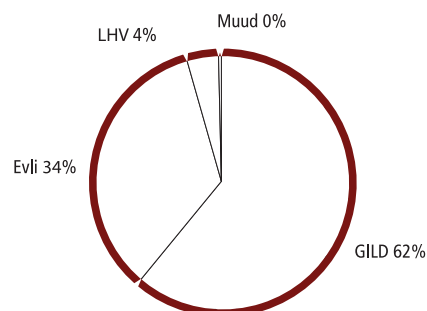
Joonis 27. Nõustamisteenused (183 mln)

Joonis 28. Väärtpaberivahendus (91 mln)

Joonis 29. Portfellivalitsemine (107 mln)

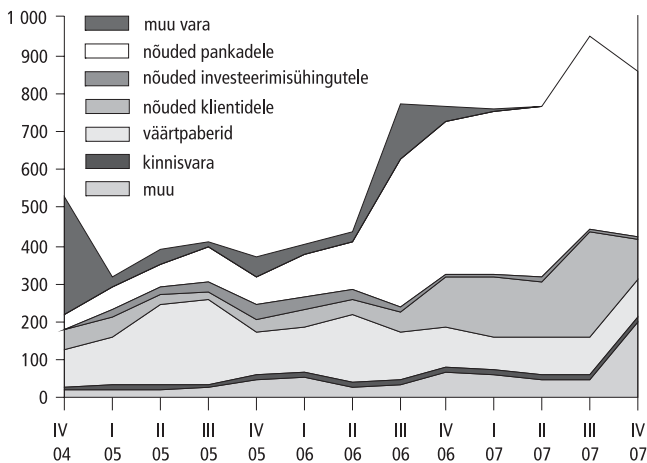
Suurima osa varadest moodustavad pangahoised

Investeeringusühingute varade mahu kasv järgib pikaajalist kasvusuunda, seda peamiselt omakapitali kasvu toel. 2007. aasta lõpus varade maht vähenes, languse põhjustas klientidele väljastatud laenude vähenemine. Kuna investeeringusühingud annavad klientidele väärtpaberite tagatisel lühiajalisi laene, on ootuspärane, et nende maht kõigub korrelatsioonis väärtpaberituruga arengutega.

Suurima osa investeeringusühingute varadest moodustavad pangahoised. Investeeringusühingute bilansilised riskid on Finantsinspektsiooni hinnangul väikesed.

Peamised riskid tulenevad bilansivälisest tegevusest, eelkõige klientide väärtpaberitehingute vahendamisel ja klientide varade hoidmisel tekkivatest riskidest.

Joonis 30. Investeeringusühingute koondvarad (mln kr)

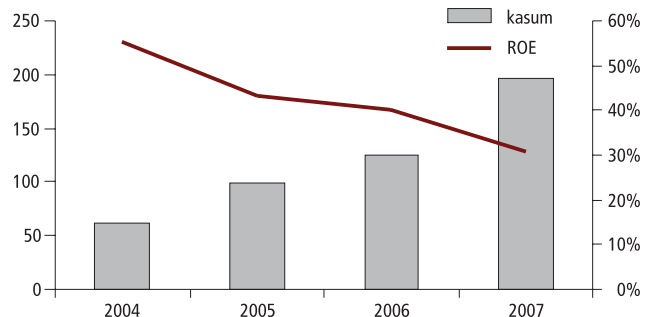
Kasumlikkus on püsivalt kõrge

Investeeringusühingud teenisid 2007. aastal 1.5 korda rohkem tulu teenustasudelt kui aasta tagasi. Eriti märkimisväärne oli tulu suurenemine nõustamise ja väärtpaberiportfellide valitsemise valdkondades. Enamiku portfelli valitsemise tuludest andis fondilaadsete kinniste investeeringustoodete või institutsionaalsete klientide varade juhtimine, mitte klassikaline jõukamatele eraisikutele mõeldud privaatpanganduse teenuse müük.

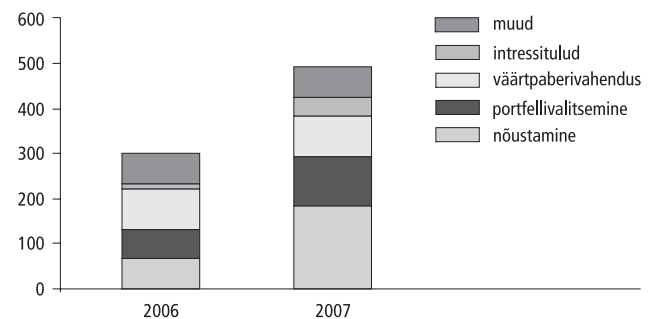
Peamisteks pakutavateks teenusteks nõustamisvaldkonnas olid võlakirjade emitteerimise korraldamine ja ettevõtete ülevõtmiste nõustamine, mis on suurematele äriühingutele suunatud teenused.

Kuigi investeeringusühingute suhteline kasumlikkus (ROE) langes, võib siiski saavutatud omakapitali tootlikkuse taset (31%) väga heaks lugeda.

Joonis 31. Investeeringusühingute kasum ja omakapitali tootlikkus (mln kr)

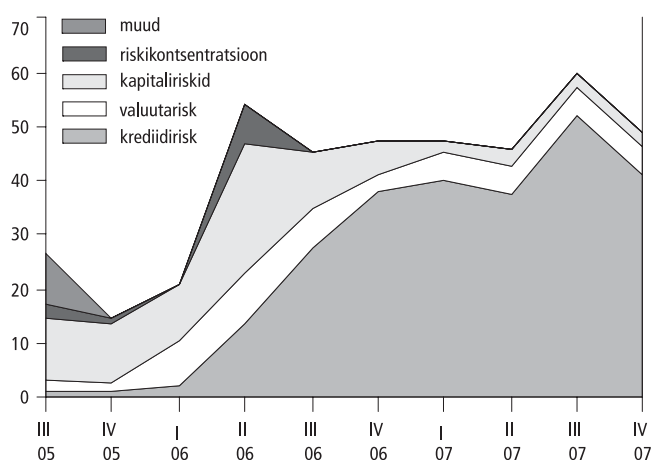
Joonis 32. Investeeringusühingute tulud tegevusvaldkondade kaupa (mln kr)

Usaldatavusnormatiivide täitmine

Kõik investeerimisühingud täitsid piisava varuga kapitali adekvaatsuse normatiivi ja neto-omavahendite miinimumnõude. Investeerimisühingutele kehtib lisaks omavahendite miinimumnõudele (sõltuvalt pakutavate teenuste tüübist 0,8, 2,0 või 11,4 mln kr) ka pankadele sarnane riskipõhine kapitali adekvaatsuse normatiiv. Ainult kahel investeerimisühingul seitsmest oli riskipõhine kapitalinõue väiksem kui omavahendite miinimumnõue. See viitab ühelt poolt sellele, et Eestis tegutsevad investeerimisühingud on suhteliselt väikesed. Teisalt tähendab see, et investeerimisühingud ei võta olulisi riske oma arvel, vaid eelistavad klientide investeringute vahendamist.

Joonis 33. Investeerimisühingute kapitalinõue riskide lõikes (mln kr)

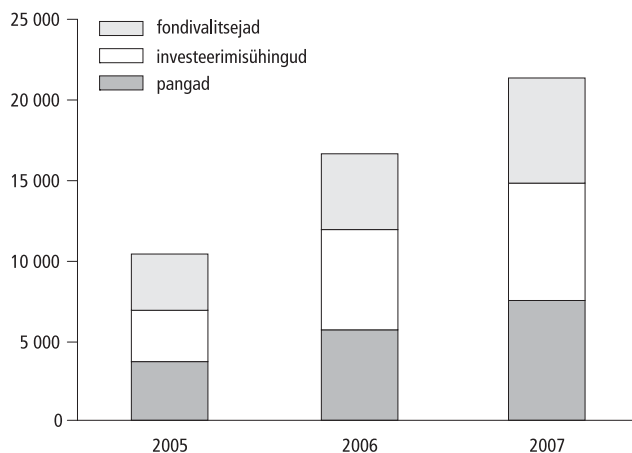

6.7. Investeerimisteenused

6.7.I. Väärtpaberiportfelli valitsemine

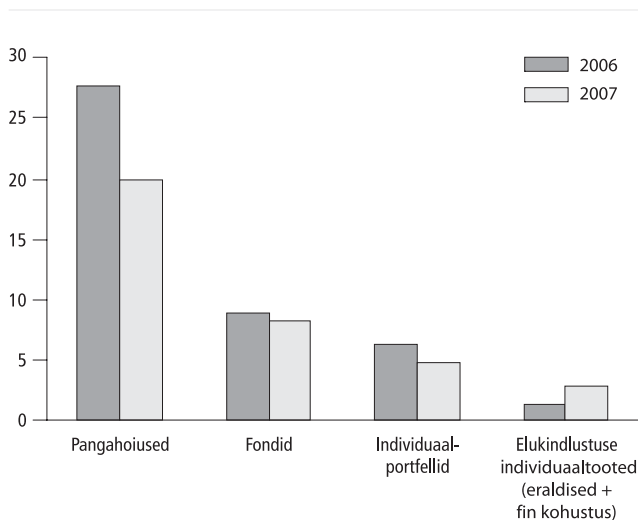
Väärtpaberiportfelli valitsemise teenus on väärtpaberitest moodustatud portfelli valitsemine iga kliendi jaoks eraldi vastavalt kliendi poolt antud üldistele juhistele. Väärtpaberiportfelli valitsemise teenust võivad osutada fondivalitsejad, investeerimisühingud ja krediidasutused. Teenust kasutavad nii era kliendid kui ka kutselised investorid, kes ostavad sisse portfelli valitsemise teenust – näiteks fondivalitsejad ja kindlustusandjad.

Joonis 34. Valitsetavate individuaalportfelliide maht sektorite lõikes (mln kr)

Individuaalselt valitsetavate portfelliide maht ulatus 2007. aasta lõpuks 21 miljardi kroonini (2006: 16 mlrd kr). Individuaalsed väärtpaperiportfelliid olid nii mahult kui ka aastase juurdekasvu järgi suuruselt kolmas investeerimistoode pangahoiuste ja fondide järel. Väärtpaperiportfelli valitsemise teenuse tarbijateks on jõukamad eraisikud ja institutsionaalsed kliendid. Kuigi varade maht on siin võrreldav fondituruga, on klientide arv oluliselt väiksem kui fondisektoris.

Joonis 35. Individuaalportfelliide võrdlus muude säästu- ja investeerimistoodetega (mlrd kr)

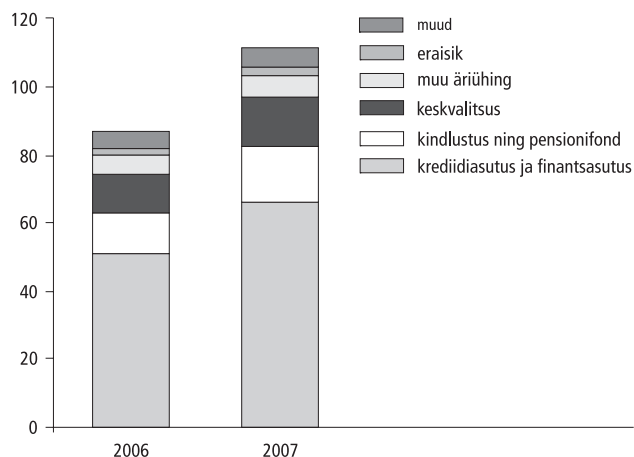
Eesti ametlik statistika portfelliivalitsemise teenuse turu kohta on mõnevõrra moonutatud, sest mitmed turuosalisel pakuvad analoogset teenust investeerimisnõustamise lepingute alusel. Viimased Finantsinspektsiooni statistikas ei kajastu, kuigi sisuliselt on tegemist portfelliivalitsemisele väga sarnase teenusega. Seega suure tõenäosusega on väärtpaperiportfelliide valitsemise turu maht esitatust oluliselt suurem.

6.7.2. Väärtpaperite hoidmine

Väärtpaperite hoidmise teenus on väärtpaperite hoidmine krediidasutuse või investeerimisühingu nimel avatud väärtpaperikontodel kolmandate osapoolte juures või väärtpaperite keskregistris sel moel, et kolmandate osapoolte jaoks ei ole väärtpaperite lõplik omanik tuvastatav. Eestis ja paljudes Euroopa Liidu riikides kehtivate seaduste kohaselt on klientide jaoks hoitavad väärtpaperid lahutatud teenusepakkuja pankrotivarast, kuid on jurisdiktsioone, kus saab rääkida varade lahutamatus riskist.

Kliendid hoiavad väärtpaperid, mida neil ei ole võimalik või otstarbekas hoida vastava riigi väärtpaperite keskregistris enda nimel avatud kontol. Enamiku väärtpaperite omanikeks on kutselised investorid: krediidasutused, finantsasutused, valitsus jt. Eraisikutele kuulub suhteliselt väiksem osa väärtpaperite koguväärtusest.

Joonis 36. Krediidasutustes hoitavad klientide väärtpaperid (mlrd kr)

Eesti väärtpaberite hoidmise turg oli jätkuvalt väga panganduskeskne. Krediidiasutused hoidsid kokku ligi 109 miljardi krooni eest klientide väärtpabereid, enamik neist kuulus institutsionaalsetele klientidele: väliskrediidiasutustele ja finantseerimis-asutustele, investeerimis- ja pensionifondidele jt.

Vaid kolm investeerimisühingut seitsmest kasutasid ärimudelit, mis eeldab klientide väärtpaberite hoidmist investeerimisühingu arvel, nende poolt hoitavate varade kogumaht ulatus 2,9 miljardi kroonini (2006: 1,6 mlrd kr).

6.8. Emitendid

Seisuga 31. detsember 2007 olid Tallinna Börsi põhinimekirjas noteeritud 18 ettevõtete aktsiad ning lisaks oli võimalik kaubelda 6 võlakirjaemitendi võlakirjadega. Aasta varem oli põhinimekirjas 12, investornimekirjas 4 ja võlakirjadega kauples 6 emitenti.

2007. aastal toimus kahe aktsiaemitendi – Arco Vara AS-i ja AS-i Ekspress Grupp noteerimine AS-i Tallinna Börs (edaspidi Tallinna Börs) põhinimekirjas. Arco Vara AS-i emissioon kogumahuga 1,5 miljardit krooni märgiti 2,1 kordselt üle ning Ekspress Grupi emissioon kogumahuga 565 miljonit krooni märgiti üle 6-kordselt.

2007. aastal leidis aset ühe emitendi jagunemine. Tallinna Börsil noteeritud AS-i Trigon Property Development jagunemise tulemusena asutati AS Viisnurk. Jagunemise eesmärgiks oli eraldada ettevõtte ehitusmaterjalide ja mööbli tootmise ja mööbli jaemüügi tegevused uude asutatud börsiettevõttesse ning säilitada AS Trigon Property Development kinnisvaraarendusega tegeleva ettevõttena.

2007. aastal liitus PTA Grupp AS-iga Silvano Fashion Group ning ettevõtte uueks nimeks sai AS Silvano Fashion Group. Lõppes Baltic Moontech Investments Holding AS-i kohustuslik ülevõtupakkumine AS-i Starman aktsiatele, mille tulemusena kuulub nüüd ettevõtetest veidi üle 65%-i Baltic Moontech Investments Holding AS-ile.

2007. aasta alguses lõpetati AS-i Tallinna Farmaatsiatehas aktsiate noteerimine Tallinna Börsil.

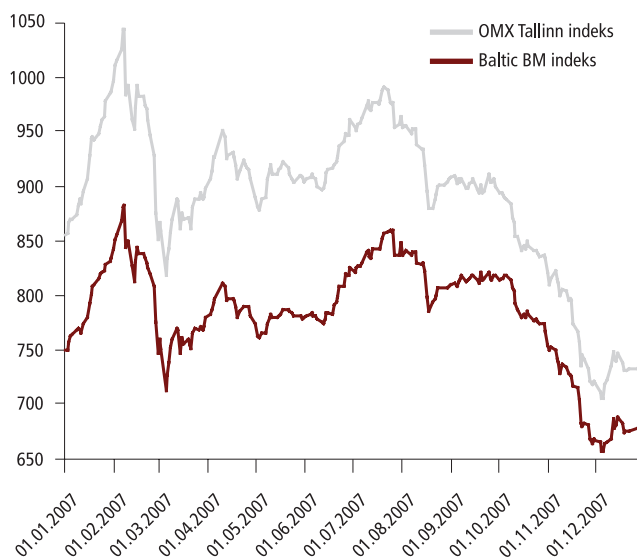
6.9. Väärtpaberituru korraldajad

6.9.I. Tallinna Börs

Tallinna Börs on ainus reguleeritud väärtpaperite järelturg Eestis, mille kaudu toimub väärtpaperitega kauplemiseks vajaliku keskkonna haldamine, väärtpaperitehingute arveldamine ja ettevõtete noteerimine. AS Tallinna Börs kuulub rahvusvahelisse OMX gruppi.

Tallinna Börsil noteeritud aktsiate üldist suunamuutust kajastab indeks OMX Tallinn. Kui 2006. aastal tõusis OMX Tallinn indeks 29% (31. detsembri 2006 seisuga 856 punkti), siis 2007. aastal oli OMX Tallinn indeksi aastane langus üle 13% (31. detsembri 2007 seisuga 742 punkti). Samas saavutati 2007. aasta 6. veebruaril Tallinna Börsi üheteistkümneme tegevusaasta indeksi tipp 1043 punkti. Indeks Baltic Benchmark langes aastaga 8,6% (31. detsembri 2007 seisuga 685 punkti).

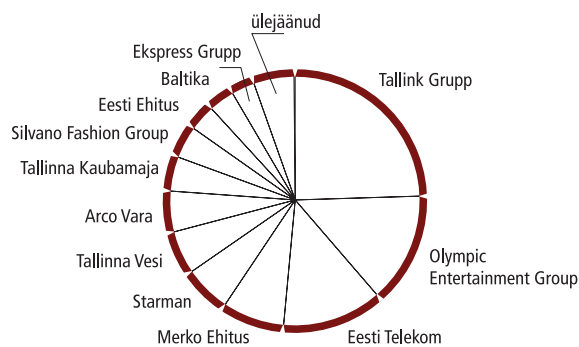
Joonis 37. OMX Tallinn ja Baltic Benchmark indeksid 2007. aastal

Tallinna ja Riia börsid kasutavad alates 2004. ja Vilniuse börs alates 2005. aastast Põhja- ja Baltimaade elektroonilist tellimusepõhist kauplemissüsteemi SAXESS, kuhu lisaks nimetatutele on ühendatud ka Stockholmi, Helsingi, Oslo, Kopenhaageni ja Reykjaviki börsid. OMX grupi strateegiline eesmärk on ühise kauplemisplatvormi ja turureeglistiku abil vähendada turgudevahelisi iseärasusi, et tõhustada piiriülest kauplemist, vähendada kaasnevaid kulusid ja kaasata piirkonda seeläbi rohkem investeeeringuid.

Turu likviidsus, tehingustatistika ja aktsiate turuväärtus 2007. aastal kaubeldi enim AS-i Tallink Grupp aktsiatega, järgnesid kauplemine AS-i Olympic Entertainment Group ja AS-i Eesti Telekom aktsiatega. Tallinna Börsi käive oli ligi kaks korda suurem kui 2006. aastal, lähenedes 24-le miljardile kroonile.

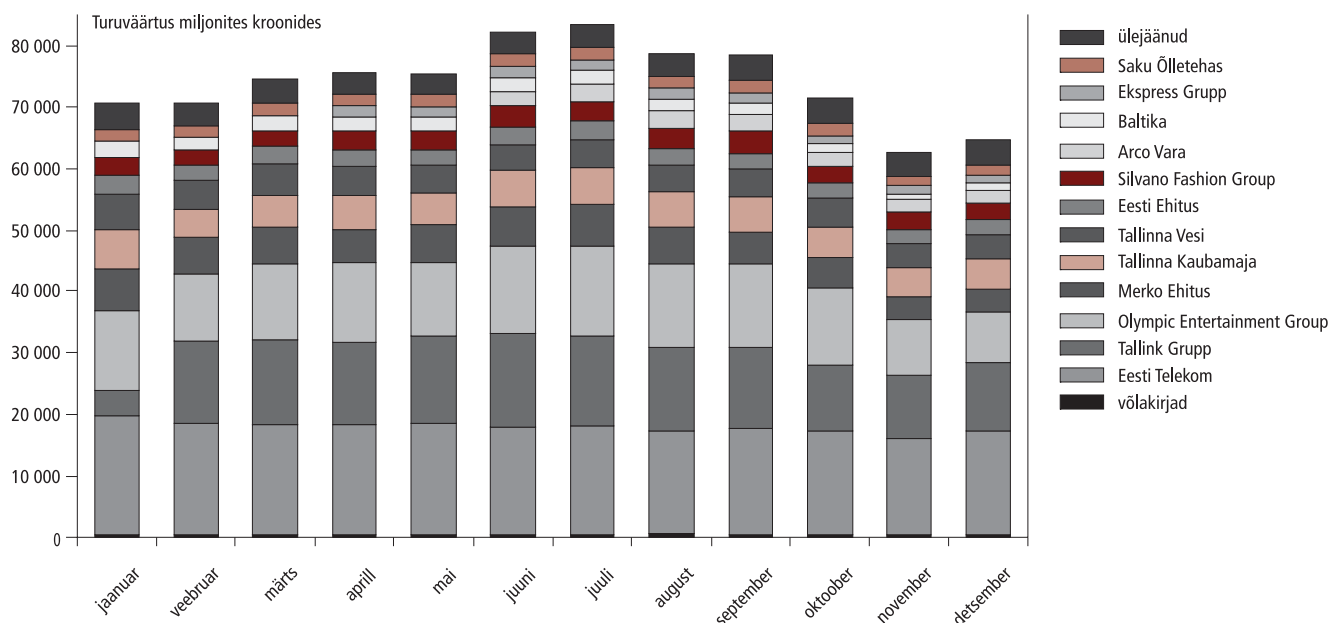
Joonis 38. Väärtpaberite käivete osakaal 2007. aastal

Turu likviidsuse peamine näitaja - käibe ja keskmise turuväärtuse suhe oli Tallinna Börsil 2007. aastal 35,4%, sama väärtus aastal 2006 oli 20,3%. Aktsiate ja võlakirjadega tehti kokku 142 291 tehingut (kasv võrreldes 2006. aastaga 127%). Tehingute käive oli ligi 24 miljardit krooni (aastane tõus 100%) ja keskmise börsitehingu suurus ligikaudu 169 tuhat krooni (aastane langus 13%).

Börsiettevõtete aktsiate turuväärtus oli 2007. aasta alguses 70,8 miljardit krooni ja aasta lõpus 64,2 miljardit krooni.

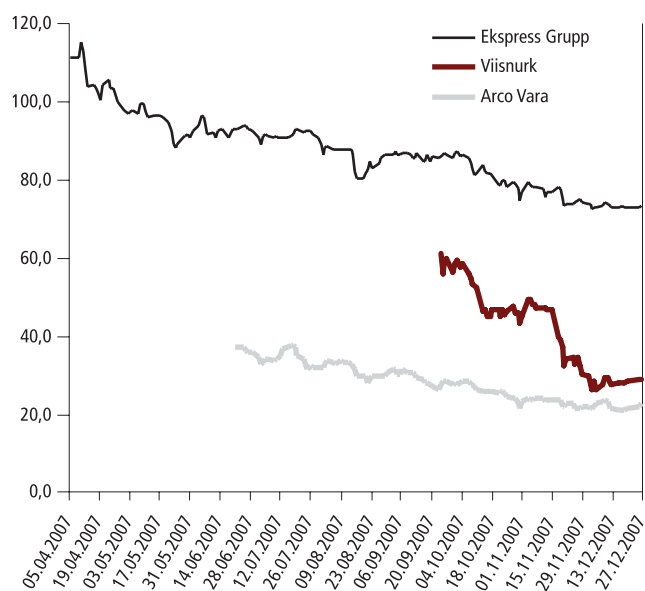
Joonis 39. Tallinna Börsil noteeritud väärtipaberite turuväärtus 2007. aastal

Uute emitentide aktsiahinna muutused

2007. aastal noteeriti Tallinna Börsil kolme uue emitendi – Arco Vara AS-i, AS-i Ekspress Grupp ja AS-i Viisnurk aktsiad, mille sulgemishindasid illustreerib joonis 40.

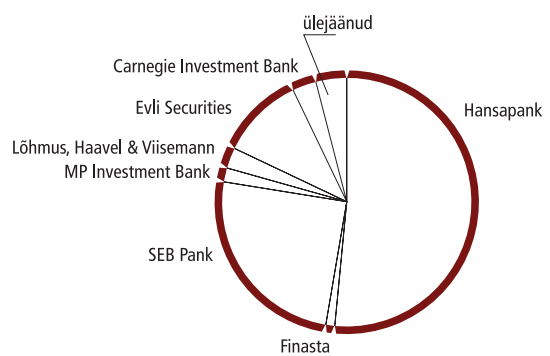
Joonis 40. Uute emitentide aktsiate sulgemishindade graafik 2007. aastal
(alates esimesest kauplemispäevast)

Börsiliikmete aktiivsus

Läbi 2007. aasta oli kõige aktiivsemaks Tallinna Börsil kauplejaks AS Hansapank, mille kauplemine moodustas börsi kogukäibest üle 51% ja tehingute koguarvust ligi 40%. Talle järgnesid AS SEB Pank vastavate näitajatega 25% ja 20% ning Evli Securities AS, mille kauplemine moodustas börsi kogukäibest 10% ja tehingute koguarvust 6%.

Joonis 41. Börsiliikmete osakaalud kogukäibes 2007. aastal

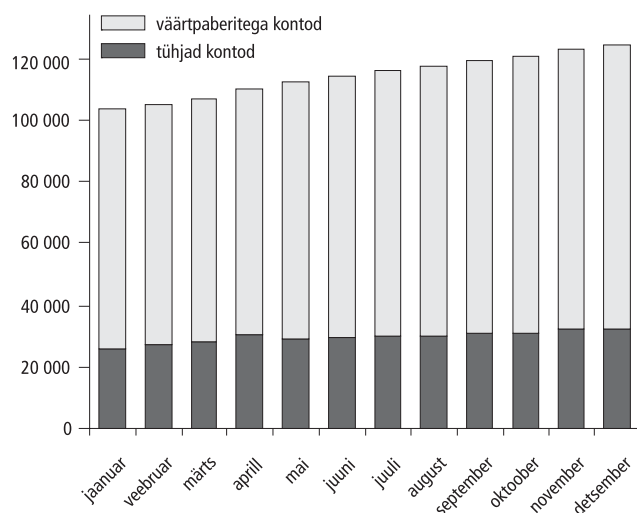
6.9.2. Eesti väärtpaberite keskregister

1994. aastal loodud AS Eesti Väärtpaberikeskus (algselt Eesti Väärtpaberite Keskdepositoorium) on Eesti väärtpaberite ja kogumispensioni elektroonilise registri pidaja Eestis, kes peab arvet kõigi Eestis avatud väärtpaberikontode, kogumispensioni kontode ning Eestis tegutsevate aktsiaseltside aktsiaraamatute üle. Samuti haldab AS Eesti Väärtpaberikeskus (EVK) kogumispensioni ehk pensionisüsteemi II samba liitumisavalduste vastuvõtmist ning fondiosakute väljalaskmist. AS-i Eesti Väärtpaberikeskus 100% aktsiate omanik on AS Tallinna Börs.

Väärtpaberikontode arvu muutus

2007. aasta lõpuks oli EVK-s kehtivaid väärtpaberikontosid 124 532, eraisikutele kuulus neist 111 167 (aastane kasv 21%). Vähemalt viis tehingut (börsitehingud ja börsivälised tehingud kokku) teinud ehk aktiivsed investorid omasid läbi 2007. aasta ligikaudu 25 000 kontot. Ka tühjade kontode arv püsis võrdlemisi stabiilsena, tehes väikese hüppe ülespoole pärast märtsikuus asetleidnud börsi korrigeerimist (vt *joonis 42*).

Joonis 42. Väärtpaberikontode arv 2007. aastal

Lisa 3

Järelevalvesubjektide loetelu seisuga
31. detsember 2007

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt		Tegevjuht
Krediidasutused ja filiaalid				
Balti Investeeringute Grupi Pank AS	Rüütli 23, 51006 Tartu	www.big.ee	7 377 570	Targo Raus
AS Eesti Krediidipank	Narva mnt 4, 15014 Tallinn	www.krediidipank.ee	6 690 900	Andrus Kluge
AS Hansapank	Liivalaia 8, 15040 Tallinn	www.hansa.ee	6 310 310	Erkki Raasuke
AS Sampo Pank	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.sampopank.ee	6 302 100	Aivar Rehe
AS SBM Pank	Pärnu mnt 12, 10148 Tallinn	www.smbank.ee	6 110 500	Riho Rasmann
AS SEB Eesti Ühispank	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 655 100	Ahti Asmann
Tallinna Äripanga AS	Vana-Viru 7, 10111 Tallinn	www.tbb.ee	6 688 000	Valeri Haritonov
Allied Irish Banks plc Eesti filiaal	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.amcredit.ee	6 277 180	Aidan Clarke
Bayerische Hypo- und Vereinsbank Tallinna Filiaal	Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	www.hvb.ee	6 688 300	Frank Roland AG Marcus
AS DnB NORD Banka Eesti filiaal	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnbnord.ee	6 868 500	Hans Pajoma
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	Hobujaama 4, 15068 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Vahur Kraft
AS Parex banka Eesti filiaal	Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn	www.parex.ee	7 700 000	Eizens Slava
Scania Finans AB Eesti filiaal	Peterburi tee 72, 11415 Tallinn	www.scania.ee	6 651 263	Veljo Barbo
Siemens Financial Services AB	Pärnu mnt 139C, 11317 Tallinn	www.siemens.ee	6 305 705	Jarl Anders
StenbockSvenska Handelsbanken AB Eesti filiaal	Harju 6, Tallinn 10130	www.handelsbanken.se	6 808 300	Harri Tapio Tuohimaa
AS UniCredit Bank Eesti filiaal	Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	www.hvb.ee	6 688 305	Taavi Laur
Fondivalitsejad ja fondid				
AS Avaron Assets Management	Narva mnt 5-58, 10117 Tallinn	www.avaron.ee	6 644 200	Peter Priisalm
Avaron Areneva Euroopa Väikeettevõtete Fond				
Avaron Balkani Fond				
Ergo Varahalduse AS	A. Lauteri 5, 10114 Tallinn	www.ergofondid.ee	6 106 703	Aadu Oja
ERGO Rahulik Pensionifond				
ERGO Tuleviku Pensionifond				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt		Tegevjuht
AS GILD Fund Management	Tartu mnt 2, Tallinn 10145	www.gildbankers.com	6 800 401	Tõnno Vähk
AS GILD Property Asset Management	Rävala pst 6, Tallinn 10143	www.eereit.ee	6 272 600	Urmas Laur
AS Hansa Investeerimisfondid	Liivalaia 8, 15038 Tallinn	www.hansa.ee	6 131 336	Mihkel Õim
Hansa Intressifond				
Hansa Ida-Euroopa Aktsiafond				
Hansa Ida-Euroopa Võlakirjafond				
Hansa Rahaturufond				
Hansa Venemaa Aktsiafond				
Hansa Kesk-Aasia Aktsiafond				
Hansa Ida-Euroopa Kinnisvara Aktsiafond				
Hansa Private Debt Võlakirjafond				
Hansa Fondifond 30				
Hansa Fondifond 60				
Hansa Fondifond 100				
Hansa Pensionifond K1				
Hansa Pensionifond K2				
Hansa Pensionifond K3				
Hansa Pensionifond V1				
Hansa Pensionifond V2				
Hansa Pensionifond V3				
AS Kawe Kapital	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.kawe.ee	6 314 178	Ago Lauri
Kawe Investeerimisfond				
AS LHV Varahaldus	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 470	Rain Lõhmus
LHV Täiendav Pensionifond				
LHV Uued Turud				
LHV Maailma Aktsiad				
LHV Tasakaalustatud Strateegia				
LHV Dünaamilised Võlakirjad				
LHV Kvaliteetsed Võlakirjad				
LHV Tõusva Euroopa Alfa Fond				
LHV Maailma Aktsiad Fond				
Sampo Baltic Asset Management AS	Narva mnt 9A, 10117 Tallinn	www.sampo.ee	6 302 215	Silja Saar
Sampo Uus Euroopa Fond				
Sampo Likviidsusfond				
Sampo Globaalne Kasvufond				

Järelevalvesubjektid	Adress	Kontakt		Tegevjuht
Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 25				
Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 50				
Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension Intress				
Sampo Pensionifond				
PP Intressistrateegia Fond				
PP Arenenud Turgude Aktsiastrateegia Fond				
PP Arenevate Turgude Aktsiastrateegia Fond				
AS SEB Ühispanga Fondid	Tornimäe 2, 15089 Tallinn	www.eyf.ee/fondid	6 655 100	Sven Kuning
SEB Kasvufond				
SEB Geneerilise Farmaatsia Fond				
SEB Tasakaalukas Fondifond				
SEB Aktiivne Fondifond				
SEB Dünaamiline Fondifond				
SEB Ühispanga Likviidsusfond				
SEB Ühispanga Võlakirjafond				
SEB Ühispanga Konservatiivne Pensionifond				
SEB Ühispanga Progressiivne Pensionifond				
SEB Ühispanga Aktiivne Pensionifond				
SEB Ühispanga Tasakaalukas Pensionifond				
Trigon Funds AS	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.trigon.ee	6 679 200	Mehis Raud
Trigon Teise Laine Fond				
Trigon Kesk- ja Ida-Euroopa Fond				
Trigon Uus Euroopa Väikeettevõtete Fond				
Trigon Uus Euroopa Top 10 Fond				
Trigon Areneva Finantssektori Fond				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt		Tegevjuht
AS Trigon Alternative Funds Trigon Active Alpha Fund	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.trigon.ee	6 679 200	Ülo Adamson
Investeeringusühingud				
Cresco Väärtpaberite AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.cresco.ee	6 405 860	Olev Schults
Evli Securities AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.evli.ee	6 405 700	Aidas Galubickas
AS GILD Financial Advisory Services	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.gildbankers.ee	6 800 401	Rain Tamm
AS KIT Finance Europe	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.kitfinance.ee	6 676 270	Kaido Kaljulaid
AS Lõhmus, Haavel & Viisemann	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Liisi Ruus
AS Trigon Securities	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 220	Ülo Adamson
AS SEB Enskilda	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.enskilda.ee	6 655 390	Henrik Igasta
Privanet Pankkiiriliike Oy Eesti filiaal	Videviku 1, 93815 Kuressaare			Jaanika Merilo
Kahjukindlusseltsid				
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS	Veerenni 58A, 11314 Tallinn	www.das.ee	6 799 450	Ilona Kuber
ERGO Kindlustuse AS	A. Lauteri 5, 10114 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee	6 106 500	Sergei Vahnitski
AS Hansa Varakindlustus	Liivalaia 12, 15039 Tallinn	http://w.hansa.ee/ est/kindlustus_ varakindlustus.html	6 133 111	Jan Andresoo
AS If Eesti Kindlustus	Pronksi tn 19, 10124 Tallinn	www.if.ee	6 671 100	Andres Sooniste
AS Inges Kindlustus	Raua 35, 10124 Tallinn	www.inges.ee	6 410 436	Voldemar Vaino
Salva Kindlustuse AS	Pärnu mnt 16, 10141 Tallinn	www.salva.ee	6 800 500	Tiit Pahapill
Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS	Vambola 6, 10114 Tallinn	www.seesam.ee	6 281 801	Ivo Kuldmäe
QBE Kindlustuse Eesti AS	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.qbe-estonia.com	6 671 400	Aivar Vähi
QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn			Aivar Vähi
MTÜ Eesti Liikluskindlustuse Fond	Mustamäe tee 44, 10621 Tallinn	www.lkf.ee	6 671 800	Kristjan Niinemaa
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	Pärnu mnt 238, 11624 Tallinn	www.gjensidige.ee	6 728 955	Marko Privoi
Fennia Mutual Insurance Company Eesti filiaal	Harju 6, 10130 Tallinn	www.fennia.fi	6 310 691	Kalmet Kala
Euler Hermes Kreditversicherungs- Aktiengesellschaft Eesti filiaal	Tina 9, 10126 Tallinn		6 679 350	Frank Wille
BTA Apdrošināšanas akciju sabiedrība Eesti filiaal	Lootsi 3a, 10151 Tallinn	www.bta-kindlustus.ee	6 868 060	Lauris Boss
Codan Forsikring AS Eesti filiaal	Peterburi tee 2f, 11415 Tallinn	www.royalsunalliance.ee	6 224 557	Kaido Kepp

Järelevalvesubjektid	Address	Kontakt		Tegevjuht
Elukindlustusseltsid				
ERGO Elukindlustuse AS	A. Lauteri 5, 10114 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee kindlustus.html	6 106 677	Marek Zacek
AS Hansa Elukindlustus	Liivalaia 12, 15036 Tallinn	www.hansa.ee/est/	6 131 120	Mihkel Mandre
AS SEB Ühispanga Elukindlustus	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 658 020	Indrek Holst
Seesam Life Insurance SE	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.seesamlife.ee	610 3000	Erki Kilu
SE Sampo Life Insurance Baltic	Jõe tn 3, 10151 Tallinn	www.sampolife.ee	6 302 300	Imre Madison
Kindlustusmaaklerid				
Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ	Laki 11 12915 Tallinn	www.aadel.ee	6 816 910	Tõnis Laks
OÜ ABC Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10615 Tallinn	www.kindlustuseabc.ee	6 679 650	Harri Kahl
OÜ ADVICE S.E. Kindlustusmaakler	Mustamäe tee 6B, 10621 Tallinn	www.advice.se	6 115 230	Ain Niineste
AS AON Eesti Kindlustusmaakler	Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	www.aon.com	6 996 227	Lauri Tõnise
Balti Kindlustusmaakleri OÜ	Liivalaia 12, 15039 Tallinn		6 131 525	Sven Jürgenson
Colemont Kindlustusmaakler OÜ	Peterburi tee 2f, 11415 Tallinn	www.colemont.ee	6 679 130	Heiki Nurmeots
CHB Kindlustusmaakler OÜ	Toom-Kooli 7-18, 10130 Tallinn	www.chb.ee	6 650 160	Andry Saarm
AS E-Kindlustus Kindlustusmaakler	Tornimäe 2, 10145 Tallinn	www.e-kindlustus.ee	6 660300	Risto Rossar
AS In Bro & Partners Kindlustusmaakler	Tartu mnt 87d, 10112 Tallinn	www.inbro.ee	6 115 240	Markus Haiba
KindlustusEst Kindlustusmaakler OÜ	Mustamäe tee 55, 10621 Tallinn	www.kindlustusest.ee	6 776 751	Maldon Ots
OÜ Kindlustusmaakler Järva Partnerid	Tartu mnt 16-6, 10117 Tallinn	www.kindlusmaaklerid.ee	6 616 844	Janek Järvaja
K. Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 90 Tallinn 10127	www.kindlustusjuht.ee	6 022 025	Reet Lahesalu
Kominsur Kindlustusmaakler OÜ	Mooni 18 Tallinn 10613	www.kominsur.ee	6 616 970	Dmitri Soljanik
Lõuna Kindlustusmaakler OÜ	Raatuse 20, 51009 Tallinn		7 407 134	Andro Ross
OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10616 Tallinn	www.marks.ee	6 680 266	Jaan Marks
Marsh Kindlustusmaakler AS	Tartu mnt 18, 10115 Tallinn	www.marsh.ee	6 811 000	Mart Mere
Optimal Kindlustusmaakler OÜ	Nõmme tee 59/2, 11311 Tallinn	www.optimal.ee	6 562 828	Tarmo Hillep
OÜ RA Kindlustusmaakler	Rävala pst 19-99 , 10143 Tallinn		6 312 627	Roman Illarionov
SEB Kindlustusmaakler AS	Tornimäe 2, 10145, Tallinn	www.seb.ee	6 549 677	Raivo Piibor
Vagner Kindlustusmaakler AS	Villardi 23-2, 10136 Tallinn	www.vagner.ee	6 312 627	Roman Illarionov
AS Vandeni Kindlustusmaaklerid	Tornimäe 7, 10145 Tallinn	www.vanden.ee	6 271 765	Raul Källo

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt		Tegevjuht
Väärtpaberituru korraldajad				
AS Eesti Väärtpaberikeskus	Tartu mnt. 2, 10145 Tallinn	www.e-register.ee	6 408 800	Kristel Johanson
AS Tallinna Börs	Tartu mnt. 2, 10145 Tallinn	www.ee.omxgroup.com	6 408 800	Andrus Alber
Emitendid				
Aktsiaemitendid				
AS Arco Vara	Jõe 2B, 10151 Tallinn	www.arcorealestate.com	6 144 600	Ahto Altjõe
AS Baltika	Veerenni 24, 10135 Tallinn	www.baltika.ee	6 302 700	Meelis Milder
AS Eesti Ehitus	Akadeemia tee 15B, 12618 Tallinn	www.eestiehitus.ee	6 400 450	Jaano Vink
AS Eesti Telekom	Valge 16, 19095 Tallinn	www.telekom.ee	6 311 212	Valdo Kalm
AS Ekspress Grupp	Narva mnt 11e, 10151 Tallinn	www.egrupp.ee	6 698 181	Priit Leito
AS Harju Elekter	Paldiski mnt. 31, 76606 Keila	www.harjuelekter.ee	6 747 400	Andres Allikmäe
AS Kalev	Tornimäe 5, 10145 Tallinn	www.kalev.ee	6 161 900	Oliver Kruuda
AS Merko Ehitus	Järvevana tee 9G, 11314 Tallinn	www.merko.ee	6 805 105	Tõnu Toomik
AS Norma	Laki 14, 10621 Tallinn	www.norma.ee	6 500 444	Peep Siimon
AS Silvano Fashion Group	Akadeemia tee 33, 12618 Tallinn	www.silvanofashion.com	6 710 700	Sergei Kusonski
AS Starman	Akadeemia tee 28, 12618 Tallinn	www.starman.ee	6 779 977	Peeter Kern
AS Tallink Grupp	Tartu mnt 13, 10145 Tallinn	www.tallink.com	6 409 800	Enn Pant
AS Tallinna Vesi	Ädala 10, 10614 Tallinn	www.tallinnavesi.ee	6 262 225	Roch Cheroux
AS Trigon Property Development	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.trigonproperty.com	6 679 200	Ülo Adamson
AS Viisnurk	Suur-Jõe 48, 80042 Pärnu	www.viisnurk.ee	4 478 323	Andres Kivistik
Olympic Entertainment Group AS	Pronksi 19, 10124 Tallinn	www.olympic-casino.com	6 671 250	Armin Karu
Saku Õlletehase AS	Saku alevik, Saku vald, 75501 Harjumaa	www.saku.ee	6 508 400	Ireneusz Smaga
Tallinna Kaubamaja AS	Gonsiori 2, 10143 Tallinn	www.kaubamaja.ee	6 673 100	Raul Puusepp
Võlakirjaemitendid				
Balti Investeeringute Grupi Pank AS	Rüütli 23, 51006 Tartu	www.big.ee	7 377 580	Targo Raus
LHV Ilmarise Kinnisvaraportfelli OÜ	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 401	Tarmo Jüristo
Q Vara AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.qvara.ee	6 681 600	Meelis Šokman
AS Tallinna Sadam	Sadama 25, 15051 Tallinn	www.portof tallinn.com	6 318 555	Ain Kaljurand

FINANTSINSPEKTSIOON